

SundSkole 2020

Evaluering af projektprogrammet SundSkole 2020 i Aabenraa Kommune

2016 - 2020

SundSkole 2020

Evaluering af projektprogrammet SundSkole 2020 i Aabenraa Kommune (2016 – 2020)

Forsknings- og Implementeringscenter
for Idræt, Bevægelse og Læring

Evaluering af projektprogrammet SundSkole 2020 i Aabenraa Kommune (2016 – 2020)

Copyright © Syddansk Universitet, 2021

Rapporten er udarbejdet af:
Post doc., Ph.d. Louise Stjerne Knudsen
Praktikant, Tine Lilhav Drelsdorf
Lektor, Ph.d. Lars Breum Christiansen

Udgivet: Januar 2021

Udgiver:
Forsknings- og Implementeringscenter for Idræt, Bevægelse og Læring (FIIBL).

FIIBL er oprettet i fællesskab af UCL Erhvervsakademi & Professionshøjskole, Professionshøjskolen UC SYD og Syddansk Universitet.

FIIBL's formål er gennem forskning og udvikling at fremme børn og unges muligheder for en fysisk aktiv tilværelse, der styrker deres sundhed, trivsel og læring. Et af FIIBL's primære fokusområder er implementerings- og praksisforskning relateret til børn og unges fysiske aktivitet og bevægelse.

Læs mere om FIIBL på www.fiibl.dk

Tak:
Tak til de interviewede på alle skolerne i Aabenrra Kommune.
Tak til projektleder for *SundSkole 2020*, Lea Kølby, og udviklingskonsulent i Aabenraa Kommune, Peter Lisbjerg, for at bidrage til rapporten. Tak til lektor, Thomas Skovgaard, og studentermedarbejder, Lærke Bjerg, for konstruktiv feedback og grundig gennemlæsning.

Billeder: Colourbox

Layout og opsætning: Louise Stjerne Knudsen (FIIBL)
Tryk: Grafisk Center, SDU

INDHOLD

5 SAMMENFATNING

11 BAGGRUND OG METODER

11 Projektprogrammet SundSkole 2020
12 Delprojekter i SundSkole 2020
15 Den eksterne evaluering

21 DEL 1: IMPLEMENTERINGSPERSPEKTIVET

21 Status på delprojekterne

21 1) Sundheds- og bevægelsesråd
26 2) Bevægelsesskole- og idrætsskolecertificering
29 3) Dynamoen/den åbne skole
31 4) Grejbanken
32 5) Take Action
33 6) Aabenraa i Bevægelse

35 Betydningsfulde faktorer for implementering
43 Forslag til forankring af projektprogrammet

44 DEL 2: EFFEKTEVALUERING

44 Deltagende skoler og elever
44 Læring
47 Trivsel og mental sundhed
50 En aktiv og mere varieret skoledag
56 Idrætsundervisningens faglige niveau
62 Aktiv fritid

65 DEL 3: FJORDSKOLEN OG 10. AABENRAA

65 Fjordskolen
72 10. Aabenraa

81 DEL 4: PERSPEKTIVER OG OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

81 Perspektiver
85 Opmærksomhedspunkter

86 LITTERATUR

SAMMENFATNING

Med støtte fra A.P. Møller Fonden igangsatte Aabenraa Kommune i 2016 projektprogrammet, *SundSkole 2020*, som indbefattede alle 20 folkeskoler i Aabenraa Kommune. Formålet var at øge læring blandt kommunes 6300 folkeskolelever gennem og med et fokus på trivsel, sundhed og bevægelse. Alle elever skulle tilbydes en mere varieret og mindre stillesiddende skoledag, og samtidig skulle der skabes rammer for lærerige og gode samarbejder mellem skolerne og kommunens foreningsliv. Aabenraa Kommune opnåede i maj 2016 en bevilling på 5 mio. kr. fra A. P. Møller Fonden og budgetterede med en samlet projektøkonomi på godt 24 mio. kr. over de fire et halvt år.

Vejen til målet skulle gå gennem seks definerede delprojekter, som tilsammen udgjorde et ambitiøst og omfangsrigt program. Der skulle investeres i efteruddannelse af samtlige medarbejdere på skolerne, som skulle forankre lokale indsatsen i *sundheds- og bevægelsesråd* og udpege koordinatorer. Indsatserne skulle understøttes centralt i kommunen af medarbejderne i *Dynamoen*, der skulle facilitere *den åbne skole* samarbejdet med eksterne aktører og give inspiration og muligheder gennem udlån af udstyr i *Grejbanken*. Involvering af eleverne som en vigtig ressource skulle adresseres i *Take Action*, som skulle klæde eleverne på til at sætte aktiviteter i gang på skolen og i lokalsamfundet. Derudover var *Aabenraa i Bevægelse* udset som digital platform for udbredelse af de iværksatte initiativer.

Som en selvstændig del af *SundSkole 2020* gennemførte FIIBL en ekstern forskningsbaseret evaluering, som belyser implementeringsperspektivet og effektperspektivet. Implementeringsperspektivet anvender primært interviews med sundheds- og bevægelseskoordinatorer, skoleledere samt lærere og pædagoger. Desuden anvendes der skriftlige kilder fra projektets procesevaluering og indledende interview med projektlederen fra Aabenraa Kommune. Den kvantitative effektevaluering tager udgangspunkt i de effektmål, som blev angivet i ansøgningen til A. P. Møller Fonden i 2015. Analyserne bygger hovedsageligt på data fra den nationale trivselsmåling, de nationale test i dansk og matematik samt et supplerende spørgeskema. De tre datakilder blev alle indsamlet årligt i perioden januar 2017 til oktober 2020.

Implementeringsperspektiv

Interviews med både skoleledere og koordinatorer viser, at der på de fleste skoler er arbejdet ihærdigt med at indarbejde de forskellige delprojekter fra *SundSkole 2020*. På de fleste skoler er det lykkedes at indarbejde delprojekterne i skolens praksis. På andre skoler er det lykkedes i mindre grad.

Fælles for alle skolerne er en høj grad af opbakning til certificeringerne som hhv. bevægelsesskole og idrætsskole, som i interviews får ros og vægtes som betydningsfulde for skolernes arbejde med både bevægelse og idræt. Dog ser det for nuværende ud som om, certificeringerne har haft den største

betydning for de individuelle læreres egen undervisningspraksis frem for skolernes samlede bevægelsesstrategi. Her er der altså stadig mere at gøre, og med de lokale handlingsplaner de fleste skoler har udarbejdet i forbindelse med *SundSkole 2020*, er der taget et vigtigt skridt på vejen.

Fælles for skolerne er også en høj grad af tilpasning. Her gælder det særligt sundheds- og bevægelsesrådene, som på flere skoler er indarbejdet i skolernes eksisterende mødestruktur og rutiner. Det er også på de skoler, hvor det ser ud til, man har fået mest ud af rådets arbejde. På tværs af interviews fremhæves især *Grejbanken* som et relevant og vigtigt værktøj for skolernes personale, men der er udfordringer med logistikken i forhold til udlån. På flere skoler er der også sat gang i forløb relateret til *den åbne skole* med eksterne besøg og besøgsture til det lokale forenings- og kulturliv. Men her kan også gøres mere for at udbrede lige netop dette tilbud på skolerne.

Både skoleledere og koordinatorer opfatter *SundSkole 2020* projektprogrammet som vigtigt og relevant for skolernes arbejde med sundhed, trivsel og bevægelse. Men programmet beskrives samtidig som stort og uoverskueligt, hvor uklare forventninger og opgavemængden går igen som centrale udfordringer. Derudover er det af afgørende betydning, at skolerne kan tilpasse de formulerede betingelser og krav – herunder særligt sundheds- og bevægelsesrådet, der som delprojekt i programmet har en vigtig rolle i forankringen af lokale indsatser. Generelt set har det være meget svingende, hvor meget skolens personale har taget del i implementeringen af de lokale indsatser. Det ses både på tværs af kommunens skoler samt internt på skolerne på tværs af årgange og klassetrin. Tidspres og skemaforpligtelser fremhæves som de helt centrale barrierer i den forbindelse, og der ses en tendens til, at faglige opgaver får førsteprioritet i en travl hverdag. På de skoler, hvor det er lykkedes med at få det samlede personale med ombord, ses det typisk ved, at diskussioner og drøftelser vedrørende *SundSkole 2020* inddrages på fælles personalemøder. Det er ofte drevet af en synlig, koordinerende ledelse, der i tæt samspil med den lokale koordinator får sat *SundSkole 2020* på dagsordenen. Det ses typisk på kommunens mindre skoler.

I forankringen af de lokale indsatser har både sundheds- og bevægelsesrådet samt koordinator og ledelse en vigtig supportfunktion. De har i særlig grad ansvar for at understøtte og drive den lokale forankring. Mens det ser ud til, at størstedelen af skolerne er i mål med at indfri ambitionerne for sundheds- og bevægelsesrådet, så er det ikke på alle skoler, hvor rådet i tilstrækkelig grad er blevet indarbejdet i skolernes praksis som et styrende og rammesættende organ.

At tage imod et projektprogram som dette har ikke været uden udfordringer for de enkelte skoler, og i forhold til skolernes kapacitet til at indarbejde og forankre *SundSkole 2020* peges der på en række centrale udfor-

dringer. Her nævnes blandt andet mængden af projekter som en generel årsag til ikke at kunne prioritere *SundSkole 2020*. Det nævnes også, at *SundSkole 2020* er svær at få til at fungere i tilstrækkelig grad i en skoles dagligdag - blandt andet fordi projektprogrammet stiller forventninger og krav, som skolerne har svært ved at imødekomme og udføre i praksis.

På langt størstedelen af skolerne er der opbakning til at arbejde videre med *SundSkole 2020*. Det vil sige, at det kunne tyde på, at der gennem projektprogrammet er lagt et fundament for, at skolerne og skolens personale kan arbejde videre med lokale indsatser relateret til børn og unges sundhed, trivsel og bevægelse. Men trods den positive opbakning, ønskes der forbedringer og tilpasninger af projektprogrammets design, så det i endnu højere grad imødekommer skolernes dagligdag og rutiner. Helt centralt står blandt andet anbefalinger og gode råd, der peger på en anden organisering af sundheds- og bevægelseskoordinatorrollen. Det kunne fx ske ved at udvide antallet af koordinatorer på skolerne, så det bliver mindre personbåret og/eller ved en højere grad af involvering af flere aktører på de enkelte skoler (fx ved inddragelse af skolebestyrelse og elevråd). Derudover ønskes et mere fleksibelt projektdesign, der kan tilpasses den enkelte skoles størrelse og kapacitet. Et andet centralt punkt er opfølgning på det allerede omfangsrige efteruddannelsesforløb. Her efterspørges en højere grad af lokal opfølgning på forløbene, så den nye viden og erfaring kommer skolerne endnu mere til gode – særligt i forhold til at fremme en endnu mere målrettet indsats for bevægelse i skoledagen.

Effektevaluering

På baggrund af *SundSkole 2020's* overordnede formål er der defineret en række effektmål med tilhørende indikatorer på elevniveau i forhold til læring, trivsel, en aktiv og varieret skoledag, kvalificering af idrætsundervisningen og en aktiv fritid.

I forhold til *styrket læring og styrket trivsel* viser resultaterne hverken positiv eller negativ udvikling over de fire år. Det kan således ikke sluttes, at *SundSkole 2020* har haft den ønskede effekt på elevniveau. Der må i den forbindelse huskes på, at de to mål er særdeles ambitiøse og meget svære at påvirke gennem afgrænsede projekter som *SundSkole 2020*. Både indikatorerne for trivsel og læring påvirkes af mange forskellige faktorer i elevernes liv. Heriblandt grundlæggende faktorer knyttet til skolernes undervisning og faktorer udenfor skolen. Det skal nævnes, at der er en begrænset positiv udvikling for elevernes skoletrivsel i 4.-9. klasse, men at denne udvikling først og fremmest kan tilskrives den sidste måling i 2020.

I forhold til en *aktiv og mere varieret skoledag* viser resultaterne en positiv udvikling på alle indikatorer på nær indikatoren for kedelig undervisning. Med årene angav eleverne oftere at bevæge sig i timerne, og samtidig cyklede eller gik flere i skole og var oftere aktive i fri-

kvarterne. Der var også en positiv udvikling indenfor indikatorerne for *den åbne skole*. Effektstørrelserne var relativt store for indikatorerne for bevægelse i timerne, besøg udefra og bevægelse i frikvarteret. Her skete den største udvikling fra 2017 til 2018, hvorefter udviklingen stagnerede. I perioden fra første til anden måling gennemførte størstedelen af skolerne bevægelsesskolecertificeringen som en del af *SundSkole 2020*.

Endelig skal det pointeres, at selvom der er sket en positiv udvikling, nåede *SundSkole 2020* ikke i mål med den ambitiøse målsætning om, at 90% af eleverne skulle angive at bevæge sig i undervisningen hver dag eller nogle dage om ugen. Den andel steg fra 71% i 2017 til 79% i 2020. Der er stadig en del elever, som for sjældent oplever bevægelse i undervisningen. Det gælder især i udskolingen. Her angiver 61%, at de bevæger sig hver dag eller nogle dage om ugen i undervisningen.

I forhold til *kvalificering af idrætsundervisningen* viser resultaterne, at der skete en lille positiv udvikling i, hvor glade eleverne var for idrætsundervisningen, men der ses ikke en ændring i indikatorerne for elevernes faglige eller færdighedsmæssige udbytte. Fra interviews med lærere, koordinatorer og ledelser samt fra evalueringen af idrætsskolecertificeringerne kan vi dog udlede, at mange idrætslærere giver udtryk for, at fagligheden er øget, og at de har styrket det faglige idrætslærernetværk på skolerne.

I forhold til *aktiv fritid* viste resultaterne et lille fald i andelen af elever, der går til en aktivitet i fritiden og ingen ændring i, hvor ofte eleverne bliver svedige eller forpustede i fritiden. Ændringen for fritidsaktiviteter var mest markant for udskolingens elever, hvor der skete et fald fra 74 % i 2017 til 69 % i 2020. For dette effektmål er det altså gået den forkerte vej. Der kan være mange årsager til faldet i fritidsaktiviteter, og samtidig skal det nævnes, at flere af *SundSkole 2020's* intentioner på dette område ikke blev indfriet.

Effektevalueringen i *SundSkole 2020* er baseret på de nationale tests i dansk og matematik, den nationale trivselsmåling og et supplerende spørgeskema. Der har deltaget gennemsnitligt 4.500 elever ved hver måling i fire omgange fra 18 almenskoler i Aabenraa Kommune. Målet med effektevalueringen er at klarlægge effekten af *SundSkole 2020* på kommunalt niveau. Dermed dækker de præsenterede resultater over forskelle mellem skoler og klasser. På kommuneniveau giver spørgeskemaundersøgelsens design, med fire gentagne målinger og med deltagelse af næsten alle elever i kommunen, et solidt udgangspunkt for at spore signifikante ændringer. Det store antal elever gør dog også, at ændringer, der nok er signifikante, ikke er særlig store. Derfor er det væsentligt at se på reelle ændringer i svarfordelingerne. Der har været små forskelle i indsamlingstidspunkter og små justeringer af spørgsmål i det supplerende spørgeskema, som overordnet ikke vurderes til at påvirke undersøgelsen nævneværdigt. Covid-19-epidemien har dog haft en

indflydelse på skolernes hverdag i sidste del af projektperioden og delvist på dataindsamlingen i 2020. Den nationale trivselsmåling blev foretaget i foråret 2020, hvor 77 % besvarede målingen inden den 16. marts, hvor skolerne lukkede ned på landsplan første gang. De supplerende spørgsmål blev besvaret i september-oktober 2020, hvor eleverne var tilbage på skolerne, men under stadig påvirkning af covid-19.

Fjordskolen og 10. Aabenraa

Specialskolen Fjordskolen og 10. Aabenraa har ligeledes deltaget i *SundSkole 2020*, men i en tilpasset form. I forhold til organisering og undervisningspraksis har skolerne anderledes vilkår. Derfor har de også haft brug for andre og tilpassede løsninger end almenskolerne i Aabenraa Kommune. Dog har *SundSkole 2020* gjort en god indsats for at få alle skoler med. Der er blandt andet afviklet tilpassede certificeringsforløb på skolerne, og de har haft lige adgang til projektets andre ressourcer og delprojekter.

På Fjordskolen har projektperioden båret præg af store organisatoriske forandringer qua flytning af skolen og udskiftning i ledelsen. Det giver med stor sandsynlighed nedsat prioritering af og ressourcer til udviklingsprojekter som *SundSkole 2020*. Derudover har Fjordskolens fire afdelinger været udfordret af at skulle tilpasse *SundSkole 2020* til deres dagligdag og elevernes fysiske, psykiske og sociale forudsætninger. Effektmålene i *SundSkole 2020* inkluderer alle specialklasser i kommunen. Sammenlignet med eleverne i almenklasserne viser analyserne, at eleverne fra specialklasserne bevæger sig lidt oftere i timerne, lidt mindre i frikvarteret og en del mindre i fritiden. I forhold til *den åbne skole* oplever færre af specialklasseeleverne at få besøg udefra og at være på besøg udenfor skolen end eleverne i almenklasserne gør. Desuden har der været en negativ udvikling på disse to indikatorer over de fire år.

På 10. Aabenraa har de haft mulighed for at arbejde med *SundSkole 2020* på lidt andre måder. De har blandt andet udbudt et linjefag i sundhed og træning, haft fokus på sund mad i kantinen og tilbudt eleverne rygestopkurser. Desuden giver organiseringen i 10. Aabenraa andre muligheder for fx at benytte åben skole.

I forhold til effektmålene i *SundSkole 2020* viser analyserne, at eleverne i 10. Aabenraa bevæger sig mindre ofte i timerne, i frikvarteret og i fritiden. I forhold til *den åbne skole* oplever flere af eleverne at få besøg udefra og at være på besøg udenfor skolen end eleverne i 0.-9. klasse. Der skal tages højde for årlige skift i elevsammensætningen, men der er overordnet positive udviklingstegn for *den åbne skole* fra 2018 til 2019. Det er dog efterfulgt af en tilbagegang i 2020, som måske kan tilskrives påvirkninger fra covid-19-epidemien.

7 opmærksomhedspunkter

På baggrund af den samlede evaluering fremhæves syv opmærksomhedspunkter, der kan tages fat på i det kommende arbejde med at forankre initiativerne i *SundSkole 2020* og arbejdet med en aktiv og varieret skoledag (de syv punkter er uddybet på side 85).

1. Der er fortsat ønske om og behov for kompetenceudvikling og inspiration for at fastholde og udvikle den aktive og varierede skoledag.

2. Der skal være flere medarbejdere på hver skole til at løfte sundheds- og bevægelseskoordinatorfunktionen. Desuden skal koordinatorrollen defineres tydeligere og bakkes synligt op af skoleledelsen.

3. De erfaringer, skolerne har gjort sig i projektfasen, kan danne afsæt for skolernes individuelle afklaring og fremtidig planlægning for at få forankret bevægelse og sundhed i skolens værdier og praksis.

4. Der skal findes løsninger på udfordringer med kommunikation og logistik i forhold til Grejbanken og åben skole tilbud.

5. Det er vigtigt at fortsætte med at støtte det faglige idrætslærer-miljø på og mellem skolerne.

6. Det er afgørende, at skolerne involveres, og at der gives mulighed for lokale tilpasninger af arbejdet med sundhed og bevægelse. Der skal samtidig sikres fuld og aktiv opbakning fra ledelsen på alle niveauer i kommunen.

7. Skolerne er generelt pressede på tid og ressourcer, så ambitionsniveauet bør derfor afspejle skolernes individuelle kapacitet og kunne tilpasses løbende.

BAGGRUND OG METODER

Projektprogrammet SundSkole 2020

Med støtte fra A.P. Møller Fonden igangsatte Aabenraa Kommune i 2016 projektprogrammet *SundSkole 2020*. Baggrunden for ansøgningen var blandt andet en ambition om at indfri folkeskolereformens fordring om mere bevægelse i skolen. Aabenraa Kommune var i 2014-2016 en breddeidrætskommune og havde i den forbindelse arbejdet med udviklingsprojekter i samarbejde mellem fritidsliv og skoler. Flere af elementerne som Aabenraa Kommune udviklede som breddeidrætskommune blev videreført i *SundSkole 2020*.

Projektet indbefattede alle 20 folkeskoler i Aabenraa Kommune[1]. Formålet var at øge læring blandt kommunes folkeskoleelever gennem et fokus på sundhed, trivsel og bevægelse. Alle elever skulle tilbydes en mere varieret og mindre stillesiddende skoledag, og samtidig skulle der skabes rammer for lærerige og gode samarbejder mellem skolerne og kommunens foreningsliv. Det skulle realiseres gennem en række indsatser og delprojekter (Aabenraa Kommune, 2015a).

SundSkole 2020 var et kommunalt forankret projekt, der gik på tværs af de tre daværende forvaltninger: Børn & Skole, Kultur, Miljø & Erhverv samt Social & Sundhed. Baggrunden for den tværgående placering af projektprogrammet var et ønske om at bringe de tre forvaltninger tættere sammen.

Samtidig var det ambitionen, at projektprogrammet skulle bidrage til kommunens samlede politik på børne- og ungeområdet samt på kultur-, fritids- og sundhedsområdet (Aabenraa Kommune, 2015a).

Udover de kommunale partnere bestod projektprogrammet af en række eksterne aktører: Pædagogisk Udviklingscenter, Center for Undervisningsmidler, Videncenter for Sundhedsfremme og KOSMOS ved UC Syd, Aabenraa Fritidsråd, Kulturelt Samråd, forenings-, kultur- og erhvervslivet i Aabenraa samt kommunens to naturskoler. Forsknings- og Implementeringscenter for Idræt, Bevægelse og Læring (FIIBL) ved Syddansk Universitet var ekstern evaluator af projektprogrammet (Aabenraa Kommune, 2015a). Aabenraa Kommune opnåede i maj 2016 en bevilling på 5 mio. kr. fra A. P. Møller Fonden, der primært var øremærket kompetenceudvikling og projektledelse. Der blev budgetteret med en samlet projektøkonomi på godt kr. 24 mio. over de fire år. Af egenfinansieringen på ca. kr. 19 mio. udgjorde udgifter til eksisterende medarbejdere på de deltagende skoler ca. kr. 11,5 mio. Aabenraa Kommune afsatte kr. 7,5 mio. til *SundSkole 2020*[2]. Omtrent halvdelen af den ekstra økonomi, der blev tilført i form af den kommunale bevilling og støtte fra A. P. Møller Fonden, gik til medarbejdere i *Dynamoen* og den overordnede projektstyring. Projektet blev bevilliget i maj 2016, opstartet i august 2016 og udløb ved udgangen af 2020. Dog blev projektet forlænget og fortsætter frem til skoleårets udløb i juni 2021.

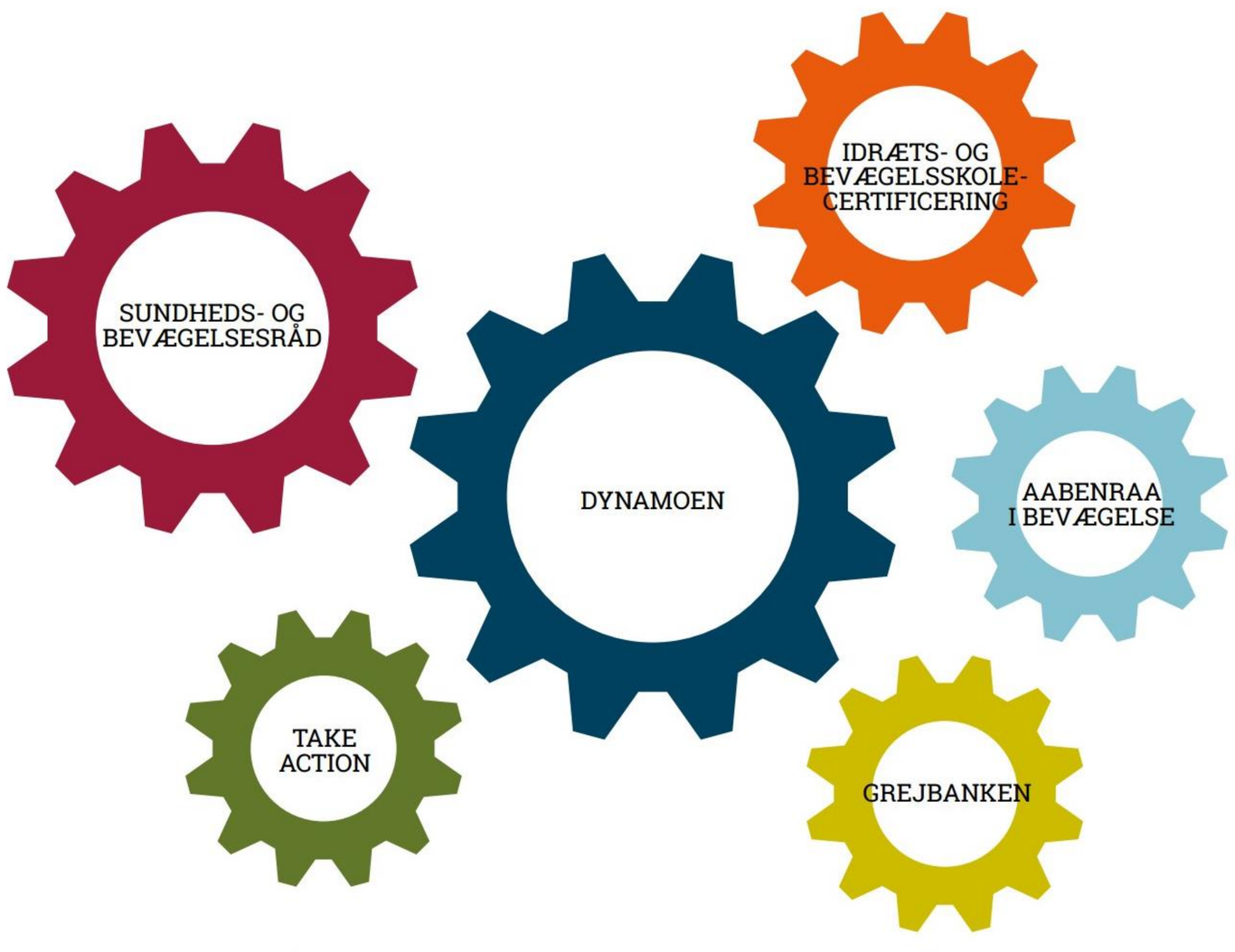
1. Det inkluderer samtlige offentlige folkeskoler herunder almenskoler (inkl. specialafdelinger) og børneuniverser samt 10. Aabenraa og Fjordskolen, der er kommunens specialskole.
2. Heraf udgøres godt 1. mio. kr. til *Aabenraa i bevægelse*, som hører under Sundhed og Forebyggelse og har et særskilt forløb.

Delprojekter i SundSkole 2020

I beskrivelsen projektprogrammet for *SundSkole 2020* citeres borgmester i Aabenraa, Thomas Andresen, for følgende (Aabenraa Kommune, 2015a):

> "Vi ønsker med projektprogrammet SundSkole 2020, at folkeskolerne i Aabenraa Kommune skal sætte særligt fokus på folkeskolereformens mål om, at sundhed og bevægelse i højere grad skal fylde på skoleskemaet. Derudover vil vi skabe rammerne for gode og lærerige samarbejder mellem skolerne og vores rige foreningsliv. Det er helt i tråd med Aabenraa Kommunes vision om at gå foran, når det handler om at skabe sundhed og læring. Midlet til at nå målet er inspirerende og nytænkende undervisning, hvor bevægelse, idræt og sundhed er centrale emner og virkemidler."

Vejen til målet skulle gå gennem seks definerede delprojekter (figur 1 og tabel 1), som tilsammen udgjorde et ambitiøst og omfangsrigt program for alle folkeskoler i Aabenraa Kommune. Der skulle investeres i efteruddannelse af samtlige medarbejdere på skolerne, som skulle forankre lokale indsatser gennem sundheds- og bevægelsesråd og løftes sammen med lokale koordinatorer. De lokale indsatser skulle understøttes centralt i kommunen af medarbejderne i *Dynamoen*, der skulle facilitere samarbejdet med eksterne aktører og give inspiration og muligheder blandt andet gennem udlån af udstyr i *Grejbanken*. Involvering af eleverne som en vigtig ressource skulle adresseres i *Take Action*, som skulle klæde eleverne på til at sætte aktiviteter i gang på skolen og i lokalsamfundet. Derudover var *Aabenraa i Bevægelse* udset som digital platform for udbredelse af de iværksatte initiativer. Det skulle dog vise sig ikke at blive en realitet, men i stedet udviklede *SundSkole 2020* deres egen digitale platforme www.sundskole2020.dk og www.skoletjenesten.dk/aabenraakommune.

Figur 1: Illustration af projektprogrammet *SundSkole 2020*.

Tabel 1: Oversigt over delprojekter i *SundSkole 2020* (Aabenraa Kommune, 2015a).

Delprojekt	Beskrivelse
Sundheds- og bevægelsesråd	Der skulle etableres et sundheds- og bevægelsesråd på alle 20 folkeskoler, og udpeges to sundheds- og bevægelseskoordinatorer. Rådet og koordinatorerne skulle sikre, at indsatser relateret til sundhed og bevægelse blev integreret i skolens hverdag og var med til at skabe en sammenhængende og varieret skoledag.
Dynamoen/den åbne skole	Der skulle etableres et kommunalt medarbejderteam kaldet *Dynamoen*, der skulle fungere som tovholder i forhold til de øvrige delprojekter, facilitere og kvalificere lokale indsatser, og udarbejde partnerskabsaftaler med eksterne parter i forhold til *den åbne skole*.
Idrætsskole- og bevægelsesskolecertificering	Der skulle gennemføres idrætsskole- og bevægelsesskolecertificeringer på alle skoler. Certificeringen som bevægelsesskole indeholdt opkvalificering af ledelsen og hele det pædagogiske personale i forhold til at inddrage bevægelse som læringsmetode i undervisningen og understøtte en bevægelseskultur på den enkelte skole. Certificeringen som idrætsskole indeholdt opkvalificering af skolens idrætsfaggruppe i forhold til idræt som eksamensfag, årsplanlægning og målstyret undervisning.
Grejbanken	Der skulle etableres en *Grejbank*, der skulle imødekomme skolernes behov for særligt udstyr til at fremme bevægelse generelt og være en platform for inspiration.
Take Action	*Take Action* skulle udbydes som valgfag i overbygningen. Delprojektet bestod i et kompetenceudviklingstilbud målrettet skolernes undervisere og elevråd. *Take Action* skulle fremme elevernes aktive medborgerskab og deltagelse i lokalsamfundet.
Aabenraa i Bevægelse	Videreudvikling af *Aabenraa i Bevægelse*, som er en app og en digital platform, hvor foreninger og borgere kan oprette og markedsføre bevægelsesaktiviteter og events. Appen skal understøtte og profilere delprojekterne: *Dynamoen*, *Grejbanken* og *Take Action*.

De deltagende folkeskoler

Alle 20 folkeskoler i Aabenraa Kommune har deltaget i *SundSkole 2020*. Der er ti skoler i Aabenraa Kommune, der har klasser fra 0. til 6. klassetrin, otte skoler har elever i 0. til 9. klasse, én skole har 10. klasse og én skole har udelukkende specialklasser (tabel 2).

Tabel 2: Oversigt over de deltagende folkeskoler.

Skoletype	Skole
0.-6. klasse	Bolderslev Skole Genner Univers Hellevad Børneunivers Hovslund Børneunivers Kliplev Skole Kollund Skole Ravsted Børneunivers Varnæs Skole
0.-9. klasse	Bylderup Skole Felsted Centralskole Hjordkær Skole Hærvejsskolen Høje Kolstrup Skole Kongehøjskolen Lyreskovskolen Løjt Kirkeby Skole Stubbæk Skole Tinglev Skole
10. klasse	10. Aabenraa
Specialklasser	Fjordskolen

Den eksterne evaluering

Som en selvstændig del af *SundSkole 2020* gennemførte FIIBL en ekstern forskningsbaseret evaluering på Aabenraas Kommunes femårige indsats. Forskere fra FIIBL har deltaget i projektets styregruppemøder fra begyndelsen for at sikre et godt indblik i projektet. FIIBL har desuden i samarbejde med projektmedarbejderne udvalgt og udformet indikatorerne for projektets effektmål.

Evalueringen har til hensigt at stimulere organisatorisk- og faglig læring i Aabenraa Kommune, som kan anvendes i kommende udviklings- og samarbejdsprojekter.

Fra et forskningsperspektiv er *SundSkole 2020* interessant, da det er et eksempel på en tydelig kommunal styring af indsatser relateret til folkeskolereformens bevægelsesdimension og *den åbne skole*. Herunder er det interessant at undersøge implementeringsperspektivet: *Hvordan de forskellige aktører har oplevet projektprogrammet, og hvordan de aktører har ført programmets formulerede intentioner ud i livet*. Yderligere er det interessant at undersøge effektperspektivet, hvorvidt de opstillede mål for elevernes læring, trivsel og adfærd er nået (figur 2).

Evalueringsmetoder: Implementering

Implementeringsperspektivet er primært belyst gennem interviews med sundheds- og bevægelseskoordinatorer, skoleledere samt lærere og pædagoger. Desuden er der anvendt skriftlige kilder fra projektets processevaluering og indledende interview med projektlederen fra Aabenraa Kommune.

Der er foretaget i alt 30 interviews i efteråret 2020 af ca. 30 minutters varighed (se tabel 3 på næste side). Alle sundheds- og bevægelseskoordinatorer blev inviteret til at deltage i interviews, hvoraf de blev gennemført på 16 skoler. Ti skoler blev udvalgt til ledelsesinterviews med henblik på at opnå variation i beliggenhed og skolestørrelse. Yderligere blev lærere, pædagoger og elever inviteret til interviews gennem skoleledelserne, og her blev fire gruppeinterviews gennemført. Grundet travlhed og andre prioriteringer på skolerne lykkedes det ikke at gennemføre det ønskede antal gruppeinterviews med elever, lærere og pædagoger. Alle interviews blev lydoptaget og gennemført under anvendelse af en semistruktureret spørgeguide. Efterfølgende blev de analyseret med udgangspunkt i evalueringsspørgsmål og teoretiske modeller om programimplementering.

Figur 2: Illustration af evalueringens perspektiver.

Tabel 3: Oversigt over interviews.

Interviewdeltagere	Overordnede interviewemner
Sundheds- og bevægelseskoordinatorer 16 skoler	Opfattelse af projektprogrammet Implementerede indsatser på skolen Implementeringsprocessen ift. prioriteringer, organisering og udfordringer Koordinatorens egen rolle Konstruktive forslag og gode råd
Ledelsesrepræsentanter 10 skoler	Opfattelse af projektprogrammet Implementerede indsatser på skolen Implementeringsprocessen ift. prioriteringer, organisering, skolens profil og den kommunale støtte. Lederens egen rolle Konstruktive forslag og gode råd
Lærere og pædagoger 3 skoler	Opfattelse af projektprogrammet Implementerede indsatser på skolen Den oplevede effekt af implementerede indsatser Konstruktive forslag og gode råd
Elever 1 skole	Oplevelser med en varieret og aktiv skoledag
Projektleder	Projektprogrammet og sekretariatets rolle Implementeringsprocessen ift. prioriteringer, organisation og udfordringer

Tabel 4: Oversigt over effektmål.

	Effektmål
Læring	Elevernes læring i matematik og dansk forbedres.
Trivsel og mental sundhed	Elevernes trivsel udvikler sig positivt inden for mental sundhed, sundhedsadfærd og skoletrivsel.
En aktiv og mere varieret skoledag	Eleverne oplever en mere varieret undervisning og mindre stillesiddende undervisning.
	Alle undervisere anvender bevægelse til at understøtte de faglige mål i 2020.
Idræts-undervisningens faglige niveau	Idrætsundervisningens faglige niveau hæves inden udgangen af 2020.
Aktiv fritid	Antallet af skoleelever, der deltager i foreningsaktiviteter, stiger.
	Antallet af skoleelever, der er fysisk aktive i fritiden, stiger.

Evalueringsmetoder: Effekt

Den kvantitative effektevaluering tager udgangspunkt i de effektmål, som blev angivet i ansøgningen til A. P. Møller Fonden i 2015 (tabel 4) (Aabenraa Kommune, 2015b).

Analyserne bygger hovedsageligt på tre datakilder, som alle blev indsamlet årligt i perioden januar 2017 til oktober 2020 (tabel 5). Derudover er spørgeskemaevalueringen, som blev foretaget i forbindelse med idrætscertificeringen, anvendt. De tre primære datakilder er:

1) De Nationale test i dansk og matematik
Indførslen af de nationale test blev vedtaget i marts 2006, og den første obligatoriske test blev gennemført i foråret 2010. De nationale test var ét blandt flere elementer i fornyelsen af folkeskolen for at monitorere og forbedre det faglige niveau blandt eleverne gennem styrket, løbende evaluering i folkeskolen (VIVE, 2020). De nationale test er obligatoriske for alle folkeskoler. I dansk foregår de nationale test på 2., 4., 6. og 8. årgang, og i matematik foregår de på 3. og 6. årgang (og 8. årgang fra 2018). De nationale test anvendes ligeledes i Aabenraa Kommunes kvalitetsrapport for folkeskolerne, som udarbejdes årligt, som styrings- og ledelsesværktøj i kommunen. Data var ikke direkte tilgængelig for SDU, men oversigtstabeller på kommune- og skoleniveau blev udleveret af Aabenraa Kommune til denne evalueringsrapport. Resultaterne på landsplan er tilgængelige gennem undervisningsministeriets datavarehus (www.uddannelsesstatistik.dk).

2) Den nationale trivselsmåling
Den nationale trivselsmåling blev gennemført første gang i vinteren 2015 med henblik på at monitorere skolernes undervisningsmiljø, trivsel, ro og orden. Testen har været gennemført siden 2015, men i 2019 blev der rejst spørgsmål vedrørende beskyttelse af elevernes personoplysninger. Det medførte en udsættelse af målingen i 2019 og en stramning af databehandlingen (UVM, 2019). Trivselsmålingen blev i 2017 udført af det private firma Skolevisioner ApS, men har siden 2017 været udført at undervisningsministeriet. For at sikre elevernes persondata, kan data kun tilgås fra Danmarks Statistiks sikre server og er fuldt anonymiseret.

3) Supplerende SundSkole 2020 spørgsmål
I forbindelse med igangsætningen af *SundSkole 2020* udviklede FIIBL i samarbejde med den kommunale projektleder en række tillægsspørgsmål. Disse spørgsmål blev udviklet med det formål at være indikatorer for projektets målsætninger om elevernes sundhed, adfærd og trivsel. I 2017 blev de supplerende spørgsmål gennemført i forbindelse med den nationale trivselsmåling. I de efterfølgende år er den gennemført senere på året af Skolevisioner ApS.

Tabel 5: Oversigt over dataindsamling.

Aktivitet	2016/2017		2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
Nationale test i dansk og matematik		√		√		√		√[b)]		
National trivselsmåling		√[a)]		√		√		√		
Supplerende *Sund-Skole 2020* spørgsmål		√[a)]			√[a)]		√[a)]		√[a)]	

a) Indsamlet af Skolevisioner ApS.
b) Data har ikke været tilgængelig for denne evaluering pga. ændret indsamlingsprocedure.

Undersøgelsesdesign og analyse

Designet af denne evaluering kan karakteriseres som en åben kohorte, hvor undersøgelsen gentages, men med en vis udskiftning i deltagerne. I dette tilfælde blev 9. årgang udskiftet hvert år med en ny 0. årgang. Og på hvert trin blev en årgang årligt udskiftet med en ny.

I denne evaluering er vi interesserede i at følge udviklingen på de udvalgte spørgsmål for de 18 almindelige skoler og på de tre trin (indskoling, mellemtrin og udskoling). Vi følger altså ikke den enkelte elevs eller klasses udvikling over de fire år. Udviklingen i svarfordelingen på de enkelte spørgsmål præsenteres i histogrammer for alle tre trin på de 18 almindelige skoler i Aabenraa over de fire år.

Der blev udført lineære regressionsanalyser for den samlede effekt for alle elever og opdelt for de tre trin. I analyserne blev der taget højde for, at eleverne på skolerne og i klasserne ikke var uafhængige. Den gennemsnitlige svarfordeling blev behandlet som en kontinuerlig variabel, hvor det antages, at afstanden mellem svarkategorierne er lige store. Signifikansniveauet blev fastsat til $p<0.05$.

DEL 1: IMPLEMENTERINGSPERSPEKTIVET

I denne del præsenteres generelle indsigter i implementeringen af delprojekterne under *SundSkole 2020*. Det er inddelt i afsnittene: *Status på delprojekterne*, *Betydningsfulde faktorer for implementering* og *Forslag til forankring af projektprogrammet*.

STATUS PÅ DELPROJEKTERNE

1) Sundheds- og bevægelsesråd

Beskrivelse af delprojektet

Som en del af *SundSkole 2020* skulle hver skole etablere et *Sundheds- og bevægelsesråd*. Rådet havde til formål at sikre og understøtte skolernes lokale indsatser. Konkrete opgaver for rådet var: at sikre, at skolen årligt igangsatte minimum fire lokale indsatser og at skrive og indlevere en logbog, der indeholdt en oversigt over de fire planlagte og gennemførte lokale indsatser og møderefferater til kommunen. Rådet blev opfordret til at indarbejde såkaldte *SMARTE-mål* for de udvalgte lokale indsatser. I praksis betød det, at de involverede aktører satte mål for de lokale indsatser med henblik på efterfølgende evaluering.

Det blev anbefalet, at der i rådet sad; en ledelsesrepræsentant, en lærerrepræsentant for elevrådet, en AKT-lærer, to sundheds- og bevægelseskoordinatorer samt en sundhedsplejerske. Sigtet med rådets sammensætning var at opnå et råd, der favnede de lærings- og trivselsmæssige aspekter, der er forbundet med børn og unges sundhed og bevægelse. Det blev desuden anbefalet, at rådet mødtes fire gange årligt.

Status på implementering og rådet i praksis

> I projektperioden 2016-2020 etablerede 20 ud af 20 skoler et sundheds- og bevægelsesråd. Her inkluderes råd, der på den ene eller anden vis gennemgik en lokal tilpasning.

Tabel 6 på næste side viser en kategoriseret oversigt over typiske lokale indsatser. Tabellen inkluderer også – ud fra interviews med koordinatorer – information om det primære formål med de konkrete indsatser.[3]

Interviews med koordinatorer viser, at det kun var meget få skoler, der etablerede et råd, hvor både en ledelsesrepræsentant, en lærerrepræsentant for elevrådet, en AKT-lærer, to sundheds- og bevægelseskoordinatorer og en sundhedsplejerske deltog. På størstedelen af skolerne bestod rådet af én eller to koordinatorer (afhængigt af hvor mange koordinatorer, skolen har udpeget) og en ledelsesrepræsentant. På nogle skoler var der eksempler på, at også en AKT-vejleder og sundhedsplejerske indgik i rådsmøderne. På et lille antal skoler, var der eksempler på, at elevrådet blev inddraget i rådsmøderne.

En række koordinatorer fortalte, at de forsøgte at følge kommunes anbefalinger om mødestruktur og årlige antal møder. Det vil sige, et råd der blev organiseret som en selvstændig enhed på skolen, der mødtes for at drøfte mulige indsatser. På de øvrige skoler skete en lokal tilpasning af rådet i større eller mindre omfang. Koordinatorer fra især de mindre skoler samt børneunivers fremhævede, at skolens størrelse og antallet af ansatte var baggrund for en tilpasset mødestruktur for rådet.

3. I optællingen af indsatser skal der tages højde for, at nogle koordinatorer var i tvivl om, den konkrete lokale indsats var en del af *SundSkole 2020* projektprogrammet eller en del af skolens almindelige praksis på sundheds- og bevægelsesområdet.

Tabel 6: Kategoriseret oversigt over lokale indsatser.

Type	Eksempler på konkrete lokale indsatser	Primære formål
Bevægelse i undervisningen	VAMOS-kort Fessorløbet i matematik Bevægelsesbarometret Wall of Move Leg på streg	Styrke elevernes læring, trivsel og motivation gennem bevægelse i undervisningen. Skabe en øget synlighed om brugen af bevægelse i undervisningen.
Indsatser med fokus på trivsel (og mental sundhed)	Trivselsdag Elevrådsdag Venskabsklasser Morgensamling Mindfulness og Yoga	Fremme og understøtte trivsel, relationer og sammenhold på tværs af årgange. Øge elevernes bevidsthed om mental sundhed.
Indsatser med fokus på sundhed	Sund kost – fx via skolebod, kantine mv. Sunde søvnvaner Forebyggelse – fx af lus Hygiejne Gå/løbeuge	Understøtte elevers sundhed. Øge elevernes bevidsthed om sunde kost- og søvnvaner. Øge elevernes bevidsthed om god hygiejne.
Lån i *Grejbanken*	Udstyr til bevægelses- og aktivitetsure, VAMOS-kort, leg på streg osv. Fx Mountainbikes, kanoer osv.	Understøtte undervisningsforløb med inddragelse af bevægelse. Understøtte undervisningsforløb i idrætsundervisningen.
Indsatser relateret til *den åbne skole*	Udflugter til Naturskolen Lån en kompetence Besøg hos eksterne aktører – primært inden for kultur- og idrætsområdet.	Understøtte og fremme elevernes bevidsthed om tilbud i lokalområdet.
Skolegårds- og frikvartersindsatser	Opsætning af trampoliner Parkourbane Fornyelse af skolegårde og legepladser	Styrke sammenhold og relationer på tværs af årgange. Øget bevægelse

Det betød blandt andet, at rådsmøder afholdtes som en del af skolens almindelige mødeaktivitet – som fx personalemøder eller andre faglige/pædagogiske møder. Som citatet nedenfor eksemplificerer, valgte pågældende skole at inddrage aftaler og diskussioner vedrørende *SundSkole 2020* i almindelig mødeaktivitet – dels på grund af skolens antal ansatte og dels for at give flere et ansvar for at løfte opgaven:

> "Vi har et sundhedsråd, og det råd er jeg selvfølgelig en del af, fordi jeg også er koordinator. Vi er en lille skole, så hos os, der er vi 13 ansatte. Så drøftelser og diskussioner vedrørende indsatser, det gør vi sammen på vores teammøder, hvor alle er med og alle har skullet have et ansvar." (Koordinator)

På tværs af skolerne blev rådsmøderne - uanset mødestruktur - typisk anvendt til at udvælge og drøfte mulige lokale indsatser. Koordinatorinterviews viste, at udvælgelsen af de konkrete lokale indsatser typisk blev drevet af skolens eksisterende værdisæt og fokus, af faglige grunde og/eller af pædagogiske årsager og behov hos elevgruppen.

En konkret skriftlig opgave for rådet var udformning af en logbog, der indeholdt en oversigt over skolernes lokale indsatser. Mens flere skoler kom i mål med at indlevere en logog, var det ikke alle skoler, der kom i mål med denne konkrete opgave. Flere koordinatorer problematiserede det "skriftlige krav" fra kommunen. Her handlede det fx om at finde tid i en travl hverdag til at få formuleret indholdet til logbogen. Omvendt, var der også koordinatorer, der fortalte, at de fandt logbøgerne værdifulde som et internt dialogværktøj, der kunne hjælpe i en travl hverdag med at overholde deadlines og aftaler i forbindelse med lokale indsatser. En række koordinatorer fortalte, at de formulerede *SMARTE-mål* i forbindelse med gennemførelsen af lokale indsatser:

> "Jeg synes, det har været positivt at arbejde med SMARTE-mål. Det betyder, at vi ikke tager noget for givet, og at vi får det synliggjort og forklaret, hvorfor vi gør, som vi gør. Så vi ikke bare har bevægelse for at have bevægelse, men at der kommer noget faglighed bag ved." (Koordinator)

Opmærksomhedspunkter

Interviews med koordinatorer og skoleledere viste, at der var en ret stor variation i antallet af de lokale indsatser, der blev igangsat på skolerne. Mens nogle skoler var meget bevidste om at arbejde målrettet med at nå de fire årlige indsatser, var andre skoler længere fra at indfri målet. Alt i alt viste en optælling på tværs af interviews, at der blev igangsat *1-4 lokale indsatser årligt* på skolerne. Samme optælling viste også en betydelig variation i typen af de igangsatte lokale indsatser (jf. tabel 6). Ambitionen med sundheds- og bevægelsesrådet var at understøtte og sikre lokale indsatser på skolerne. I praksis formåede rådet på de fleste skoler at komme i mål med de opgaver, der var lagt op til – herunder at udvælge, igangsætte og gennemføre forskellige former for lokale indsatser. Dog var det ikke alle skoler, der gennemførte de minimum fire årlige indsatser, der er lagt op til fra kommunes side.

Det var der flere årsager til, og på baggrund af interviews med koordinatorer og skoleledelser fremhævedes følgende opmærksomhedspunkter:

> Det var svært at fastholde og prioritere den mødestruktur, der var lagt op til fra kommunen.
>
> Der var manglende kendskab til rådets eksistens og funktion blandt skolens personale.
>
> Der var en manglende prioritering af rådets opgaver fra ledelsens side – fx udformning af handleplan og logbog til kommunen.

Flere koordinatorer fremhævede, at det der kendetegnede rådets succes på skolen, var:

> En tydelig prioritering af rådet fra ledelsen – det kunne fx være gennem aktiv deltagelse fra skolelederen.
>
> En tydelig rammesætning af rådet – fx ved en klar definition af rådets funktion på skolen inklusiv en klar rollefordeling blandt medlemmerne i rådet.
>
> En lokal tilpasning af rådets mødeaktivitet og organisering – det kunne fx være i forhold til skolens størrelse og normale praksis for møder.

Sundheds- og bevægelseskoordinator

Beskrivelse af koordinatorrollen

Hver skole blev opfordret til at udpege to sundheds- og bevægelseskoordinatorer, og det anbefaledes, at der blev udvalgt én pædagog og én underviser. Samtlige koordinatorer var som en del af projektprogrammet blevet tilbudt et femdags uddannelsesforløb afholdt af *SundSkole 2020s* projektleder og Center for Undervisningsmidler. Forløbet havde til formål at præsentere koordinatorerne for sundheds- og bevægelsesfaglige emner, samt tilbyde dem viden og kompetencer til at udvælge og gennemføre lokale indsatser under *SundSkole 2020*. I en projektafrapportering fra februar 2020 fremgik det, at 42 koordinatorer gennemførte det tilrettelagte forløb (Aabenraa Kommune, 2020a).

Status på implementering og koordinatorrollen i praksis

> 7 ud af 20 skoler har i 2020 én koordinator
>
> 12 ud af 20 skoler har i 2020 to koordinatorer
>
> 1 ud af 20 skoler har i 2020 mere end to koordinatorer

Som ovenstående tal viser, er det ikke alle skoler, der i 2020 har to koordinatorer. På de skoler, hvor der kun blev udpeget én koordinatorer, var det typisk en lærer, og vedkommende underviste typisk i idræt og/eller var bevægelsesvejleder. På de skoler, med to koordinatorer, blev koordinatorrollerne typisk varetaget af en pædagog og en lærer. Interviews med koordinatorer viste også, at koordinatorerne på langt de fleste skoler arbejdede ud fra et løst defineret timetal. Det vil sige, at de ikke har en specifik timepulje til rådighed, men i stedet bruger den arbejdstid, de har til rådighed.

På langt størstedelen af skolerne blev koordinatoren udvalgt på baggrund af såkaldt "frivillig udvælgelse". Det vil sige, at en på-

gældende lærer og/eller pædagog blev prikket på skulderen med henblik på at indtage rollen som koordinator – enten fordi vedkommende underviste i idræt, eller havde en interesse i bevægelses- og sundhedsfaglige emner. Fælles for dem var, at de deltog frivilligt. Der var også nogle af koordinatorerne, der i forvejen havde rollen som skolens bevægelsesvejleder og derigennem var i en gunstig position til at varetage rollen som sundheds- og bevægelseskoordinator. I nogle få tilfælde blev koordinatoren udpeget af skolelederen og valgt ufrivilligt.

Interviews viste, at typiske arbejdsopgaver for koordinatoren var at understøtte implementeringen og forankringen af de lokale indsatser. Det skete først og fremmest gennem koordinatorens rolle i rådet, hvor koordinatoren som tovholder var med til at inspirere, udvælge og gennemføre lokale indsatser. Det kunne blandt andet bestå i at gøre kollegaer opmærksomme på sundheds- og bevægelsesfaglige emner, og hvordan de fx kunne integreres i egen undervisningspraksis. Et konkret eksempel var de såkaldte *VAMOS-kort*, som stort set alle skoler tog i brug for at understøtte anvendelsen af bevægelse i undervisningen. Yderligere fortalte en række koordinatorer, at de holdt oplæg om mulige indsatser ved personalemøder for derigennem at inspirere kollegaerne til at tage del i og igangsætte egne indsatser i undervisningen.

En række koordinatorer fortalte, at de befandt sig godt i koordinatorrollen, og at det at være et forbillede for kollegaerne opleves som positivt og givende. Samtidig fortalte de, at de gerne vil være den drivkraft, deres kollegaer har brug for til at sætte lokale indsatser i gang. Omvendt fortalte flere koordinatorer, at de fandt det svært at være i en position, hvor det var dem, der skulle motivere og opfordre deres kollegaer til ikke bare at arbejde med lokale indsatser, men i det hele taget at få dem til at tage imod projektet. Flere koordinatorer fortalte også, at de ikke følte, at det var deres job at indtage den rolle. Følgende citat illustrerer, hvordan en koordinator var bevidst om sine kollegaers tid og motivation:

> "Vi skal passe på med at sige, at 'de skal'. Vi skal gøre det nemt for dem (kollegaerne, red.) og så skal den sælges helt rigtigt." (Koordinator)

Opmærksomhedspunkter

Sundheds- og bevægelseskoordinatoren indtog en vigtig rolle i implementeringen af lokale indsatser. I den proces blev de både et vigtigt bindeled mellem kommunes tilbud og deres kollegaer – forstået på den måde, at koordinatorerne fik til ansvar at 'promovere' og udbrede de delprojekter, der blev tilbudt af kommunen (fx bevægelse i undervisningen, åben skole forløb mv.) til skolernes egen praksis. Mens nogle koordinatorer oplevede et tæt samarbejde med deres skoleleder og kollegaer om den opgave, var der andre, der oplevede at stå alene med ansvaret. Det afspejledes blandt andet i, at en række koordinatorer oplevede strukturelle og organisatoriske udfordringer, der i de fleste tilfælde

resulterede i, at rådsmøder gentagende gange blev aflyst, og at der ikke var tid eller overskud i en travl hverdag til at opfylde kravet om fire årlige indsatser.

På baggrund af interviews fremhæves følgende punkter som vigtige for at understøtte koordinatorens funktion på skolen:

> En klar og tydelig definition af koordinatorens funktion – det kan fx være i samarbejde med skoleleder og/eller kollegaer.
>
> Afsættelse af tid til at varetage koordinering og organisering af fx sundheds- og bevægelsesrådet og lokale indsatser samt det tilhørende skriftlige arbejde.
>
> Opbakning og interesse fra kollegaerne til koordinatorens funktion på skolen.
>
> Mulighed for at være flere koordinatorer, der kan løfte opgaven i fællesskab.

2) Bevægelsesskole- og idrætsskolecertificering

Som en del af *SundSkole 2020* skulle samtlige 20 skoler i Aabenraa Kommune gennemføre en idrætsskole- og bevægelsesskolecertificering. Certificeringsforløb blev afviklet af Videncenter for kost, motion og sundhed (KOSMOS) ved Professionshøjskolen UC SYD.

Bevægelsesskolecertificering

Beskrivelse af delprojektet

Med en ambition om at skabe varierende, inspirerende og nytænkende undervisning for alle elever var bevægelse i skoledagen et helt centralt element i projektprogrammet *SundSkole 2020*. Fra projektets side var det et ønske, at skolerne gennem *SundSkole 2020* i endnu højere grad gjorde bevægelse til en strategisk indsats. For at opnå den målsætning blev der i projektperioden gennemført en omfattende opkvalificering af skolernes samlede pædagogiske personale med det formål at fremme en stærk bevægelseskultur på skolerne og samtidig give personalet redskaberne til at understøtte fx brugen af bevægelse i undervisningen. Det blev muligt blandt andet gennem nye didaktiske redskaber og metoder, der kunne hjælpe de deltagende lærere og pædagoger til at nytænke og arbejde mere strategisk med bevægelse i skoledagen.

En helt konkret opgave for skolerne var – som en del af certificeringsforløbet – at udforme en handlingsplan for bevægelse. Formålet

med handlingsplanen var, at skolerne blev bevidste om, hvordan viden og erfaringer fra forløbet kunne omsættes til praksis. En oversigt fra kommunen viste, at stort set alle skoler indleverede en handlingsplan, der beskrev skolernes målsætning med bevægelse med afsæt i viden og erfaring fra bevægelsesskolecertificeringen. Handlingsplanerne blev typisk udformet af rådet i samarbejde med skoleledelsen.

Status på implementering og bevægelsesskolecertificeringen i praksis

> I projektperioden 2016-2020 gennemførte 19 ud af 20 skoler bevægelsesskolecertificeringen[4].

I følge *SundSkole 2020's* egne opgørelser er der i projektperioden gennemført kompetenceforløb for ca. 900 lærere og pædagoger. Det er flere end planlagt. Her er inkluderet begge certificeringsforløb, udeskoledidaktikforløb og forløb for undervisere af ikke-uddannelsesparate elever. Desuden har 30 ledere ligeledes deltaget i kompetenceforløb (Aabenraa Kommune, 2019a; 2020a). På langt de fleste skoler var der stor tilfredshed med bevægelsesskolecertificeringen, og forløbet beskrives som værende et vigtigt element i skolernes og personalets bestræbelser på at arbejde endnu mere med bevægelse i løbet af skoledagen. Særligt hæftede koordinatorerne sig ved relevante oplæg, inspiration og praksisnære øvelser, der kunne omsættes til egen undervisningspraksis. Koordinatorerne fremhævede ligeledes, at tilfredsheden med certificeringen bundede i, at det ikke kun var enkelte udvalgte medarbejdere, der deltog, men at forløbet i stedet var et tilbud til skolens samlede pædagogiske personale samt skolens ledelse. Ifølge koordinatorerne betød det blandt andet, at ansvaret ikke kun lå på enkelte udvalgte medarbejdere, men at det i højere grad blev et fælles ansvar at løfte og fremme skolens arbejde med bevægelse.

Med udgangspunkt i interviews med lærere og koordinatorer sås der en tendens til, at bevægelsesskolecertificeringen typisk fik betydning for lærernes egen undervisningspraksis. Samtidig så det ud til, at certificeringen primært blev til en form for dialogværktøj, der mellem skolens personale blev anvendt til at oprette et fælles sprog om bevægelse – herunder, hvad begrebet bevægelse dækker over, hvorfor bevægelse er vigtigt og hvilke umiddelbare effekter, der kan opleves ved at bruge bevægelse i fx undervisningen. Gennemgående fortalte koordinatorerne, at bevægelsesskolecertificeringen betød, at:

> Personalet følte sig bedre rustet til at arbejde med bevægelse i undervisningen.
>
> At de var blevet opmærksomme på, at bevægelse var vigtigt og mere end 'bare' aktivitet, og at det kunne være en metode til at arbejde med andre tilstødende emner som fx elevernes trivsel og sundhed.
>
> At personalet gennem certificeringen fik viden og inspiration til flere og anderledes typer af faglige og pædagogiske bevægelsesaktiviteter.
>
> At forløbet bidrog til at skabe en fælles forståelse og et sprog for skolens bevægelsesindsatser blandt personalet.

4. Én skole blev på grund af breddeidrætsskolehistorik fritaget certificeringsforløbet som bevægelsesskole, mens en anden skole gennemførte et tilpasset forløb.

Opmærksomhedspunkter

Bevægelsesskolecertificeringen havde til hensigt at opkvalificere ledelsen og personalet til i endnu højere grad at inddrage og fremme bevægelse i løbet af skoledagen. Samtidig var det målet med certificeringen, at både ledelse og personale bidrog til at understøtte en generel bevægelseskultur på skolerne. Det kunne fx ske gennem de handlingsplaner, der blev udarbejdet som en del af forløbet. Mens der gives udtryk for en betydning for lærernes og personalets egen praksis, var det svært at tyde gennem interviews, om certificeringen havde en egentlig betydning for skolernes generelle bevægelseskultur – altså om denne blev opkvalificeret og styrket. Det vil sige, der ikke kunne ses en entydig indfrielse af det mål gennem interviews. Dog fremhævede koordinatorerne en række centrale opmærksomhedspunkter, der kunne have haft betydning for certificeringens forankring:

> Mere opfølgning og opmærksomhed på forløbet med særligt fokus på hvordan det kunne bruges i skolens strategiske arbejde med at skabe en bevægelseskultur.
>
> Allokering af ressourcer og tid til at udvikle en ny kultur og praksis, hvori bevægelse aktivt indgik som et strategisk redskab.
>
> Tydelig prioritering og opbakning fra skoleledelsens side i forhold til at forankre certificeringen til skolens praksis.
>
> Tydeligere forankring og indarbejdelse af handlingsplanerne i skolernes bevægelsespraksis.

Idrætsskolecertificering

Beskrivelse af delprojektet

Den primære målsætning med idrætsskolecertificeringen var at fremme fagligheden inden for idrætsfaget. Forløbet bestod af seks temadage, der foregik henover to skoleår. Gennem forløbet blev de deltagende idrætslærere præsenteret for nye arbejdsmetoder til at kvalificere skolens idrætsundervisning.

Samtidig fik deltagerne kompetencerne til at styrke samarbejdet på tværs af den samlede idrætsfaggruppe på skolen for derigennem at styrke den røde tråd gennem idræt med fokus på progression, læringsmålstyret og temabaseret undervisning.

Status på implementering og idrætsskolecertificeringen i praksis

> I projektperioden 2016-2020 gennemførte 18 ud af 20 skoler idrætsskolecertificeringen[5].

Både skoleledere, lærere og koordinatorer fremhævede idrætsskolecertificeringen som et særligt positivt element ved *SundSkole 2020*. De fortalte blandt andet, at idrætsskolecertificeringen havde en særlig positiv indvirkning på skolens idrætspraksis, og at det var her, de oplevede den største forankring af et delprojekt.

5. Én almenskole blev fritaget fra idrætsskolecertificeringen på grund af ressourcemæssige udfordringer. Én skole gennemførte tilpasset forløb. Fjordskolen deltog ikke, da indholdet ikke var relevant ift. skolens elevgruppe.

Helt konkret blev det fremhævet på tværs af interviews, at:

> De oplevede en faglig opkvalificering af faget, der gik på tværs af årgange.
>
> De oplevede en øget bevidsthed om, at faget var et prøvefag og et læringsfag.
>
> Certificeringen blev brugt aktivt i idrætsundervisningen fx til at udvikle og gennemføre nye undervisningsforløb – herunder også lån fra Grejbanken.
>
> De oplevede en større opmærksomhed på, hvordan de kunne arbejde endnu tættere sammen i skolens samlede idrætsfagteam, så der i højere grad på tværs af årgange blev oplevet en rød tråd gennem idrætsundervisningen.
>
> Lærerne var gennem idrætsskolecertificeringen blevet opmærksomme på, hvordan der kunne arbejdes endnu mere med at give eleverne medbestemmelse samtidig med at idrætsundervisningen blev mere dialogbaseret.

3) Dynamoen/den åbne skole

Beskrivelse af delprojektet

Den åbne skole blev etableret i forbindelse med folkeskolereformen fra 2014. Formålet med *den åbne skole* var at åbne skolerne op for lokalsamfundet - fx ved at etablere et endnu tættere samarbejde mellem skolen og lokale aktører som fx idrætsforeninger, kulturinstitutioner og erhvervslivet (Aabenraa Kommune, 2015a). Med målsætningen om at fremme *den åbne skole*, ville Aabenraa Kommune gennem *SundSkole 2020* fremme samarbejdet mellem kommunens folkeskoler og lokalsamfundet.

Delprojektets formål var således at give eleverne et større kendskab til lokale muligheder og tilbud samtidig med at kvalificere elevernes lærings- og undervisningsforløb – i tæt samarbejde med lokale aktører. For at realisere denne målsætning, blev der gennem projektprogrammet etableret medarbejderteamet *Dynamoen*. Helt konkret, var *Dynamoen* ansvarlig for brobygningen mellem skolerne og de lokale aktører gennem facilitering og kvalificering af indsatser og delprojekter relateret til *den åbne skole*. I perioden blev der udbudt over 200 forskellige forløb og events af forskellige art og varighed, som blev formidlet gennem portalen www.skoletjenesten.dk/aabenraakommune (Aabenraa Kommune 2018-2020).

Status på implementering og den åbne skole i praksis

> I følge SundSkole 2020's årlige spørgeskema om åben skole steg andelen af lærere, der anvendte www.skoletjenesten.dk/aabenraakommune i undervisningen fra 39% i skoleåret 2017/2018 til 51% i skoleåret 2019/2020 (Aabenraa Kommune 2018b; 2020c).[6]

Oversigter fra kommunen viste, at de mest populære kategorier inden for tilbud fra *den åbne skole* blandt andet var idræt, kultur samt landbrug og natur (Aabenraa Kommune, 2018-2020). Generelt blev *den åbne skole* set som en god mulighed for at komme ud af skolens rammer – fx med henblik på at tilbyde eleverne variation i undervisningen, indblik i lokalsamfundets muligheder samt oplæg fra eksterne aktører relateret til et undervisningsemne.

6. I 2017/2018 besvarede 143 spørgeskemaet. I 2019/2020 besvarede 78 spørgeskemaet.

Flere skoleledere beskrev tilbuddene som spændende og relevante for skolens praksis. Med til *den åbne skole* hørte også transportpuljen, som flere skoler gjorde brug af fx til at søge om midler til transport til eksterne aktører. I nedenstående citat udtrykker en skoleleder, hvilken betydning *den åbne skole* har haft på den pågældende skole:

> "Det (SundSkole 2020 red.) har lykkedes med er at åbne skolen mere op og få et samarbejde med foreningslivet og erhvervslivet." (Skoleleder)

Et konkret eksempel på et udbredt tilbud fra *den åbne skole* var Kelstrup Naturskole. Kelstrup Naturskole er et tilbud til folkeskolerne i Aabenraa Kommune og tilbyder oplevelser, aktiviteter, og undervisning i naturen. Det er naturskolelederen, der står for den daglige drift. Naturskolen har længe været et eksisterende tilbud i kommunen, men gennem *SundSkole 2020* søgte kommunen at fremme og styrke lige netop dette tilbud. Det blev blandt andet gjort ved, at naturskolelederen blev udlånt en dag om ugen til *SundSkole 2020*. Arbejdsopgaver i den forbindelse bestod fx efteruddannelsesforløb for undervisere som udeskoleambassadør. Naturskolens materialer indgik som et lokalt depot i *Grejbanken*. Både koordinatorer og skoleledere fortæller, at de satte pris på de muligheder, som naturskolen tilbød. Det gjaldt både de gode forhold for at gennemføre undervisningsforløb i naturen med fokus på elevernes læring om og med naturen samtidig med, at de kunne være fysisk aktive.

Derudover blev eleverne på Naturskolen tilbudt en enestående mulighed for at udforske natur og udeområder, de ikke var vant til at møde i løbet af skoledagen. En skoleleder udtrykte sin begejstring for naturskolen således:

> "Vi er jo heller ikke i nærheden af noget vand. Så det med at tage ud til naturskolen (...), det er i hvert fald blevet brugt meget i indskolingen. Strand og vand og sådan noget er jo ikke lige det, vi er tættest på, hvor vi er." (Skoleleder)

Opmærksomhedspunkter

Dynamoen og *den åbne skole* udgjorde en væsentlig støtte- og supportfunktion for skolerne blandt andet med henblik på at tilbyde eleverne variation i undervisningen.

Til at hjælpe skolens personale med at finde lokale *åben skole* tilbud blev en webbaseret tjeneste, www.skoletjenesten.dk/aabenraakommune, stillet til rådighed. Siden indeholdt et overblik over konkrete tilbud i Aabenraa Kommune. Siden er del af den nationale side www.skoletjenesten.dk.

Mens det så ud til, at flere kom i mål med at anvende tilbud eller forløb gennem *den åbne skole*, var det ikke alle skoler, der gjorde brug af tilbuddet. Det understøttes af *SundSkole 2020s* egne evalueringer af *den åbne skole*[7], der blev gennemført i 2018, 2019 og 2020 (Aabenraa Kommune, 2018b; 2019b; 2020c). Rapporterne viste blandt andet, at langt fra alle inddrog eksterne aktører i deres undervisning, og at der var begrænset kendskab til den platform, der blev stillet til rådighed.

7. Rapporten var en del af kommunens interne evaluering af åben skole, og der skal tages forbehold for svarprocent i de enkelte delrapporter.

Det kunne altså tyde på, at der var en udfordring med at få igangsat konkrete forløb, og at den anvendte platform ikke i tilstrækkelig grad nåede ud til skolerne, eller ikke blev anvendt i tilstrækkelig grad. Kommunes rapporter pegede på, at lærernes primære kanaler til at finde relevante tilbud fra eksterne aktører var gennem egne lokale kontakter og kollegaers kontakter. Desuden blev følgende udfordringer rejst i forbindelse med at igangsætte forløb og ture til eksterne aktører:

> Transporttid og logistik i forbindelse med besøg hos eksterne aktører – fx distance og antallet af elever, der skulle med.
>
> Allokering af ressourcer og personale til ture uden for skolen

4) Grejbanken

Beskrivelse af delprojektet

Formålet med *Grejbanken* var at give skolerne adgang til udstyr og materialer, der skulle gøre det muligt for personalet at gennemføre alsidige idræts- og bevægelsesaktiviteter samt forskellige former for undervisningsforløb. For at realisere *Grejbanken*, blev der i 2018 etableret en digital udlånsordning på www.sundskole2020.dk/grejbanken.

Grejbanken består af to permanente depoter placeret ved henholdsvis Kelstrup Naturskole og Lavgade i Aabenraa. Det var påkrævet, at brugerne deltog i relevante introduktionskurser, hvis de ville anvende særligt udstyr i *Grejbanken*, fx kanoer og mountainbikes.

Status på implementering og Grejbanken i praksis

> 18 ud af kommunens 20 skoler benyttede Grejbanken i skoleåret 2019-2020. Samme antal skoler gjorde brug af indsatsen i skoleåret 2018-2019.

En gennemgang af oversigter over udlån (Aabenraa Kommune, 2020d) viste, at det var et bredt udvalg af materialer, som skolerne i løbet af projektperioden lånte i *Grejbanken*. Blandt de mest populære materialer var: Leg på streg skabeloner, matematik i bevægelse, bevægelsesure, mountainbikes, archery battle og kanoer. *Grejbankens* materialer blev ifølge koordinatorerne primært anvendt til at understøtte undervisningsforløb med fokus på bevægelse eller til undervisningsforløb i idrætsundervisningen. Som citatet nedenfor viser, havde en skole i kommunen fx gennemført et motorikforløb i deres idrætsundervisning ved at anvende materialer fra *Grejbanken*:

> "Vi har formået at gøre det (inddrage SundSkole 2020 red.) til en del i idræt. De har det, som hedder Grejbanken, hvor man kan låne forskellige ting, og der har vi lånt nogle rigtig lækre materialer til at lave nogle motorikforløb." (Koordinator)

Der var stort set enighed blandt skolerne om, at ideen med *Grejbanken* var rigtig god. Skolerne værdsatte, at *Grejbanken* rummede et stort og alsidigt udvalg af materialer, som de havde mulighed for at benytte, og flere gav udtryk for, at *Grejbanken* var velorganiseret og let at tilgå.

Adgangen til materialerne gjorde det muligt at gennemføre flere varierede undervisningsforløb, som blandt andet inkluderede mere bevægelse, end skolerne ellers ville have mulighed for at gennemføre:

> "Det betyder, at man nogle gange kan lave andre ting, end man normalt har mulighed for. Der er nogle materialer, man kan låne og tage ned til stranden og have de der vandkikkerter eller lave nogle fede motorikbaner i gymnastiksalen. Vi kan jo ikke have alt liggende på alle skoler." (Koordinator)

Yderligere oplevede koordinatorer det som positivt og af stor betydning, at tilbuddet med *Grejbanken* var overkommenligt økonomisk. *Grejbanken* gav med andre ord skolerne en mulighed for at skaffe forskellige relevante materialer til undervisningen. Denne holdning udtrykker en koordinator i følgende citat:

> "Der er sindssygt mange ting. Det er jo helt vildt, hvad man kan få lov til at låne der. (...) Der har været rigtig meget, som var gratis. Det er også en mangelvare ude på skolerne." (Koordinator)

Opmærksomhedspunkter

Grejbanken var et populært tilbud under *SundSkole 2020*. Dog viste interviews med skoleledere og koordinatorer også en vis variation i brugen af *Grejbanken*, og flere koordinatorer hæftede sig blandt andet ved, at *Grejbanken* i mindre grad blev inkluderet i skolens praksis - til trods for at det var gratis og let tilgængeligt.

Her pointerede især skolelederne en manglende eller utilstrækkelig promovering af tilbuddet blandt skolens personale.

En af de største udfordringer for skolerne var dog – ifølge både koordinatorer og skoleledere – at udstyr fra *Grejbanken* skulle afhentes af skolerne. Det gav udfordringer i forhold til de ansattes tid og logistiske problemer med fx transport. Flere fremhævede blandt andet, at det var problematisk, at de skulle bruge deres egen bil til at hente udstyr. Det blev også fremhævet, at det kunne være udfordrende at allokere administrativt personale fra skolen til at løse denne konkrete transportopgave. Lige netop denne problematik så ud til at mindske nogle af skolernes begejstring for *Grejbanken*, og at dette konkret medførte, at mange faktisk ikke foretog et lån, fordi de i en travl hverdag ikke havde tid til at hente de materialer, de skulle bruge.

5) Take Action

Beskrivelse af delprojektet

Ambitionen med delprojektet *Take Action* var at styrke folkeskoleelevernes aktive medborgerskab og deltagelse i lokalsamfundet. Delprojektet var planlagt som et valgfag i overbygningen, der skulle integreres i skolens øvrige undervisning. Målet var, at en underviser fra hver af kommunens skoler gennemførte et efteruddannelsesforløb med henblik på at blive kvalificeret til at udbyde valgfaget på egen skole eller integrere forløb i skolens øvrige undervisning. Målet var også, at delprojektet blev tilbudt til elevrådet som

et særligt kompetenceudviklende forløb. Formålet med *Take Action* var at udvikle elevernes innovative kompetencer og at fremme deres engagement i lokalmiljøet. Det var ambitionen, at kompetencerne skulle understøtte trivslen blandt eleverne. Som led i undervisningen skulle eleverne gennemføre aktiviteter og events i mindre skala relateret til sundhed, kultur eller fritid på deres skole og i lokalsamfundet – gerne i samarbejde med fx institutioner eller foreninger.

Status på implementering

Efteruddannelsesforløbet blev afviklet i marts 2018, hvor alle skoler i kommunen deltog. I alt deltog ca. 30 undervisere i kurset, som skulle forberede dem til at gennemføre undervisning med fokus på innovation fra skoleåret 2018/2019 (Aabenraa Kommune, 2019a). *Take Action* blev herefter implementeret på de enkelte skoler på forskellig vis. Skolerne brugte i særlig grad *Projekt Edison* og *Naturfagsmaraton*, der blev udbudt som et forløb gennem *den åbne skole*. På tre ud af kommunens 20 folkeskoler deltog elevrådet i uddannelsen som lokale eventmanagere i skoleåret 2019/2020 (Aabenraa Kommune, 2019a; 2020a). Delprojektet blev nedlagt grundet begrænset opbakning fra skolerne og ændringer i bekendtgørelsen for valgfag.

6) Aabenraa i Bevægelse

Beskrivelse af delprojektet

Aabenraa i Bevægelse er en app, som blev udviklet i et samarbejde mellem Aabenraa Kommune og Alexandra Instituttet. Appen skulle fungere som en digital platform, der skulle give brugeren et overblik over kommunens bevægelsesaktiviteter, events og faciliteter (Aabenraa Kommune, 2015a). Ambitionen var, at appen, som blev lanceret i 2014, ville øge opmærksomheden på bevægelse blandt borgerne i kommunen og inspirere til bevægelse og fysisk aktivitet (Hedal, 2016).

I *SundSkole 2020* havde delprojektet til formål at afprøve mulighederne for, at appen kunne understøtte og profilere de andre delprojekter i *SundSkole 2020* ved at synliggøre muligheder inden for bevægelse samt danne grundlag for inspiration. Formålet var derudover at skabe integration og sammenhæng mellem de af kommunens digitale platforme, der var relateret til bevægelse og sundhed, så det blev nemmere at navigere rundt mellem kommunens mange aktivitetsmuligheder.

Status på implementering

Grundet tekniske udfordringer og et begrænset aktivt forbrug af appen blandt kommunens borgere blev delprojektet aldrig en integreret del af *SundSkole 2020*.

I stedet understøttede dette delprojekt de enkelte skolers sundheds- og bevægelsesindsats med økonomiske midler til at udvikle konkrete indsatser (Aabenraa Kommune, 2018a).

BETYDNINGSFULDE FAKTORER FOR IMPLEMENTERING

Udsagn som *"Det er gået overraskende godt"*, *"Det er gået godt"*, *"Det gik godt i starten"*, *"Det er svært"*, *"Vi har oplevet modvilje"* og *"Det halter"* er alle svar på spørgsmålet: *"Hvordan er det gået med implementeringen af indsatserne på jeres skole?"*

Spørgsmålet blev stillet til både skoleledere og koordinatorer. Ud fra deres besvarelser fordelte skolerne sig ca. 50/50 i forhold til, hvordan de syntes, implementeringen gik. Dykker man lidt mere ned i, hvad der havde betydning for, om det gik godt eller mindre godt, pegede de interviewede aktører på en række forskellige faktorer.

I det følgende afsnit præsenteres faktorer af betydning for skolernes implementering og forankring af lokale indsatser. Betydningsfulde faktorer for implementering er tidligere undersøgt i litteraturen. Denne rapport tager udgangspunkt i en implementeringsmodel udarbejdet af Joseph A. Durlak og Emily P. DuPre (2008).

Modellen indeholder fem overordnede kategorier, der rammesætter de mange faktorer, der kan have betydning for effektiv implementering (figur 3) (Durlak & Dupree, 2008). Modellen er tidligere anvendt i blandt andet en større oversigtsartikel om betydningsfulde faktorer for implementering af fysisk aktivitet i skolen (Naylor et al., 2015).

Figur 3: Fem kategorier af betydningsfulde implementeringsfaktorer (Durlak & Dupree, 2008).

I Indsatsen	II De udførende	III Support	IV Organisations-kapacitet	V Samfunds-forhold
Passer til konteksten Relevant Accepteret Flexibel	Oplevede fordele Engagement Motivation Kompetencer	Uddannelse Support Inspiration og støtte	Tid/prioritet Flere dagsordener Kommunikation Organisation og ledelse	Politisk prioritering Finansiering Ydre krav - ydre ressourcer

Projektprogrammet og de udførende

Overordnet fremhævede skolelederne udbuddet af delprojekter som værende relevante for skolens virke og praksis. Desuden gav en række af dem udtryk for, at det gennem *SundSkole 2020* blev muligt at styrke og arbejde endnu mere med de værdier, som i forvejen eksisterede på skolen – herunder særligt kvalificering af indsatser relateret til elevernes trivsel, sundhed og bevægelse. Koordinatorerne delte umiddelbart skoleledernes holdning til *SundSkole 2020*, og kaldte fx projektgrammet for et *"stort og flot kommunalt projekt"*. Men de beskrev også programmet som for stort, og til tider var der uklarhed om det præcise indhold, hvilke forventninger der var til dem som koordinatorer samt hvilke konkrete opgaver, der skulle udføres i forbindelse med de forskellige delprojekter.

På tværs af skolelederinterviews blev der også givet udtryk for en umiddelbar positiv opfattelse af projektprogrammet *SundSkole 2020*. Det bundede i, at programmet oplevedes som vigtigt for arbejdet med børn og unges generelle sundhed og trivsel, og at skolen i den forbindelse kunne være en afgørende arena for at indfri den ambition.

Derudover fremhævedes det også som positivt, at kommunen tog en aktiv rolle i at styrke lige netop dette område. Det tydede til sammen på en umiddelbar accept af projektprogrammet (jf. pkt. I, figur 3).

Der var dog også eksempler på skoleledere og koordinatorer, der problematiserede projektprogrammets design. Især skolelederne fremhævede både mængden af opgaver og designets fastlåste form som en udfordring for en skoles dagligdag og rutiner. I den forbindelse blev tilpasning til skolens kontekst et helt centralt og drivende element for skolernes implementering og forankring af *SundSkole 2020*.

Til trods for den umiddelbare accept af programmet, fremhævede skolelederne tilpasningsbehovet som nødvendigt for overhovedet at kunne imødekomme og opnå de formulerede betingelser og krav fra kommunen. Her var det særligt tilpasning af sundheds- og bevægelsesrådets organisering og praksis, der trådte tydeligst frem. Lokale tilpasninger havde altså betydning for, hvor langt skolerne var kommet med at indfri de ambitioner og forventninger, der var formuleret i projektprogrammet.

Motivation og interesse blandt skolernes personale var en helt central faktor for implementering, der blev understreget i alle de gennemførte interviews (jf. punkt II, figur 3). Dels på den vis, at motivation blandt skolens personale havde betydning for, hvordan det gik med forankring af de lokale indsatser. Interviews med koordinatorer og skoleledere viste generelt, at viljen blandt skolens pædagogiske personale til at tage del i lokale indsatser havde været meget svingende – ikke kun på tværs af skolerne, men også på tværs af årgange på de enkelte skoler. Koordinato-

rer fortalte blandt andet, at der sås en variation i kollegaernes overskud. Det kom fx til udtryk som en generel skepsis over for *SundSkole 2020*. Den manglende motivation, interesse og involvering i at igangsætte lokale indsatser udgjorde altså en væsentlig barriere for den lokale forankring af *SundSkole 2020*. På trods af målrettet efteruddannelse og certificeringsprocesser blev ambitionen, om at få alle med, altså ikke opfyldt.

Sundheds- og bevægelsesråd

Sundheds- og bevægelsesrådet kan betragtes som både en del af selve indsatsen og en del af skolens organisatoriske kapacitet (jf. pkt. I og IV, figur 3). Det var blandt andet i det regi, at de lokale indsatser blev besluttet, planlagt og gennemført. En af de helt centrale udfordringer for skolerne var at få rådets funktion på plads og prioriteret i tilstrækkelig grad. Der var en tendens til på tværs af interviews med koordinatorer, at på de skoler, hvor det lykkedes med at gennemføre flere lokale indsatser, havde skolen formået at bringe rådet aktivt i spil på blandt andet personalemøder med henblik på at give det samlede personale mulighed for at tage del i lokale indsatser.

En af de konkrete opgaver, som rådet skulle stå for, var dokumentationsarbejde - herunder en logbog med beskrivelse af de gennemførte lokale indsatser. Især koordinatorerne problematiserede, at lige netop denne konkrete skal-opgave var svær at udføre i en travl hverdag med mange andre opgaver. Flere koordinatorer nævnte, at de gerne ville løse opgaven, fordi den kunne være relevant for forankringen af lokale indsatser, men at de savnede tid og ressourcer til at gennemføre det skriftlige arbejde og koordinering med ledelse og kollegaer, som det ville kræve.

Mens det så ud til, at alle skoler indleverede handleplanen som en del af certificeringsforløbet som bevægelsesskole, var det svært at se ud fra interviews, at handleplanerne i tilstrækkelig grad blev indarbejdet i rådets og skolernes arbejde med indsatserne.

En anden vigtig faktor for rådets arbejde og udvælgelse af konkrete lokale indsatser var relevans og tidligere erfaring. Behovet for praksis-relevante indsatser blev blandt andet underbygget i interviews med koordinatorer, der fortalte, at det der typisk drev udvælgelsen af de lokale indsatser – og den efterfølgende lokale forankring – var, at indsatsen tog afsæt i et konkret fagligt, socialt eller pædagogisk behov. Det vil sige, at der gennem den lokale indsats kunne arbejdes med et konkret formål som fx at styrke elevernes læring og motivation gennem bevægelse i undervisningen (fx VAMOS-kort eller matematik-fessor) eller at styrke elevernes trivsel, sammenhold og fællesskab ved at igangsætte indsatser på tværs af årgange (fx i frikvartersaktiviteter). Flere koordinatorer fortalte også, at de oplevede, at det gik godt med forankringen, når personalet havde erfaring med de indsatser, der blev sat i gang. Det fremhævedes blandt andet, at hvis den valgte indsats tog afsæt i et emne, et tiltag eller en konkret aktivitet, der i forvejen var

kendt på skolen, så var personalet mere tilbøjelige til ikke bare at tage imod indsatsen, men også aktivt gøre den til en del af dagligdagen. Det sås især ved de udbredte VAMOS-kort, der blev brugt til at understøtte anvendelsen bevægelse i undervisningen.

Koordinatorens og ledelsens rolle

Ligesom rådet spillede de lokale sundheds- og bevægelseskoordinatorer en væsentlig rolle i support af implementeringen (jf. pkt. III, figur 3). Som nøgleperson skulle koordinatorerne understøtte og drive den lokale forankring af de udvalgte sundheds- og bevægelsesindsatser.

Koordinatorerne gav udtryk for, at det, der havde haft den største betydning for deres funktion som koordinator, var:

> En synlig ledelse, der bakkede op og tog aktiv del i arbejdet med at forankre de lokale indsatser via tæt samarbejde og dialog.
>
> En tydelighed omkring og rammesætning af koordinatorrollen i den lokale kontekst.
>
> Adgang til nødvendige ressourcer som fx tid og samarbejde/sparring med kollegaer.

Det at være to lokale koordinatorer fremhævedes også som en klar styrke. Koordinatorerne fortalte, at samarbejdet typisk var karakteriseret ved et tæt fagligt fællesskab, der bestod af løbende dialog og sparring omkring igangværende og kommende lokale indsatser.

Desuden fremhævede koordinatorerne, at samarbejdet gjorde, at de kunne holde hinanden fast på konkrete opgaver, deadlines og aftaler. På den måde brugte koordinatorerne hinanden til at sætte en form for intern rammesætning, der syntes at være vigtig for lokal forankring.

En række koordinatorer gav udtryk for, at især bevægelsesskolecertificeringen samt efteruddannelsesforløbet specifikt målrettet bevægelses- og sundhedskoordinatorer fik betydning for, hvordan der kunne skabes en klarhed af koordinator-rollen, og hvordan koordinatorrollen kunne tilpasses. Flere koordinatorer fremhævede blandt andet, at der i den sidstnævnte proces var sket en vigtig afklaring og forenkling af opgaven, der fik betydning for det efterfølgende arbejde. En koordinator fortalte:

> "Vi har selv tilpasset rollen i dialog med ledelsen. Og vi har været gode til at sige til ledelsen, at det ikke er os koordinatorer, der skal lave det hele. Vi skal være tovholdere. Og det synes jeg faktisk er rigtig rart. At det bliver en fælles opgave." (Koordinator)

Citatet peger også på ledelsens betydning for implementering af skolecentrerede indsatser. Generelt set, var skoleledelsen ifølge koordinatorerne en vigtig motiverende faktor, for at holde gang i forankringen af de lokale indsatser – ikke bare over for den samlede personalegruppe, men også for sundheds- og bevægelseskoordinatoren.[8]

8. Her skal tages forbehold for hyppige ledelsesskift, udskiftning af koordinatorer og kontinuerlige sygemeldinger, der kan have haft en direkte betydning for *SundSkole 2020s* position og forankring på skolerne.

I interviews med koordinatorer blev der spurgt ind til ledelsens prioritering af *SundSkole 2020* samt ledelsens synlighed og rolle i processen. Hertil kom ledelsens opgave med at udstikke retning i forhold til lokale indsatser.

Ud fra interviews med koordinatorer og skoleledere, kan ledelsestilgangen opdeles i et kontinuum fra *aktiv til passiv støttende* leder. Den aktivt støttende leder karakteriseres som én, der aktivt tager del i rådsmøder; er styrende i forhold til at udvælge og prioritere indsatser; tager ansvar for indsatsernes retning; viser interesse for og prioriterer projektprogrammet samt sørger for at inddrage og involvere skolens samlede personale fx ved at sætte *SundSkole 2020* på dagsordenen til personalemøder. Den passivt støttende leder karakteriseres som en, der typisk viser opbakning og support, hvis det bliver efterspurgt, men ellers ikke er deltagende i konkrete delprojekter og indsatser.

Ifølge både lærere og koordinatorer, som deltog i interviews, var det vigtigt, at ledelsen aktivt engagerede sig i delprojekterne - blandt andet ved at sætte en retning, give energi og sørge for de nødvendige ressourcer til at håndtere *SundSkole 2020*-indsatser i en travl hverdag.

Ifølge koordinatorerne, var ledelsens involvering med til at styrke både koordinatorernes motivation og forudsætninger. Samtidig fremhævede flere koordinatorer, at det havde stor indflydelse på deres udførelse af opgaver relateret til *SundSkole 2020*, at ledelsen viste dem tiltro og tillid til at udføre opgaver.

De ovenstående to typer af ledelse pegede på, at det havde været svingende i hvilken grad *SundSkole 2020* var blevet prioriteret som en del af skolens praksis og dagligdag – til trods for at stort set alle skoleledere syntes, at *SundSkole 2020* var en god ide, så det ud til, at forankring og implementering af indsatser lykkedes bedst, hvor ledelsen aktivt gik ind i delprojekterne. Var der ikke en prioritering og involvering fra ledelsen, oplevede koordinatorerne større udfordringer med implementeringen.

Bevægelsesskole- og idrætsskolecertificering

En anden betydningsfuld faktor var den gennemførte efteruddannelse, som kan betragtes som en del af indsatsens supportfunktion (jf. pkt. III, figur 3). Begge certificeringsforløb sås som særligt positive elementer ved *SundSkole 2020*. Hvor idrætsskolecertificeringen var målrettet idrætslærerne, var bevægelsesskolecertificeringen målrettet det samlede pædagogiske personale.

Udover at styrke det kollegiale sammenhold og fællesskab, sås der en tendens til, at bevægelsesskolecertificeringen var med til at sætte skub i skolernes arbejde med bevægelse – dog mest i lærernes individuelle undervisningspraksis. Betydningen af, at alle havde været på det samme forløb, skulle ifølge koordinatorerne ikke underkendes, og det havde en væsentlig betydning for implementeringen, at alle havde gennemført de samme øvelser og fået den samme viden. Ifølge koordinatorerne, styrkede det den fælles forståelse af og arbejdet med bevægelse – og som citatet nedenfor understreger, så var det ikke længere en personbåren opgave at sikre skolens arbejde med bevægelse:

> "Mange af mine kollegaer siger, at det jo er mig, der skal gøre det (bevægelse, red), fordi jeg er jo idrætslærer. Men nej, det er det ikke længere. Jeg gør det også, men vi gør det også fælles. Og det har været en øjenåbner for mange af mine kollegaer, og det er rart vi taler lidt mere samme sprog, når vi snakker om bevægelse." (Koordinator)

Til trods for den positive opfattelse af bevægelsesskolecertificeringen og at det så ud til, at den havde haft betydning for lærernes egen undervisningspraksis, så haltede det med at få certificeringen forankret som en del af skolernes samlede bevægelsespolitik. De største ændringer skete i undervisningen, hvor der blandt andet blev inddraget nye værktøjer og materialer til at understøtte og fremme bevægelse. Det skete på baggrund af inspirerende og konkrete øvelser samt praksisrelevante oplæg under certificeringsforløbet. Det var derfor heller ikke overraskende, at flere koordinatorer efterspurgte opfølgning på certificeringsforløbet, og at der blandt de fleste koordinatorer var et ønske om, at ledelsen tog ansvar for at udbrede den nye viden samt forankrede den som en del af skolens værdisæt og kultur. Det kunne fx gøres gennem den førnævnte handleplan, som allerede var udarbejdet og som kunne danne fundamentet for at skolen efterfølgende kunne arbejde mere systematisk og målrettet med bevægelse.

Idrætsskolecertificeringen var især med til at drive en nytænkning og forandring af skolernes idrætspraksis. Her understregede koordinatorerne, understøttet af lærerinterviews, at de havde fået en værdifuld, faglig 'provokation', som havde haft betydning for deres måde at planlægge og gennemføre idrætsundervisningen på. Udover at idrætslærerne fik mulighed for at fordybe sig i deres eget fag, blev de gennem idrætscertificeringen kvalificeret til at ændre deres praksis – ikke bare fagligt, men også i forhold til måden der blev samarbejdet på i skolernes idrætsfagteam. På nogle skoler havde idrætsskolecertificeringen helt konkret medført nye, og anderledes undervisningsforløb, ligesom flere idrætslærere havde fået øjnene op for mulighederne i fx *Grejbanken*.

Grejbanken og åben skole tilbud

Grejbanken og *åben skole* tilbud var en vigtig del af indsatsens supportfunktion (jf. pkt. III, figur 3), der gav skolernes personale de nødvendige materialer og inspiration til at igangsætte en mere aktiv og varieret skoledag.

Grejbanken blev fremhævet som en særlig værdifuld ressource i forbindelse med gennemførelse af lokale indsatser. Særligt blev der peget på den gode udlåns-organisering af *Grejbanken* samt – for de fleste af kommunes skoler – den lette tilgængelighed. Flere koordinatorer fortalte, at *Grejbanken* havde været med til at hjælpe forankringen af lokale indsatser på vej, og mange ting ikke ville kunne have ladet sig gøre uden lån fra *Grejbanken*. Det gjaldt især materiale til at understøtte bevægelse i undervisningen og nye forløb i idrætsundervisningen. Desuden blev også naturskolen nævnt som et positivt tilbud, der var blevet brugt af mange for at tilbyde elever på tværs af årgange variation i undervisningen og oplevelser i naturen.

Desværre var det ikke alle skoler, der fik inddraget åben skole forløb (fx besøg af ekstern aktør i undervisningen eller ture uden for skolen), og interviews viste, at det primært havde at gøre med transport og logistik udfordringer, der gjorde det nemmere for lærerne at blive i klassen og på skolen. Derudover var det heller ikke alle, som havde benyttet den platform, der var stillet til rådighed. Årsagen kan være, at de ikke kendte til platformen eller ikke altid benyttede de webbaserede muligheder. Af samme årsag, var der flere, der fremhævede en tydeligere promovering og udbredelse af kendskab til de forskellige webbaserede værktøjer, der findes på fx www.sundskole2020.dk.

Forvaltningen og projektsekretariatets rolle

Det kommunale forvaltningspolitiske niveau samt projektsekretariatet kan ses som en del af supportfunktionen og ydre samfundsforhold (jf. pkt. III og V, figur 3). I løbet af projektprogrammets periode (2016 – 2020) blev der tilført væsentlige ressourcer med henblik på at understøtte og forankre *SundSkole 2020* på kommunens skoler. Det sås blandt andet i den investering, kommunen har foretaget i efteruddannelse af det samlede personale på de deltagende skoler. Derudover blev skolerne tilbudt en række tilbud, materialer og værktøjer, der kunne understøtte implementeringen af aktiviteter med fokus på bevægelse, sundhed og trivsel. Som en del af projektprogrammet havde Aabenraa Kommune desuden formuleret en række krav, som skolerne skulle efterleve (fx deltagelse i certificeringsforløb, nedsættelse af sundheds- og bevægelsesråd samt gennemførsel af fire lokale indsatser).

Umiddelbart ser der ud til at være opbakning til *SundSkole 2020* som kommunal prioritering. Ikke mindst skolelederne opfatter *SundSkole 2020* som et godt og stærkt set-up, der i udgangspunktet kan gøres til en del af skolernes dagligdag. De samme respondenter anførte dog, at det ikke var nok, at det var en god ide og godt tænkt fra kommunens side. Flere skoleledere fremhævede, at *SundSkole 2020* var svær at få til at fungere i praksis, og til trods for at projektet oplevedes som relevant, problematiserede flere skoleledere, at projektdesignet var for rigidt til at passe ind i deres kontekst. Af samme årsag udtrykte

flere et stort behov for at kunne ændre og tilpasse designet til egen lokal kontekst. I flere interviews fremhævedes bestemte forhold på de forskellige skoler, der har betydning for forankringen i dagligdagen. Her blev især nævnt karakteristika som skolens nuværende fokus, skolens størrelse og dermed også antallet af ansatte. Et par skoleledere fremhævede i den forbindelse, at det samlede projektprogram burde justeres og tilpasses i forhold til skolernes organisatoriske kapacitet (jf. pkt. IV, figur 3) og evne til at tage imod et projekt som *SundSkole 2020*.

Både koordinatorer og skoleledere gav udtryk for generel projekttræthed. Det vil sige, at det var svært at tage imod et nyt projekt og gøre det til en del af skolens praksis, når der i forvejen blev arbejdet med andre (kommunale) projekter (jf. pkt. IV, figur 3). Det var altså nødvendigt med bedre prioritering af projektmuligheder og personalets tid til at varetage de mange opgaver heri. Det gjaldt både på samlet kommunalt niveau og på de enkelte skoler.

Her sagde især skolelederne, at der blev stillet for store forventninger til, hvad der kunne forventes af skolen som organisation, og at der var for meget kommunal styring af skolens praksis. Koordinatorer og lærere efterspurgte i den forbindelse mere ro og færre projekter, så de i højere grad kunne prioritere igangværende projekter.

Som en direkte konsekvens heraf fik et projekt som *SundSkole 2020* til tider begrænset opmærksomhed i skolens dagligdag og dermed også en mindre plads i forhold til det, skolerne opfatter som deres egentlige kerneopgaver. Det var altså, ifølge skolelederne, svært at stille tid og ressourcer til rådighed, hvis det gik ud over andre faglige og pædagogiske opgaver. Af den grund, havde skolelederne i mindre grad lagt pres på fx koordinatorer for at løfte opgave relateret til *SundSkole 2020*. Det samme reducerede pres havde koordinatorerne lagt på deres kollegaer.

FORSLAG TIL FORANKRING AF PROJEKTPROGRAMMET

I interviews med skoleledere og koordinatorer blev de afsluttende spurgt om og hvordan de kunne tænke sig at arbejde videre med *SundSkole 2020* efter projektets afslutning. Med andre ord, hvad der skulle til for, at de som skoleledere, medarbejdere eller koordinatorer havde lyst til at arbejde videre med elementerne i *SundSkole 2020*. Som denne evaluering har vist, var der generelt en positiv opfattelse af projektprogrammet, men det haltede mange steder med den lokale forankring og implementering. Som afrunding og baseret på skoleledernes og koordinatorernes meldinger følger her en række forslag til fremtidig praksis.

Input og gode råd til indhold og projektdesign

Skab en fælles vision for sundhed og bevægelse på skolen.

Mere klarhed omkring roller, forventninger og opgaver – både ift. delprojekter/lokale indsatser og internt på skolen blandt personalet og ledelsen.

Involvér evt. skolebestyrelsen i beslutninger vedr. lokale indsatser.

Sæt det som fast punkt på elevrådsmøder at drøfte indsatser til skolen.

"Byg videre på det, vi allerede gør på skolen" – udnyt personalets erfaringer og viden.

Se på skolens størrelse og overvej, hvad der kan lade sig gøre ift. ressourcer og ansatte.

Færre og mere enkle lokale indsatser (giv ro til bedre forankring af det der virker).

Gode råd og input relateret til kompetenceudvikling:

Opfølgning på certificeringsforløb – herunder en organisationsmæssig rammesætning for, hvordan især bevægelsesskolecertificeringen kan omsættes til en konkret, systematisk og målrettet handlingsplan for bevægelse og sundhed.

Re-certificering for de interesserede.

Afsæt ressourcer til erfaringsudveksling både internt på skolen og på tværs af skoler.

Materialer og værktøjer (til support af indsatser og undervisningsforløb)

Meget mere promovering af tilbuddene i Grejbanken, Skoletjenesten.dk, Sundskole.dk, Dynamoen mv. på skolerne. Det kunne fx være ved at oprette en task-force, der kan tage rundt på skolerne.

Udvid Grejbanken med flere udlånsdepoter i kommunen – det vil lette på de logistiske udfordringer ift. udlån for de skoler, der ligger længere væk fra hoved-depotet.

Organisering på skolerne

Udvid antallet af bevægelses- og sundhedskoordinatorer på skolerne – evt. som et team.

Find de mest interesserede blandt personalet som ambassadører for lokale indsatser.

Overvej en rotation af koordinatorer på skolen (så opgaven ikke kun hviler på 1-2 personer).

Overvej 1-2 koordinatorer på hvert trin (især på de store skoler).

DEL 2: EFFEKTEVALUERING

Deltagende skoler og elever

I denne del af effektevalueringen inkluderes alle elever fra de almene klasser på 18 folkeskoler i Aabenraa Kommune. Otte af de 18 skoler har udelukkende elever i indskolingen og mellemtrinnet, mens ti skoler har elever fra 0.-9. klasse. I alt inkluderes 18.906 elevbesvarelser i analyserne af spørgsmål fra den nationale trivselsmåling og 18.621 elevbesvarelser i analyserne af de supplerende spørgsmål (tabel 7). Elever i specialklasser, blandt andet fra Fjordskolen og elever fra 10. klasseskolen, deltog ligeledes i undersøgelsen og behandles i del 3, da deres svarfordelinger fordeler sig væsentlig anderledes.

Læring

> Effektmål: Elevernes læring i matematik og dansk forbedres.

Som indikator for læring i matematik og dansk anvendes de nationale test i dansk (læsning) for 2., 4., 6., og 8. årgang og i matematik for 3. og 6. klasse (og 8. klasse fra 2018). Det suppleres med spørgsmålet *"Jeg klarer mig godt fagligt i skolen"* fra den nationale trivselsmåling for 4.-9. klasse.

Andel elever der er gode til at læse og regne

Nationalt og i Aabenraa Kommune er der vedtaget det måltal, at 80% af eleverne skal være gode til at læse og regne[9] i de nationale test (Aabenraa Kommune, 2020b).

Samlet set på tværs af alle skoler og alle klassetrin i perioden fra 2016 til 2019 har andelen ligget under dette måltal (tabel 8). Et enkelt år (2018) var måltallet dog opfyldt for 8. klasserne i både dansk og matematik. På landsplan ligger andelen af elever, der er gode til at læse og regne, ligeledes under måltallet i perioden. For de enkelte skoler ses der ikke noget entydigt mønster, der peger på en negativ eller positiv udvikling på skoleniveau.

Udviklingen i andel med gode resultater

Der blev også set på udviklingen fra år til år i andelen, der opnåede gode testresultater. Den viser en fremgang i 2016 og 2017 i dansk, som dog følges op med en tilbagegang i 2018 og 2019. I matematik ses en fremgang i 2016, 2017 og 2018 fulgt op af en mindre tilbagegang i 2019. På landsplan sker der samlet set et mindre fald hvert år hen over perioden i dansk, mens der sker en årlig stigning i matematik på nær i 2019. For de enkelte skoler ses der ikke noget entydigt mønster, der peger på en negativ eller positiv udvikling på skoleniveau.

"Jeg klarer mig godt fagligt i skolen" (4.-9. klasse)

I 2017 svarede 1% af eleverne i 4.-9. klasse, at de var helt uenige i, at de klarede sig godt i skolen. 3% var *uenige*, 26% var *hverken enige eller uenige*, 50% var *enige*, mens 21% var *helt enige* (figur 4). Udviklingen over de fire år viser, at lidt færre elever er *enige* og *helt enige* i, at de klarer sig godt fagligt i skolen.

9. Andel elever der har opnået et resultat karakteriseret som 'godt', 'rigtigt godt' eller 'fremragende' på den kriteriebaserede skala i det samlede resultat.

Tabel 7: Oversigt over antallet af deltagende elever i 0.-9. klasse i almenskoler i Aabenraa Kommune.

Trin	Spørgeskema	År				
		2017	2018	2019	2020	Total
Indskoling (0.-3. klasse)	Supplerende	1.989	1.852	1.709	1.742	7.292
	National trivsel	1.986	1.897	1.875	1.741	7.499
Mellemtrin (4.-6. klasse)	Supplerende	1.717	1.503	1.312	1.297	5.829
	National trivsel	1.699	1.621	1.488	1.399	6.177
Udskoling (7.-9. klasse)	Supplerende	1.390	1.360	1.409	1.341	5.500
	National trivsel	1.347	1.408	1.141	1.334	5.230
Total	Supplerende	5.096	4.715	4.430	4.380	**18.621**
	National trivsel	5.002	4.926	4.504	4.474	**18.906**

Tabel 8: Tabel 8: Oversigt over resultater fra de obligatoriske nationale test i dansk og matematik fra de 18 almenskoler i Aabenraa Kommune.

		2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Dansk	80% er gode til at læse	–	–	–	–
	Udviklingen i andelen med gode resultater	+	+	–	–
Matematik	80% er gode til at regne	–	–	–	–
	Udviklingen i andelen med gode resultater	+	+	+	–

–) Måltal ikke opfyldt
+) Måltal opfyldt

De statistiske analyser viser, at der overordnet set kan påvises en signifikant negativ udvikling på dette spørgsmål (β=-0,04; p<0,001).

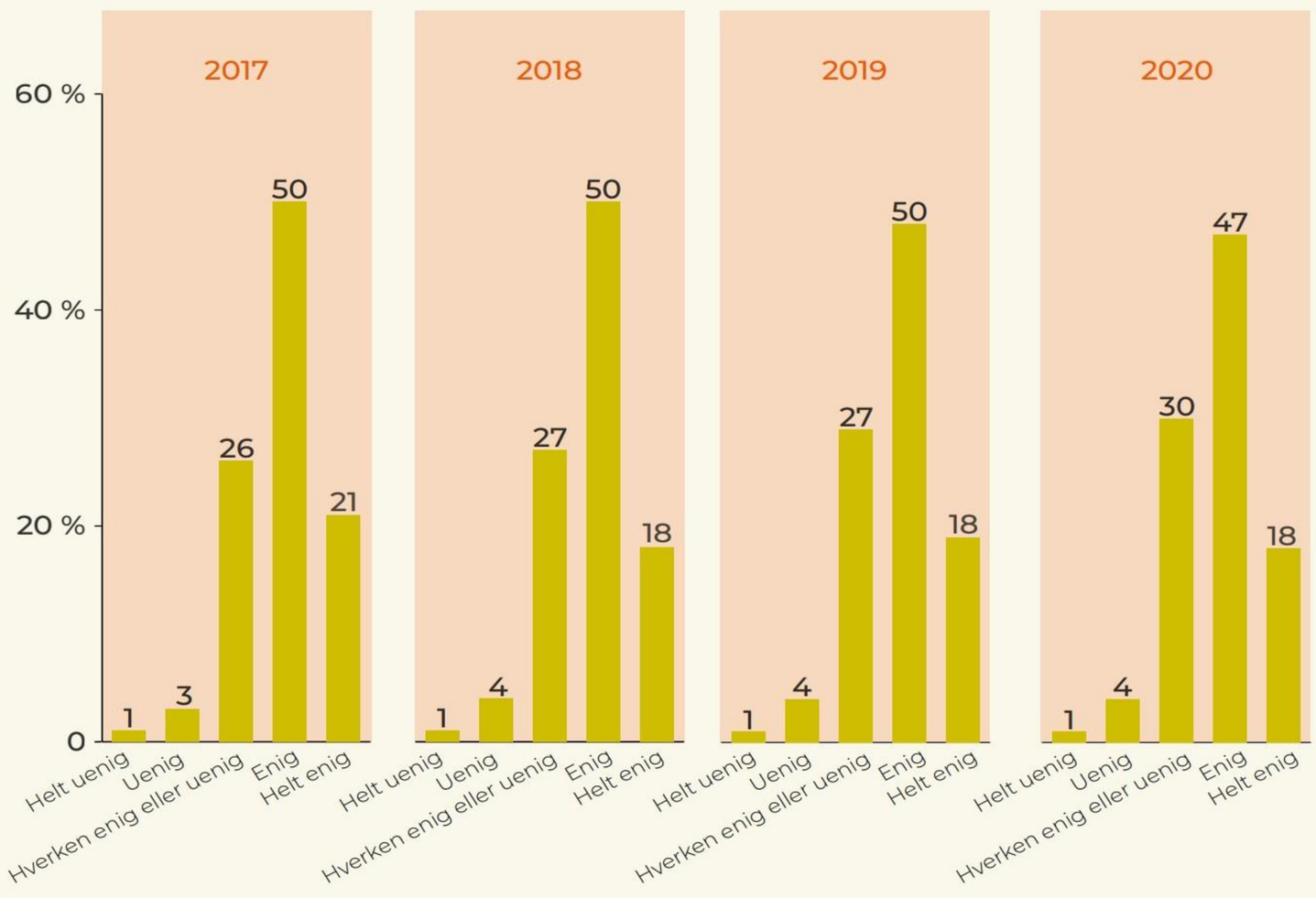
Opdelt på de to trin viser analysen, at den signifikante negative udvikling kan tilskrives mellemtrinnet. Her falder andelen, der er enige eller helt enige i, at de klarer sig godt fagligt, fra 73% i 2017 til 65% i 2020. Sammenlignet med det nationale gennemsnit for trivselsmålingen er svarfordelingen fra eleverne i Aabenraa Kommune meget gennemsnitlige, og der ses også en lille negativ udvikling på dette måltal nationalt (UVM - Uddannelsesstatistik).

Konklusion på elevernes læring

Ud fra de tilgængelige data er der ikke belæg for, at læringen er forbedret i dansk. I matematik har udviklingen samlet set været positiv i tre år ud af fem år, hvilket dog også er tilfældet på lands-plan. Der er fundet usikkerheder ved testmetoderne og ved måltalsfastsættelsen i de nationale test (Bundsgaard og Kreiner, 2019), der gør, at konklusionen skal tages med forbehold. I denne analyse er data anvendt på kommune- og skoleniveau, hvilket øger sandsynligheden for et pålideligt resultat. Der ses samtidig en lille nedgang i andelen af elever, der synes, at de klarer sig godt fagligt i skolen. Analyserne tyder desuden på store årgangsmæssige udsving, der er større end en evt. kommunal- eller skoleeffekt opnået gennem *SundSkole 2020*.

Jeg klarer mig godt fagligt i skolen.

Figur 4: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Jeg klarer mig godt fagligt i skolen"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Trivsel og mental sundhed

> Effektmål: Elevernes trivsel udvikler sig positivt inden for mental sundhed, sundhedsadfærd og skoletrivsel.

Som indikator for skoletrivsel anvendes spørgsmålet *"Er du glad for din skole?"* fra den nationale trivselsmåling. Som indikator for mental sundhed i 4.-9. klasse anvendes spørgsmålet *"Hvor tit er du glad og i godt humør?"*. Spørgsmålet er fra WHO-5, som er et valideret spørgebatteri omhandlende mental sundhed (Sundhedsstyrelsen).

"Er du glad for din skole?" (0.-3. klasse)

I 2017 svarede 2% af eleverne i 0.-3. klasse *nej* til, at de var glade for skolen. 22% svarede *ja, lidt*, og 76% svarede *ja, meget*. Udviklingen over de fire år viser meget små udsving i perioden (figur 5).

De statistiske analyser viser, at der overordnet ikke kan påvises en signifikant positiv eller negativ udvikling på dette spørgsmål (β=0,00; p=0,99). Sammenlignet med det nationale gennemsnit for trivselsmålingen er svarfordelingen fra eleverne i Aabenraa Kommune meget sammenlignelig, men lidt flere elever i Aabenraa Kommune angiver at være meget glade for deres skole. På landsplan har andelen ligget mellem 71% og 74% i perioden.

Er du glad for din skole? (0.-3. klasse)

Figur 5: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Er du glad for din skole?"* for 0.-3. klasse fra 2017 til 2020.

"Er du glad for din skole?" (4.-9. klasse)

I 2017 svarede 1% af eleverne i 4.-9. klasse, at de *aldrig* var glade for skolen. 4% svarede *sjældent*, 21% svarede *en gang i mellem*, 45% svarede *tit*, og 29% svarede *meget tit* (figur 6).

Udviklingen over de fire år viser, at lidt flere elever tit eller meget tit er glade for skolen. De statistiske analyser viser, at der overordnet set kan påvises en signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål (β=0,02; p=0,005), hvilket især skyldes udviklingen fra 2019 til 2020.

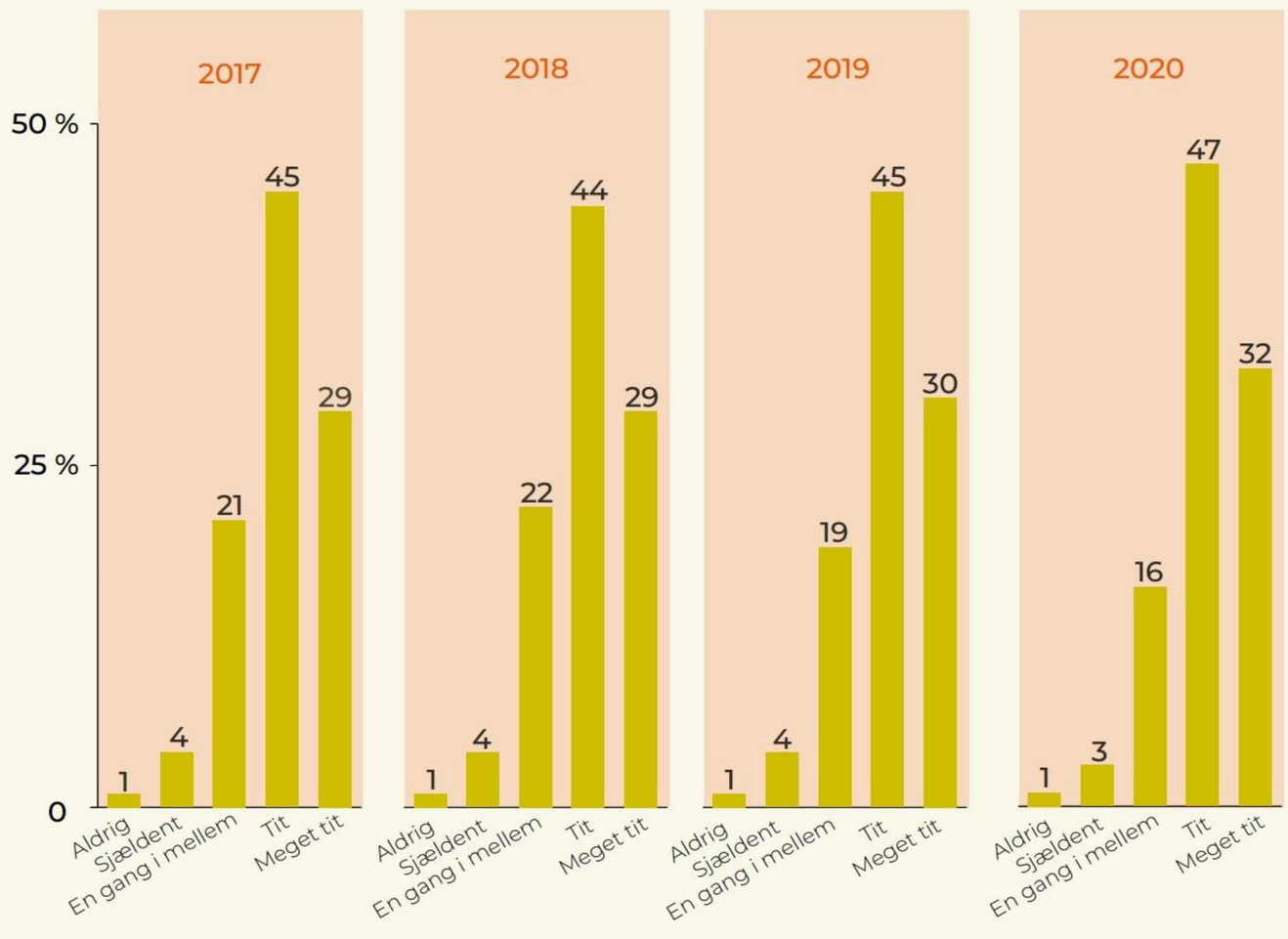
Sammenlignet med det nationale gennemsnit for trivselsmålingen fordeler svarerne fra eleverne i Aabenraa Kommune sig nogenlunde på samme måde.

Hvor tit er du glad og i godt humør? (4.-9. klasse)

I 2017 svarede 19% af eleverne i 4.-9. klasse, at de *hele tiden* var glade og i godt humør. 67% svarede *det meste af tiden*, 9% svarede *halvdelen af tiden*, 4% svarede *lidt af tiden*, og 1% svarede *aldrig*.

Er du glad for din skole? (4.-9. klasse)

Figur 6: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Er du glad for din skole?"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Udviklingen over de fire år viser, at lidt flere elever angiver at være glade og i godt humør hele tiden, men til gengæld falder andelen af elever, der svarer *det meste af tiden* i perioden (figur 7).

De statistiske analyser viser, at der overordnet set ikke kan påvises en signifikant positiv eller negativ udvikling på dette spørgsmål (β=0,00; p=0,87).

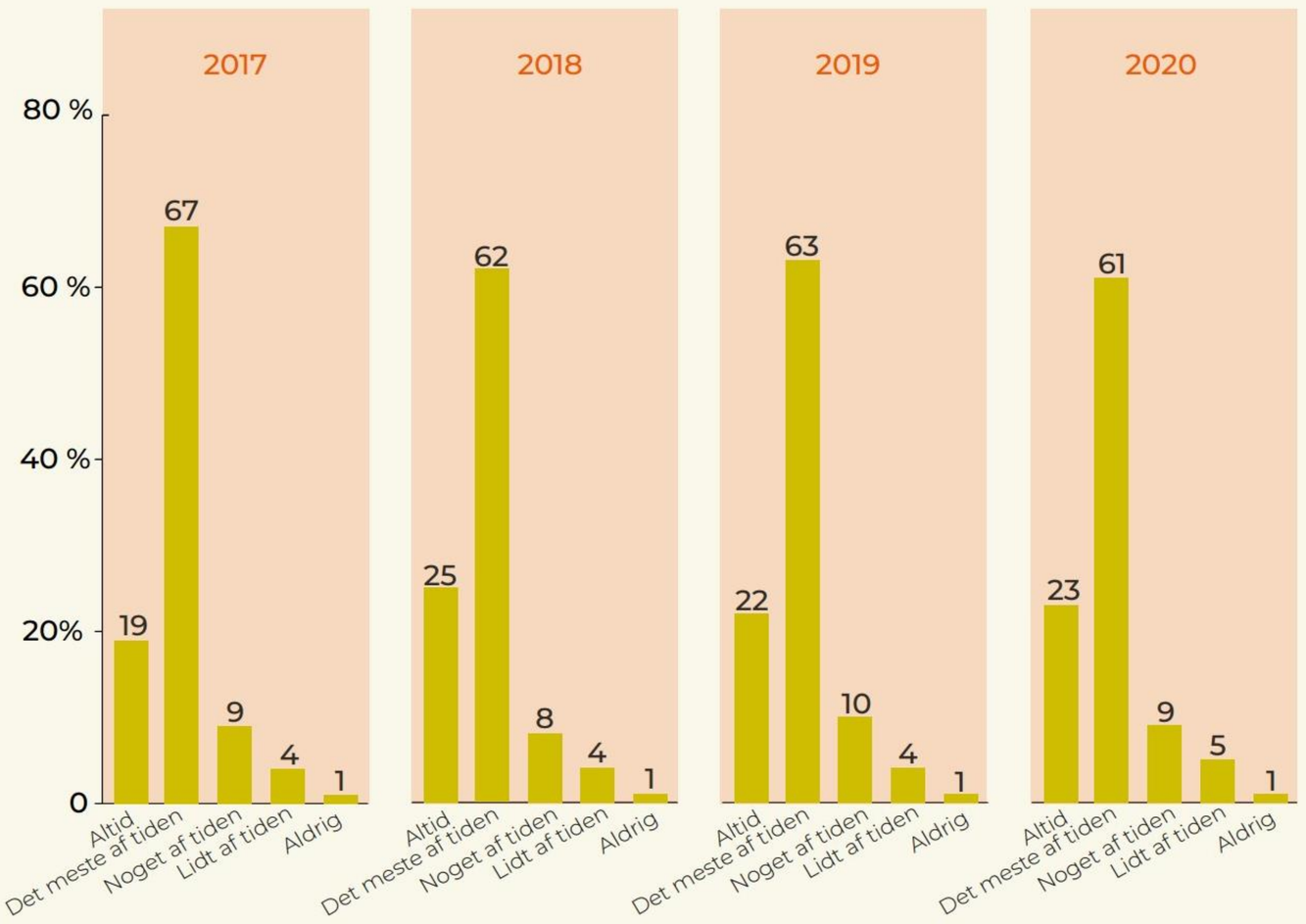
Konklusion på elevernes trivsel og mentale sundhed

De tre udvalgte indikatorer for elevernes trivsel og mentale sundhed viser meget små ændringer og en lille positiv udvikling for skoletrivslen for 4.-9. klasse i perioden.

Udviklingen i denne indikator sker primært fra 2019 til 2020, hvor andelen, der *tit* eller *meget tit* er glade for skolen, stiger fra 75% til 79% (figur 6). Samlet set er der derfor meget begrænset belæg for, at elevernes trivsel og mentale sundhed skulle være styrket som følge af *SundSkole 2020*.

Hvor tit er du glad og i godt humør? (4.-9. klasse)

Figur 7: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er du i glad og godt humør?"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

En aktiv og mere varieret skoledag

> Effektmål: Eleverne oplever en mere varieret undervisning og mindre stillesiddende undervisning.
>
> Effektmål: Alle undervisere anvender bevægelse til at understøtte de faglige mål i 2020.

Som indikatorer for en mere varieret og mindre stillesiddende undervisning, hvor der anvendes bevægelse, anvendes spørgsmålene: *"Hvor tit bevæger du dig i timerne?"*, *"Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen (hos fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?"* og *"Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne (fra fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?"*.

Desuden anvendes der to spørgsmål fra den nationale trivselsmåling: *"Er timerne kedelige?"* for 0.-3. klasse og *"Er undervisningen kedelig?"* for eleverne i 4.-9. klasse. Endelig undersøges udviklingen i bevægelse i frikvarterne og i forbindelse med transport til skole (hvilket ikke direkte er formuleret som et effektmål for *SundSkole 2020*).

Hvor tit bevæger du dig i timerne?

I 2017 svarede 27% af eleverne i 0.-9. klasse, at de bevæger sig *hver dag* i timerne. 44% svarede *nogle dage om ugen*, 24% svarede *sjældent*, og 5% svarede *aldrig*. Udviklingen over de fire år viser, at flere elever angiver at bevæge sig hver dag, og færre angiver at bevæge sig sjældent eller aldrig fra 2018-2020 (figur 8).

De statistiske analyser viser, at der kan påvises en samlet signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål for alle trin (β=0,07; p<0,001). Det fremgår, at udviklingen primært sker fra 2017 til 2018. Bevægelse i timerne er mere hyppig i indskolingen og på mellemtrinnet end i udskolingen – fx angiver 12% af eleverne i indskolingen, at de sjældent eller aldrig bevæger sig i timerne, det gælder 15% for mellemtrinnet og 39% for udskolingen i 2020.

Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen (hos fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

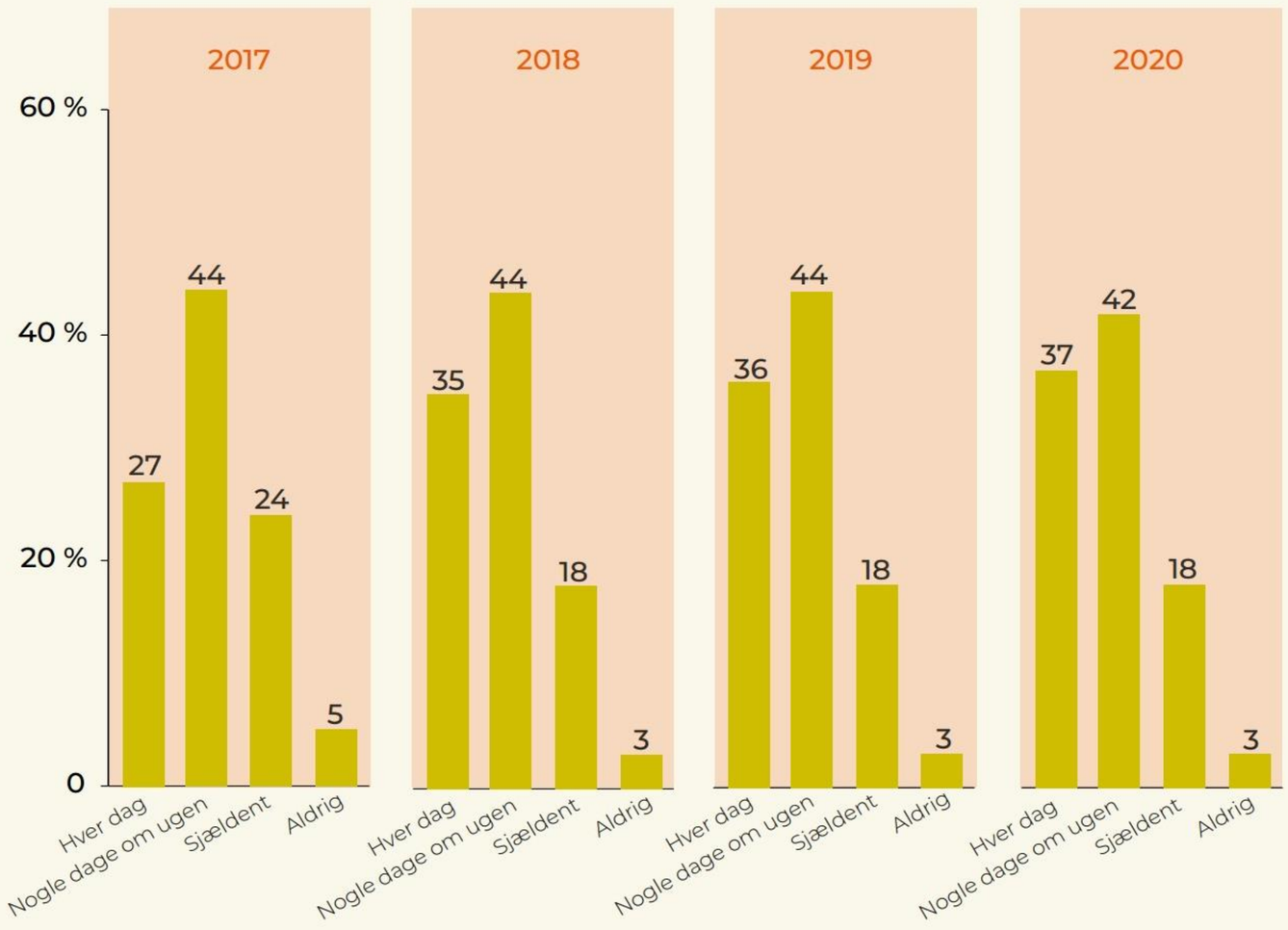
I 2017 svarede 9% af eleverne i 0.-9. klasse, at de var væk fra skolen[10] *nogle dage om ugen*. 18% svarede *nogle dage om måneden*, 57% svarede *sjældent*, og 17% svarede *aldrig* (figur 9).

Udviklingen over de fire år viser, at der er mindre forskydninger, men at færre elever angiver aldrig at være på besøg udenfor skolen. De statistiske analyser viser, at der kan påvises en samlet signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål fra 2017 til 2019 (β=0,03; p<0,001), men at der i 2020 var en negativ udvikling, der udvander den samlede effekt (β=0,00; p=0,71). Mens udskolingen og mellemtrinnet gennemsnitligt har øget hyppigheden af besøg uden for skolen i perioden, viser analyserne samtidig, at indskolingen har haft et lille fald i hyppigheden af besøg. Det skal bemærkes, at spørgsmålet blev ændret efter første måling, hvilket øger usikkerheden for dette spørgsmål.

10. Spørgsmålet blev ændret til den nuværende formulering efter første måling. Ved første spørgsmål blev der spurgt: *Hvor ofte er I væk fra skolen i skoletiden?*

Hvor tit bevæger du dig i timerne?

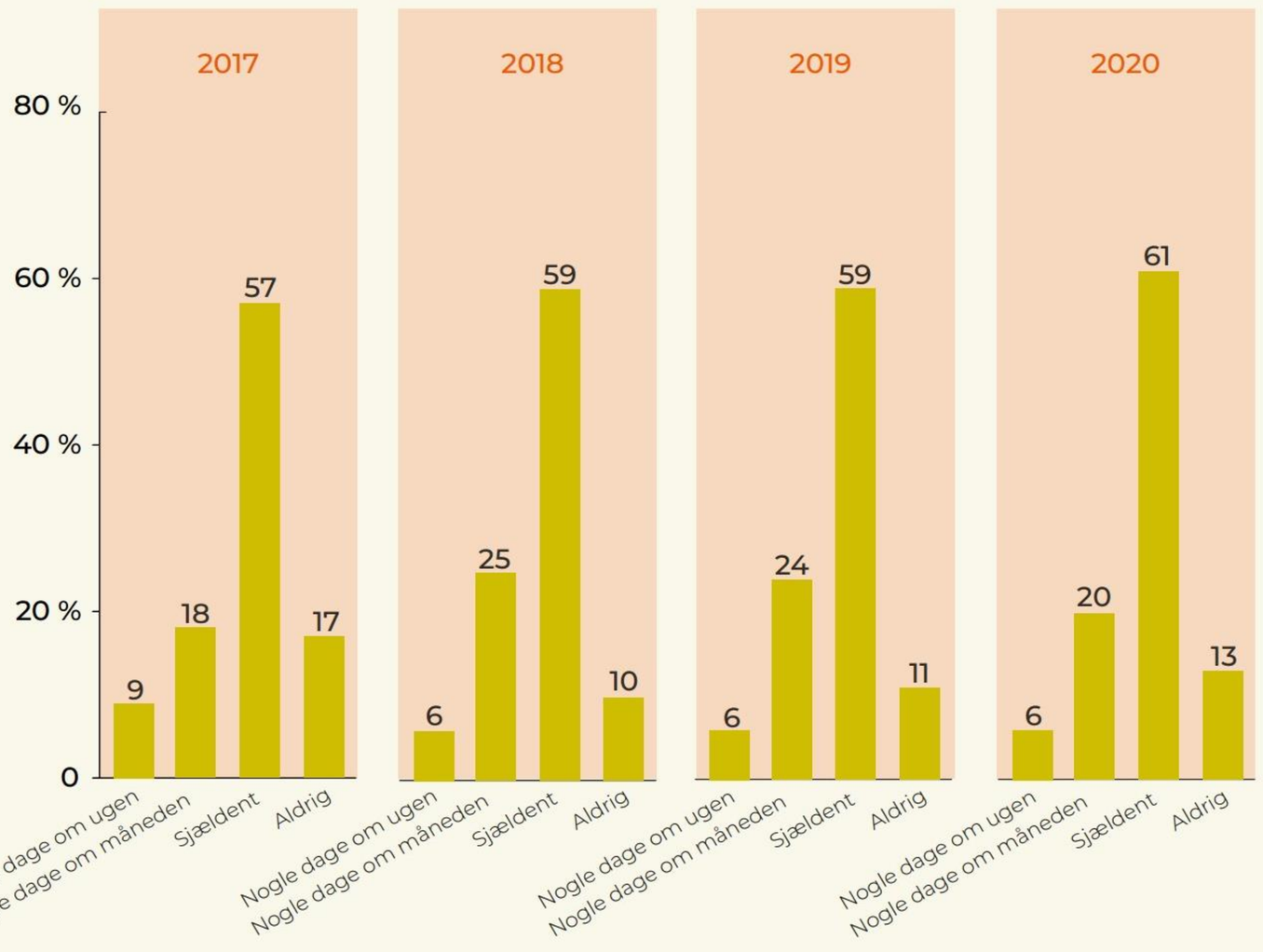
Figur 8: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i timerne?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?

Figur 9: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

I 2017 var spørgsmålet *"Hvor ofte er I væk fra skolen i skoletiden?"*

Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne (fra fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

I 2017 svarede 1% af eleverne i 4.-9. klasse, at de har besøg udefra i timerne *nogle dage om ugen*. 8% svarede *nogle dage om måneden*, 65% svarede *sjældent*, og 26% svarede *aldrig* (figur 10). Udviklingen over de fire år viser, at der er mindre forskydninger, men at færre elever angiver aldrig at have besøg udefra i timerne.

De statistiske analyser viser, at der kan påvises en signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål for alle tre trin fra 2017 til 2019, men at der i 2020 er en negativ udvikling (figur 10). Der er dog stadig en signifikant positiv udvikling fra 2017-2020 for dette spørgsmål (β=0,05; p<0,001). Der er ingen signifikante forskelle mellem mellemtrinnets og udskolingens udvikling på dette spørgsmål.

"Er timerne kedelige?" for 0.-3. klasse

I 2017 svarede 11% af eleverne i 0.-3. klasse, at timerne *tit* var kedelige. 38% svarede *ja, nogle gange*, og 51% svarede *nej* (figur 11).

Udviklingen over de fire år viser, at lidt flere elever finder undervisningen kedelig. De statistiske analyser viser, at der overordnet set ikke kan påvises en signifikant positiv eller negativ udvikling på dette spørgsmål (β=-0,01; p=0,06).

"Er undervisningen kedelig?" for 4.-9. klasse

I 2017 svarede 11% af eleverne i 4.-9. klasse, at de *meget tit* syntes at undervisningen var kedelig. 21% svarede *tit*, 49% svarede *en gang i mellem*, 17% svarede *sjældent*, og 2% svarede *aldrig* (figur 12). Udviklingen over de fire år viser, at lidt flere elever tit eller meget tit finder undervisningen kedelig.

De statistiske analyser viser, at der overordnet set kan påvises en signifikant negativ udvikling på dette spørgsmål (β=-0,03; p<0,001).

Hvor tit går eller cykler du i skole?

I 2017 svarede 41% af eleverne i 0.-9. klasse, at de cykler eller går i skole *hver dag*. 20% svarede *nogle dage om ugen*, 19% svarede *sjældent*, og 20% svarede *aldrig* (figur 13).

Udviklingen over de fire år viser, at flere elever angiver at gå eller cykle hver dag, og færre angiver sjældent fra 2017-2020. De statistiske analyser viser, at der kan påvises en samlet signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål for alle trin (β=0,02; p=0,01).

Opdelt på de tre trin viser analysen, at den signifikante positive udvikling skyldes indskolingen og mellemtrinnet. Her stiger andelen, der går eller cykler til skole hver dag fra 26% til 33% i indskolingen og fra 50% til 56% på mellemtrinnet. I udskolingen ses en mindre stigning fra 52% til 54%.

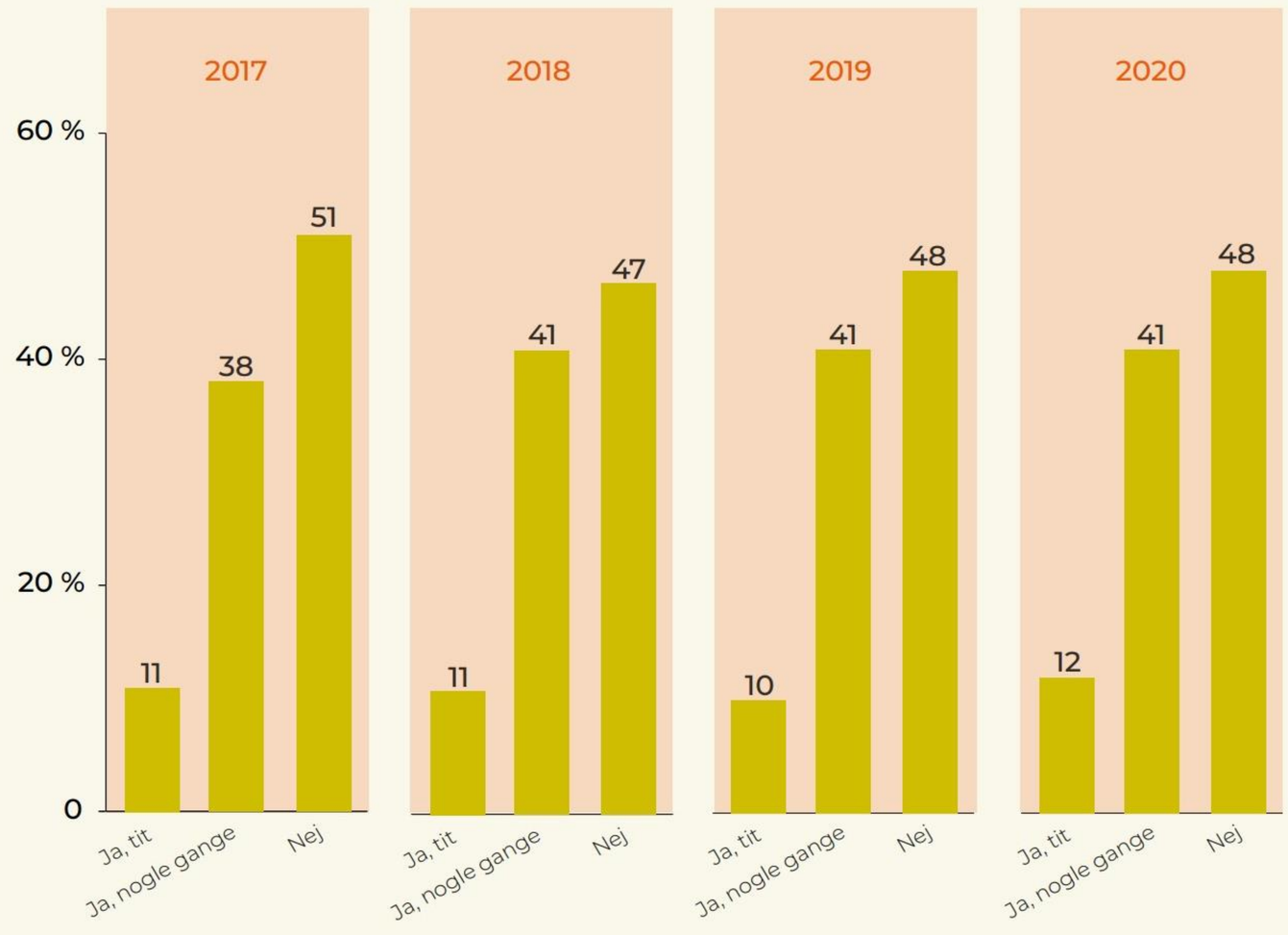
Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne?

Figur 10: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit har i besøg udefra i timerne?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

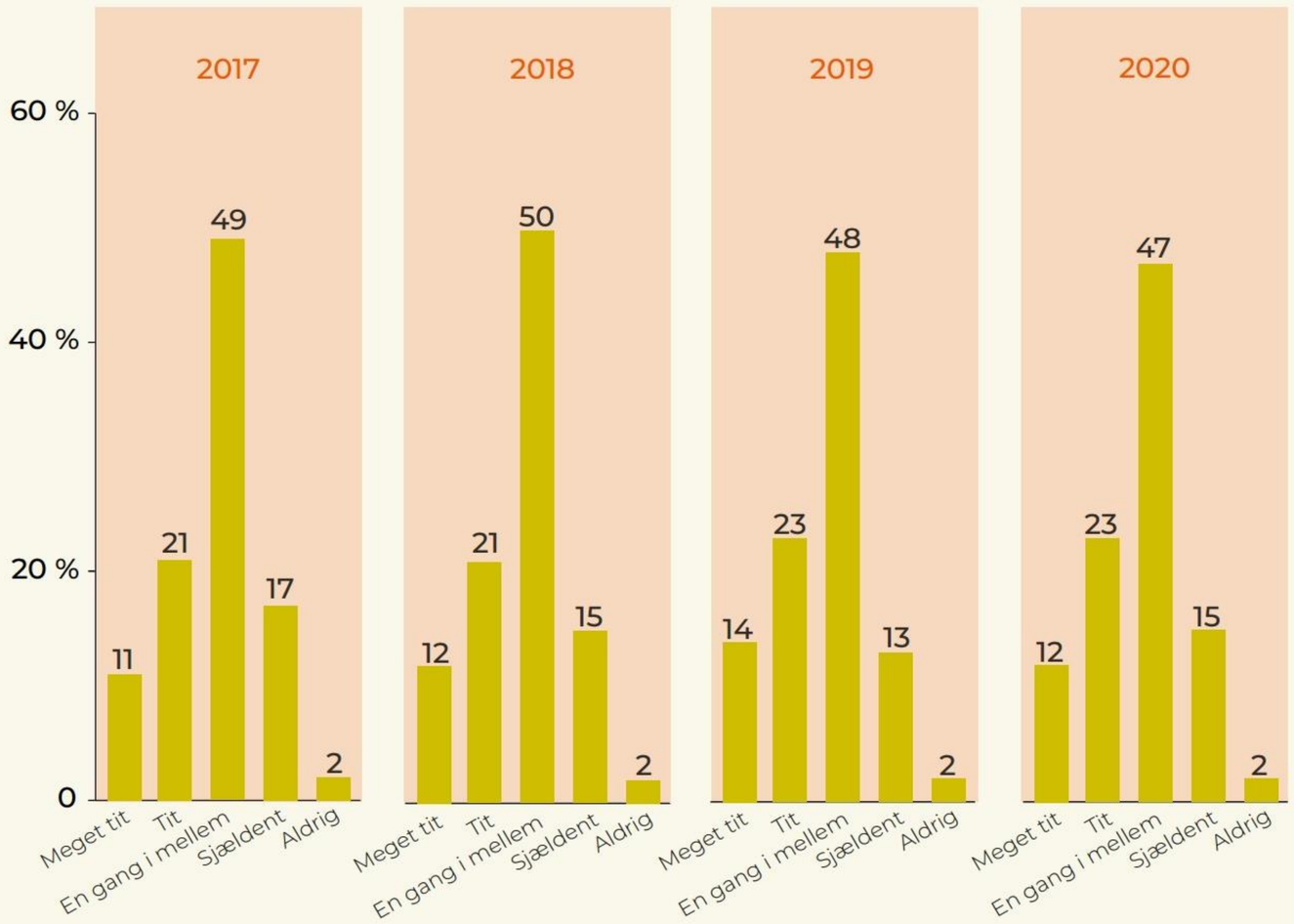
Er timerne kedelige? (0.-3. klasse)

Figur 11: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Er timerne kedelige?"* for 0.-3. klasse fra 2017 til 2020.

Er undervisningen kedelig? (4.-9. klasse)

Figur 12: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Er undervisningen kedelig?"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Hvor tit går eller cykler du i skole?

Figur 13: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit går eller cykler du i skole"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?

I 2017 svarede 72% af eleverne i 0.-9. klasse, at de bevæger sig i frikvarteret *hver dag*. 19% svarede *nogle dage om ugen*, 8% svarede *sjældent*, og 1% svarede *aldrig* (figur 14). Udviklingen over de fire år viser, at flere elever angiver at bevæge sig i frikvarteret *hver dag*, og færre angiver *nogle dage om ugen* og *sjældent* fra 2017-2020.

De statistiske analyser viser, at der kan påvises en samlet signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål for alle trin ($\beta=0,06$; $p<0,001$). Opdelt på trin viser analysen en signifikant stigning for indskoling, mellemtrin og udskoling. Andelen af elever, der bevæger sig *hver dag* i frikvarteret, stiger i indskolingen fra 87% til 91%, på mellemtrinnet fra 79% til 91%, og i udskolingen fra 41% til 64%.

Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?

Figur 14: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Konklusion på en aktiv og mere varieret skoledag

Flere elever på folkeskolerne i Aabenraa Kommune oplever en mere varieret og mindre stillesiddende undervisning i 2019/2020, end de gjorde i 2017. Der er flere elever, der oplever at bevæge sig oftere i timerne end tidligere. De har oftere besøg udefra og er oftere selv på besøg uden for skolen. Forbedringerne er dog relativt små, og der er stadig en betydelig del af eleverne, der sjældent eller aldrig oplever bevægelse i timerne. I følge nationale undersøgelser er implementeringen af bevægelse i skolen på landsplan stagneret, og for mellemtrinnet og udskolingen kan der spores en lidt faldende tendens fra 2016 til 2018 (Jensen et al. 2020).

Det er mest udtalt for udskolingens elever med samlet 39%. Aabenraa Kommune havde en målsætning om, at 90% af eleverne skulle svare hver dag eller nogle dage om ugen til spørgsmålet *"Hvor tit bevæger du dig i timerne?"*. Den samlede andel i 2020 var 79%, hvilket betyder, at målet ikke er opfyldt.

Eleverne er ikke direkte blevet spurgt, om alle undervisere anvender bevægelse til at understøtte de faglige mål i 2020, som var et andet effektmål for projektet. Selvom flere lærere sandsynligvis anvender bevægelse til at understøtte de faglige mål, er der en relativt store andel, der sjældent eller aldrig oplever bevægelse i timerne.

Sammenholdt med interviews med koordinatorer, ledelse og lærere er målet om at få alle lærere til at anvende bevægelse i undervisningen sandsynligvis ikke opfyldt.

Over perioden ses en signifikant stigning i andelen af elever, der cykler eller går til skole og i andelen, der bevæger sig i frikvarterne. Det var ikke et defineret mål for *SundSkole 2020*, men er relevant for projektets overordnede formål om at fremme sundhed, trivsel og bevægelse på folkeskolerne i Aabenraa.

Idrætsundervisningens faglige niveau

> Effektmål: Idrætsundervisningens faglige niveau hæves inden udgangen af 2020.

Som indikatorer for idrætsundervisningens faglige niveau anvendes spørgsmålene for 0.-9. klasse *"Er du glad for idrætstimerne?"*, og for 4.-9. klasse anvendes desuden *"Lærer du noget i idrætstimerne?"* og *"Bliver du bedre til noget i idrætstimerne?"*

Analysen af elevernes svar fra spørgeskemaet suppleres med udsagn fra elever og lærere i forbindelse med de kvalitative interviews samt data fra evalueringen af idrætscertificeringen, som KOSMOS har udført (Bertelsen, 2020).

Er du glad for idrætstimerne?

I 2017 svarede 86% af eleverne i 0-9. klasse *ja* til, at de var glade for idrætsundervisningen. Svarkategorierne blev ændret i 2018, hvor 88% svarede, at de *altid* eller *for det meste* var glade for idrætsundervisningen[11] (figur 15). Udviklingen fra 2018-2020 viser overordnet meget små - men positive - forskydninger.

De statistiske analyser viser, at der kan påvises en signifikant positiv udvikling på dette spørgsmål for alle tre trin fra 2018 til 2020 (β=0,02; p=0,03). Den signifikante positive udvikling skyldes primært indskolingen. Fx stiger andelen af indskolingselever, der altid er glade for idrætsundervisningen fra 63% til 67% i perioden.

Lærer du noget i idrætstimerne?

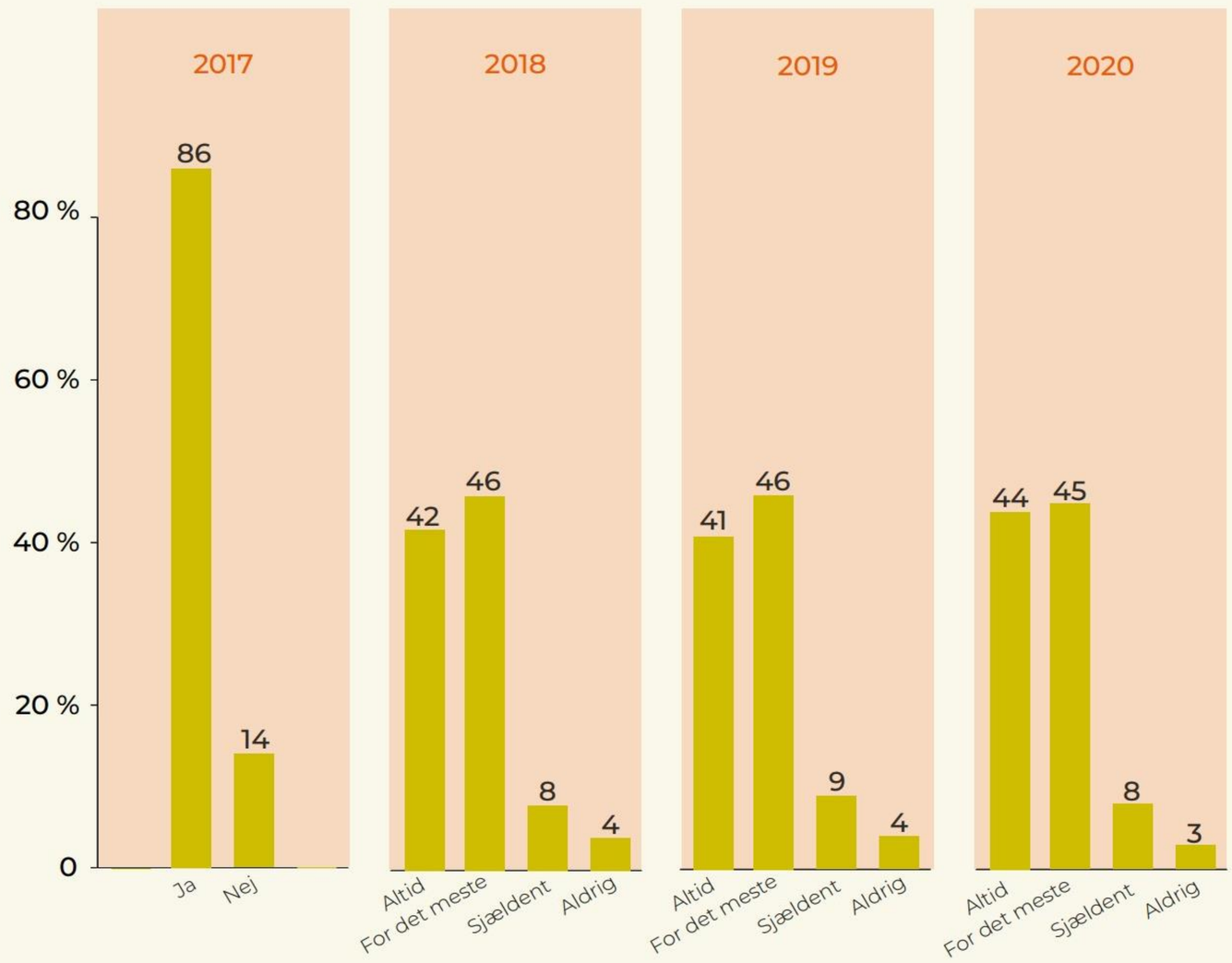
I 2017 svarede 76% af eleverne i 4.-9. klasse *ja* til, at de lærte noget i idrætsundervisningen. Svar-kategorierne blev ændret i 2018, hvor 76% svarede, at de *altid* eller *for det meste* lærte noget i idrætsundervisningen[12] (figur 16) Udviklingen fra 2018-2020 viser overordnet meget små - men negative - forskydninger.

De statistiske analyser viser, at der ikke kan påvises en samlet signifikant udvikling på dette spørgsmål fra 2018 til 2020 (β=-0,02; p=0,05). Udviklingen for eleverne i udskolingen viser sig at være signifikant negativ. Her falder andelen af elever, der altid eller for det meste angiver at lære noget i timerne fra 68% til 64%.

11. Spørgsmålets svarkategorier blev ændret fra *ja* og *nej* i 2017 til *Altid*, *For det meste*, *Sjældent* og *Aldrig* i 2018-2020.
12. Spørgsmålets svarkategorier blev ændret fra ja og nej i 2017 til *Altid, For det meste*, *Sjældent* og *Aldrig* i 2018-2020.

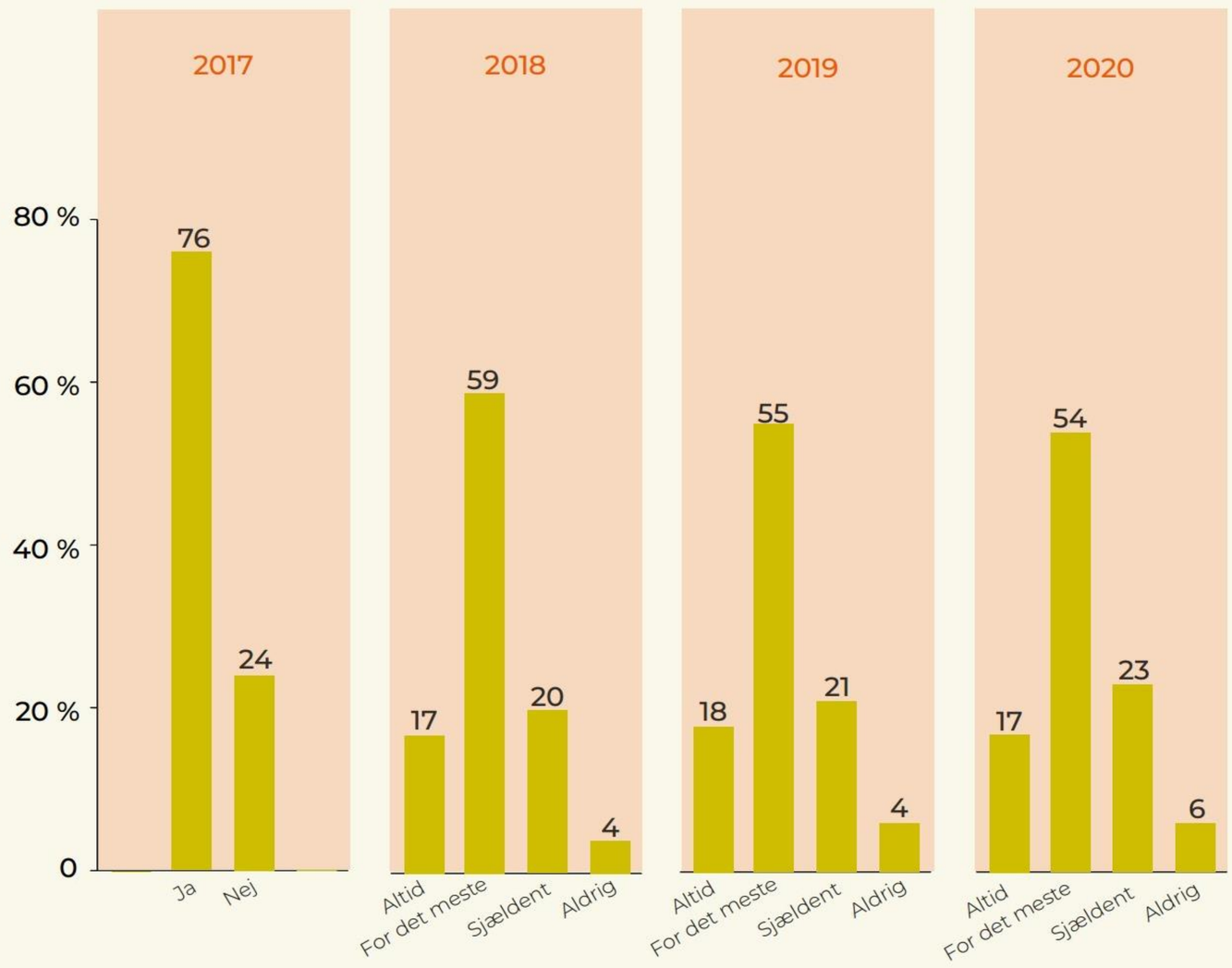
Er du glad for idrætstimerne?

Figur 15: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Er du glad for idrætstimerne?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Lærer du noget i idrætstimerne? (4.-9. klasse)

Figur 16: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Lærer du noget i idrætstimerne?"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

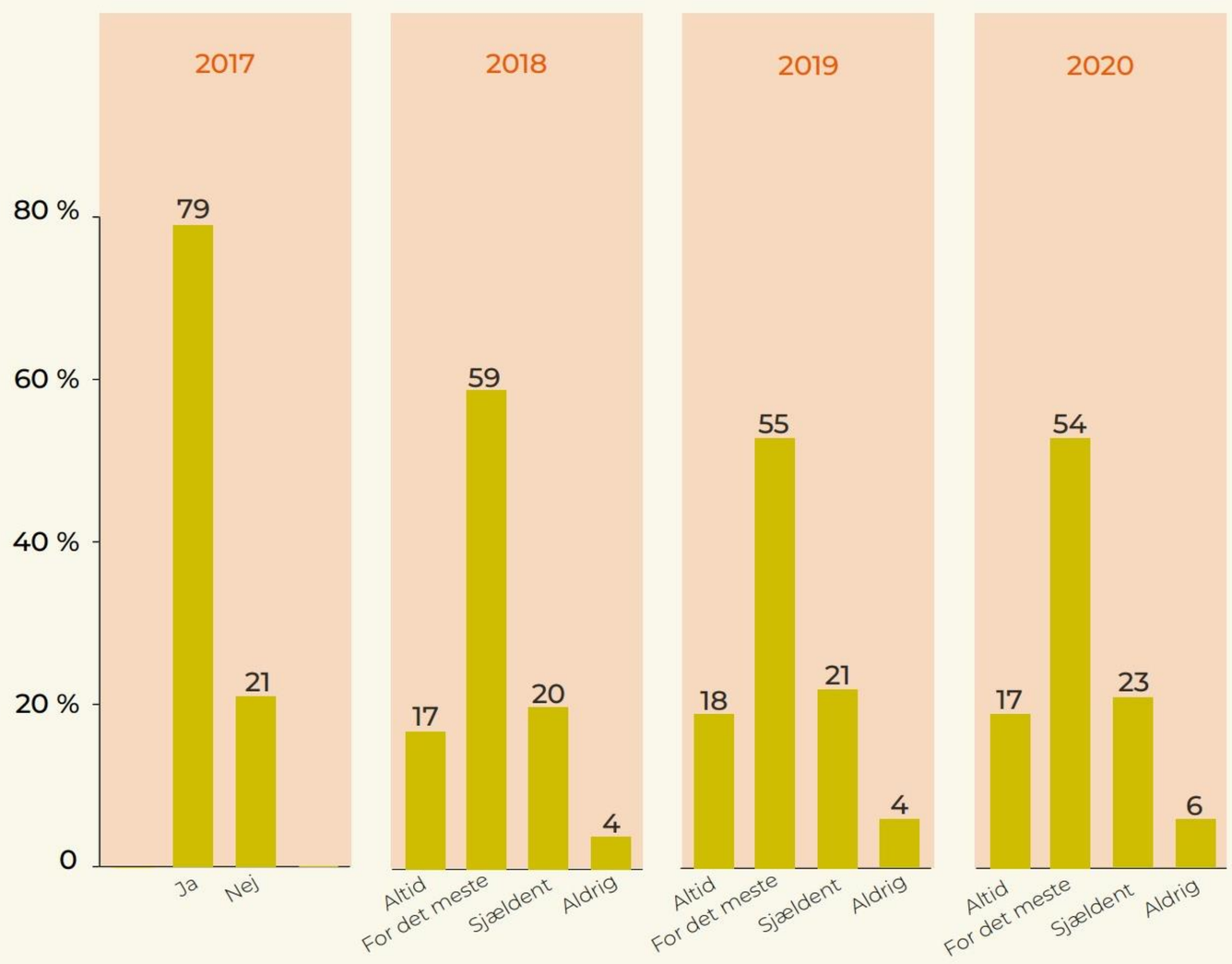

Bliver du bedre til noget i idrætstimerne?[13]
I 2017 svarede 79% af eleverne i 4.-9. klasse *ja* til, at de blev bedre til noget i idrætsundervisningen. Svarkategorierne blev ændret i 2018, hvor 76% svarede, at de *altid* eller *for det meste* blev bedre til noget i idrætsundervisningen. Udviklingen fra 2018-2020 viser overordnet meget små forskydninger (figur 17).

De statistiske analyser viser, at der ikke kan påvises en samlet signifikant udvikling på dette spørgsmål fra 2018 til 2020 (β=0,00; p=0,97). Der kan ikke påvises en forskel mellem mellemtrinnet og udskolingen på dette spørgsmål.

Bliver du bedre til noget i idrætstimerne? (4.-9. klasse)

Figur 17: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Bliver du bedre til noget i idrætstimerne?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

13. Spørgsmålets svarkategorier blev ændret fra ja og nej i 2017 til *Altid*, *For det meste*, *Sjældent* og *Aldrig* i 2018-2020.

Data fra idrætsskolecertificeringen

I forbindelse med idrætsskolecertificeringerne har det nationale videncenter for kost, motion og sundhed, KOSMOS, udført evalueringen af de toårige forløb.

Der er gennemført tre runder af certificeringsforløbet i hhv. 2016-2018, 2017-2019 og 2018-2020. I alt indgår 76 idrætslærere i evalueringen (Bertelsen, 2020).

72% af idrætslærerne angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad har anvendt den viden, de har fået på certificeringen, i undervisningen.

54% af idrætslærerne angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad har anvendt de idrætsdidaktiske modeller, som de er blevet præsenteret for på certificeringerne.

60% af idrætslærerne angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad har anvendt den nye praksis, som de er blevet præsenteret for på certificeringerne.

64% af idrætslærerne angiver, at de i høj grad eller i meget høj grad oplever, at certificeringen har dannet grundlag for arbejdet med en rød tråd i idrætsundervisningen på skolen.

66% af idrætslærerne angiver, at der i høj grad eller i meget høj grad er udviklet en fælles fagidentitet på skolen.

87% af idrætslærerne angiver, at kompetenceløftet har haft stor eller meget stor betydning for dem som idrætslærere.

Konklusion på Idrætsundervisningens faglige niveau

Der kan ikke spores en fremgang i elevernes oplevede faglige eller færdighedsmæssige udbytte af undervisningen, men en lille fremgang i, hvor glade eleverne er for idrætsundervisningen, hvilket især gælder indskolingen.

I forbindelse med evalueringen af idrætsskolecertificeringen, som næsten alle idrætslærere i Aabenraa Kommune har gennemført, angav størsteparten positive svar på anvendelsen af viden, didaktiske modeller og nye praksisser.

Samtidig viser svar fra interviews med koordinatorer, lærere og ledelse til denne evaluering, at idrætsfaget og samarbejdet mellem idrætslærerne på skolerne er styrket.

På trods af at hver fjerde elev *sjældent* eller *aldrig* oplever at lære noget eller blive bedre til noget i idrætsundervisningen, er der stadig indikationer fra både interviews og fra KOSMOS' certificeringsevaluering (Bertelsen, 2020) på, at det faglige miljø omkring idrætsundervisningen er styrket på skolerne i perioden.

Aktiv fritid

Effektmål: Antallet af skoleelever, der deltager i foreningsaktiviteter stiger.

Effektmål: Antallet af skoleelever, der er fysisk aktive i fritiden stiger.

Som indikator for deltagelse i foreningsaktiviteter anvendes de tre spørgsmål: *"Går du til sport, træning eller dans i fritiden?"*, *"Går du til spejder i fritiden?"* og *"Går du til musik, teater eller drama?"*. Disse tre spørgsmål er lagt sammen til én indikator for, om eleverne går til én af de tre aktiviteter i fritiden. *Ja* betyder, at de går til mindst én af aktiviteterne. Som indikator for fysisk aktivitet i fritiden anvendes spørgsmålet *"Hvor tit bevæger du dig i fritiden, så du bliver svedig eller forpustet?"*.

Går du til noget i fritiden?

På tværs af de fire år angiver 74% at gå til sport, træning eller dans, 8% går til spejder og 9% går til musik, teater eller drama. For alle tre ses en lille tilbagegang i perioden. I 2017 angiver 78% at gå til mindst én af de tre aktiviteter i fritiden. Der ses et lille fald i andelen, der går til noget i fritiden i perioden (figur 18).

De statistiske analyser viser, at der kan påvises en samlet signifikant negativ udvikling på dette spørgsmål for alle tre trin fra 2018 til 2020 (β=-0,01; p<0.001). Indskolingen og mellemtrinnet har mindre nedgange, mens andelen af udskolingens elever falder fra 74% i 2017 til 69% i 2020.

Hvor tit bevæger du dig i fritiden, så du bliver svedig eller forpustet?

I 2017 angav 27% af eleverne, at det var *hver dag*, 56% angav, at det var *nogle dage om ugen*, 13% angav *sjældent* og 4% blev *aldrig* svedige eller forpustet i fritiden (figur 19).

Udviklingen fra 2017-2020 viser meget små forskydninger. De statistiske analyser viser, at der ikke kan påvises en samlet signifikant udvikling på dette spørgsmål fra 2018 til 2020 (β=0,01; p=0,13).

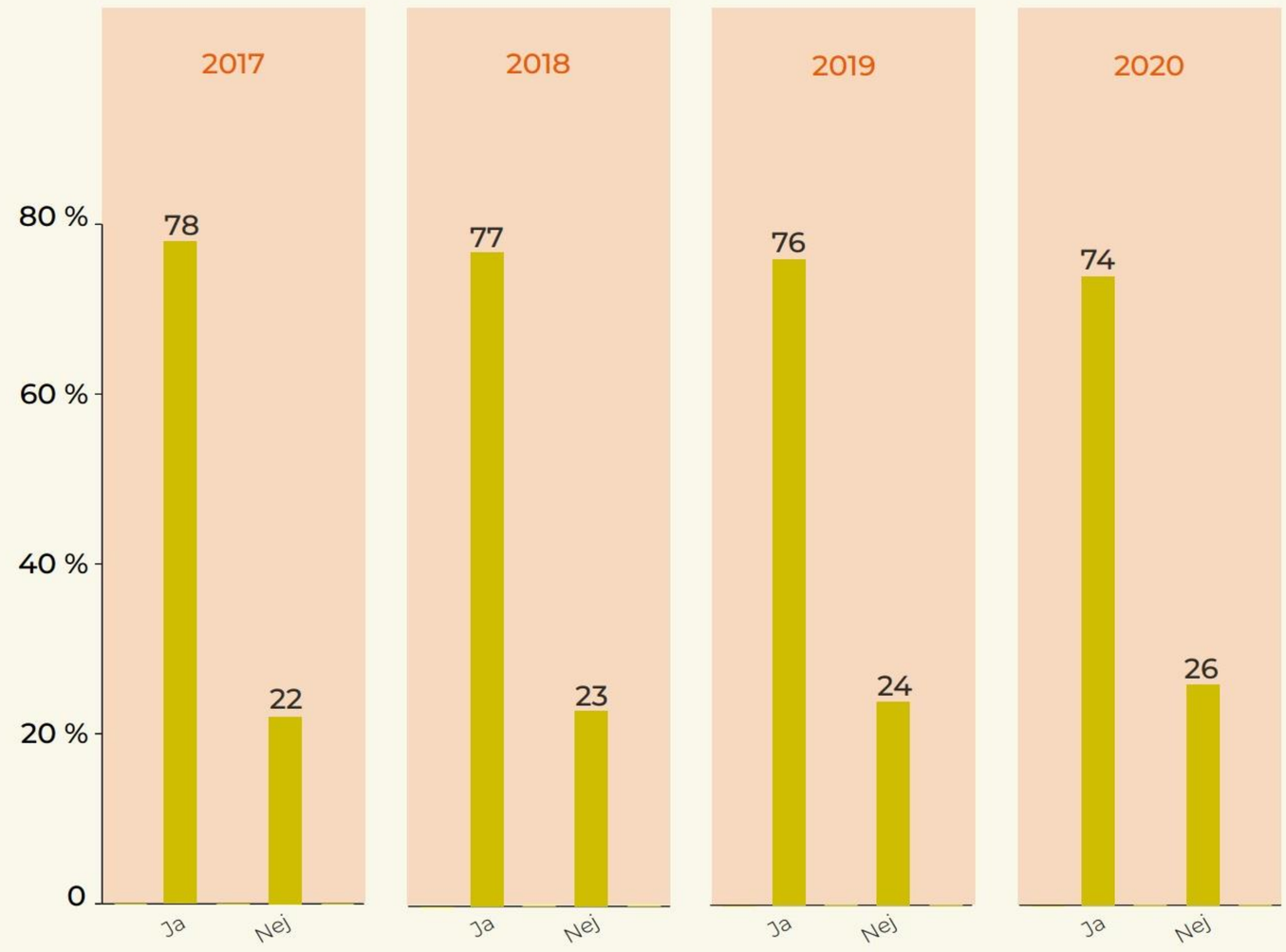
Konklusion på aktiv fritid

Der ses ikke en fremgang i andelen af skoleelever, der deltager i foreningsaktiviteter og ej heller i andelen, der bliver svedige eller forpustede i fritiden. Udviklingen har været negativ for de ældste elever, hvor andelen, der går til noget i fritiden faldt fra 74% til 69%.

Hvis der sammenlignes med antallet af medlemmer mellem 13-18 år i DGI's og DIF's foreninger i Aabenraa Kommune i perioden, ses der ligeledes en lille nedgang fra 2.781 medlemmer i 2016 til 2.643 medlemmer i 2019. På landsplan øges medlemstallet for aldersgruppen i slutningen af perioden (DIF, 2019).

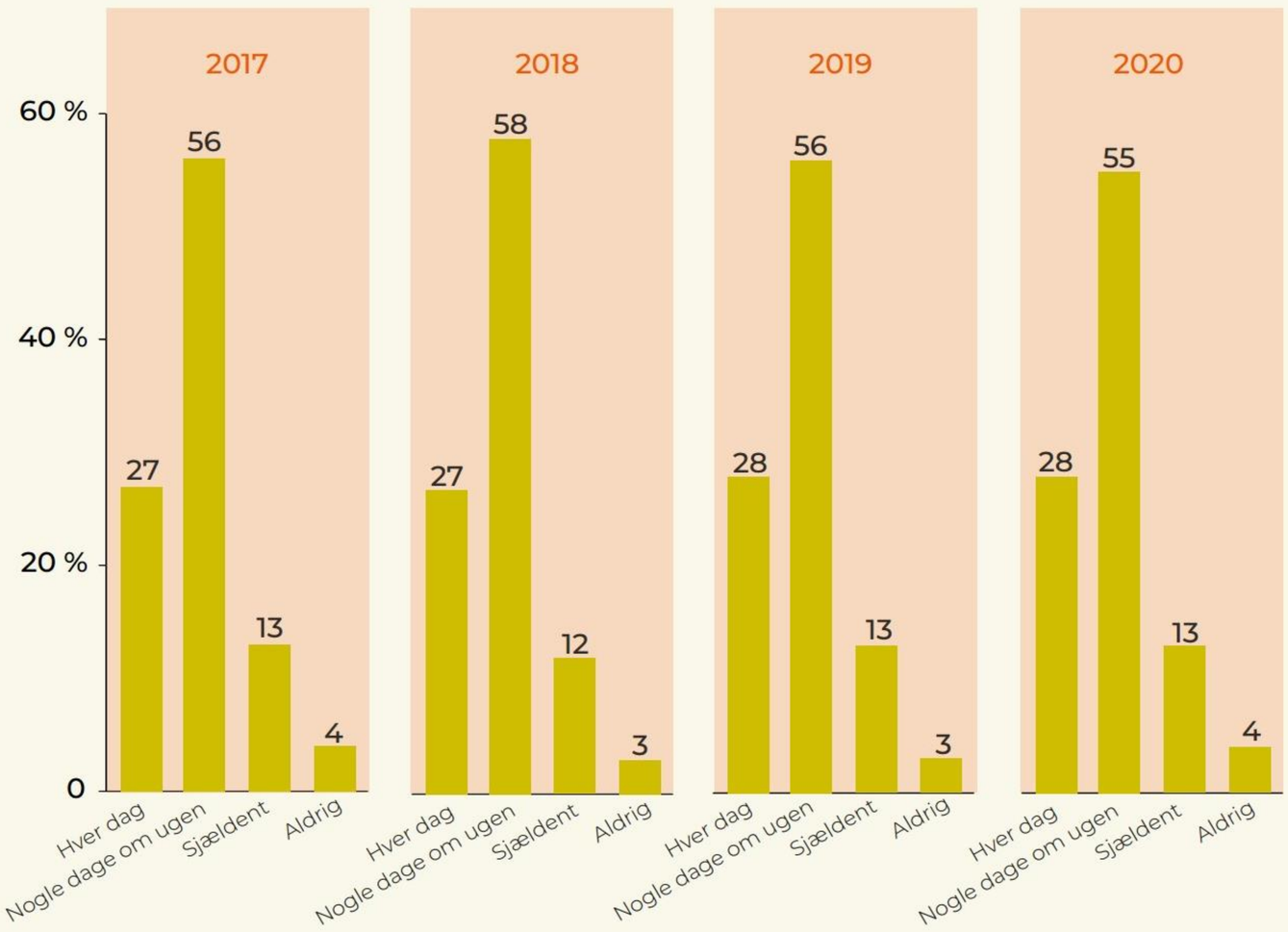
Går du til noget i fritiden?

Figur 18: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Går du til noget i fritiden?"* for 0.-9. klasse fra 2017 til 2020.

Hvor tit bevæger du dig i fritiden, så du bliver svedig eller forpustet?

Figur 19: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i fritiden, så du bliver svedig eller forpustet?"* for 4.-9. klasse fra 2017 til 2020.

DEL 3: FJORDSKOLEN OG 10. AABENRAA

Evalueringen af Fjordskolen og 10. Aabenraa præsenteres særskilt, da de to skoler har anderledes forudsætninger for implementering af delprojekterne i projektprogrammet.

Fjordskolen er Aabenraa Kommunes specialskole, og 10. Aabenraa er center for alle kommunens 10. klasser. Denne del af evalueringen giver indsigt i, hvordan det er gået med implementeringen af indsatserne under *SundSkole 2020* på disse to skoler og beskriver udviklingen på udvalgte effektmål. På begge skoler er der gennemført interviews med bevægelseskoordinatorer.[14]

FJORDSKOLEN

Fjordskolen er en specialskole i Aabenraa Kommune for børn i folkeskolealderen med forskellige former for funktionsnedsættelser og særlige behov. Undervisningen foregår på hold, der typisk består af tre til ni elever. Fjordskolen har i dette skoleår ca. 250 elever og ca. 150 medarbejdere. Fjordskolen består af fire afdelinger, der hver rummer elevgrupper med forskellige typer af udviklingsforstyrrelser og funktionsnedsættelser. Undervisningen planlægges med udgangspunkt i den enkelte elevs potentialer samt særlige behov og forudsætninger for at sikre eleven størst mulig faglig, personlig og social vækst.

Hvordan er det gået på Fjordskolen?

SundSkole 2020 startede op på Fjordskolen i august 2018, hvor der blev udvalgt otte sundheds- og bevægelseskoordinatorer. Der blev udpeget én lærer eller pædagog fra hver af skolens fire afdelinger samt én fysioterapeut eller ergoterapeut fra hver afdeling. Personalet fandt det fra starten vigtigt, at der var en lærer- eller pædagogrepræsentant fra hver afdeling tilkoblet som koordinator, da de i modsætning til terapeutgruppen er en del af undervisningen på daglig basis. Dermed bestod rådet af medarbejdere, som har kendskab til, hvad der foregår i undervisningen og medarbejdere, der har fokus på elevernes kropslige og motoriske udvikling.

De otte koordinatorer og skolelederen udgjorde skolens sundheds- og bevægelsesråd, der besluttede indsatser på tværs af skolen, men selve afviklingen af indsatserne er fordelt ud på de enkelte afdelinger.

Fjordskolen igangsatte flere indsatser i forbindelse med *SundSkole 2020*. I udvælgelsen af indsatser lagde koordinatorerne primært vægt på, at det var indsatser, der var relevante, lettilgængelige og gavnlige for alle elever på tværs af afdelinger.

14. Interview på 10. Aabenraa er gennemført med den tidligere sundheds- og bevægelseskoordinator, der ikke længere arbejder på skolen.

Nedenfor ses et par eksempler på indsatser, der er sat i gang i skoleåret 2018-2019:

> **Gå-/løbeuge og motionsløb**: Skolen opstartede fælles træning op til påskeløbet og deltog samlet i Skolernes motionsløb.
>
> **Orienteringskort**: De udviklede orienteringskort/skolekort i samarbejde med Orienteringsklubben OK Syd. Eleverne kunne ved hjælp af disse orienteringskort udforske området omkring og på skolen.
>
> **Vandlegeplads**: Fjordskolen havde ved interviewets afholdelse netop fået bevilget penge til en vandlegeplads fra SundSkole 2020-puljen.

Fjordskolen blev som en del af *SundSkole 2020* bevægelsesskolecertificeret. Skolen gennemførte et tilpasset forløb – blandt andet med et forstærket fokus på det motoriske område. Koordinatorerne fortalte i interviewet, at de oplevede *SundSkole 2020* som et positivt, interessant og relevant tiltag – også for dem som specialskole. De fortalte, at deltagelsen i *SundSkole 2020* fx medvirkede til, at allerede etablerede initiativer med fokus på bevægelse blev mere systematiserede og forankrede i hverdagen. Yderligere fortalte de, at de blev bedre til at italesætte vigtigheden af bevægelse – særligt hvad bevægelse helt specifikt kan bruges til. *SundSkole 2020* bidrog således med et mere nuanceret billede af bevægelse i løbet af skoledagen, som også havde den virkning, at eleverne blev mere opmærksomme på, at bevægelse er andet end 'bare' bevægelse, men også kan indbefatte relaterede emner som fx trivsel og sundhed.

Samtidig gav koordinatorerne udtryk for, at de satte pris på den inspiration, som de fik gennem *SundSkole 2020*. De fortalte, at særligt besøg på skolen fra *Grejbanken* og naturskolen, gav et vigtigt indblik i netop disse to konkrete tilbud. Ifølge koordinatorerne havde netop dette nye indblik gjort det muligt for skolen at videreudvikle nogle af deres allerede eksisterende tiltag. Koordinatorerne oplevede desuden, at det har været rigtig inspirerende at sparre med andre folkeskoler omkring igangsatte tiltag i forbindelse med *SundSkole 2020*.

Opmærksomhedspunkter på Fjordskolen

Behov for tilpasning af indsatser

På Fjordskolen er det normal praksis at tilpasse aktiviteter og undervisning efter elevernes behov og forudsætninger. Koordinatorerne fortalte, at det var muligt at tilpasse de fleste tilbud og indsatser, som *SundSkole 2020* tilbød, men i nogle tilfælde var de ikke forenelige med elevernes forudsætninger.

Grundet den store forskel mellem afdelingernes elever, fandt skolen det samtidig udfordrende at gennemføre indsatser, som alle elever kunne være med til. Derfor var det, ifølge koordinatorerne, ofte mest meningsfuldt at gennemføre særskilte indsatser for de forskellige klasser eller afdelinger. En koordinator angav, at individuel tilpasning i forhold til den enkelte afdeling var afgørende for, at indsatser på skolen fungerede i praksis:

> "Det er individuelt fra afdeling til afdeling. Så selvfølgelig kan noget bruges for alle, men sådan i hverdagen hvis det skal have den effekt, man ønsker, så skal man tilpasse det."

Koordinatorerne fortalte desuden, at skolen kan anses som fire små skoler samlet på én matrikel. Det skyldes primært, at eleverne har meget forskellige forudsætninger, og at nogle af eleverne ikke kan rumme, at der sker interaktion på tværs af afdelingerne.

Organisatoriske rammer

Skolen oplevede en del opstartsproblemer i forhold til at arbejde med indsatserne under *SundSkole 2020*. En af årsagerne var blandt andet ledelsesskift samt flytning af hele skolen til en ny matrikel. Særligt flytningen blev af koordinatorerne beskrevet som en udfordring. Processen med at flytte krævede et stort fokus, hvilket ifølge koordinatorerne resulterede i, at der i denne periode manglede overskud og ressourcer til arbejde med at implementere indsatser under *SundSkole 2020*. Grundet disse forhold kom Fjordskolen først rigtigt i gang med implementeringen af *SundSkole 2020* i 2019.

Derudover oplevede koordinatorerne udfordringer med at udbrede *SundSkole 2020* blandt skolens samlede personale. Mens nogle af deres kollegaer fx igangsatte bevægelsesaktiviteter i undervisningen, havde andre sværere ved at forankre de nye tiltag.

Det havde ifølge følgende citat en betydning for koordinatorernes motivation:

> "Jeg har masser af ideer og vil gerne dele dem med folk, men så dør den der. Hvis der ikke er nogen, som vil det samme eller er interesserede i at sparke det i gang (...), eller hvis der ikke sker noget, så mister man jo også motivationen til sidst."

Udvikling på effektmål for alle specialklasser i Aabenraa Kommune

Udover specialklasserne på Fjordskolen har Aabenraa Kommune specialklasser på andre skoler. Alle specialklasser er medtaget i nedenstående præsentation af udviklingen på effektmålene.

Der er medtaget besvarelser for mellem 171 til 238 elever pr. år. Elever for Fjordskolen udgør samlet ca. halvdelen af besvarelserne, men deltog ikke i 2018. På baggrund af variationerne i besvarelserne og et relativt lille antal, skal forskelle mellem målingerne tages med forbehold.

Hvor tit bevæger du dig i timerne?

I 2017 angav 50 % af eleverne, at de bevægede sig i timerne *hver dag*, 28% angav *nogle dage om ugen*, 17% angav *sjældent*, og 6% angav *aldrig* (figur 20). Frem til 2019 stiger andelen, der bevæger sig i timerne hver dag, mens den falder markant i 2020. Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor 37% angav daglig bevægelse i timerne, angav flere elever fra specialklasserne, at de bevæger sig hver dag i timerne.

Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?

I 2017 angav 71 % af eleverne, at de bevægede sig i frikvarteret *hver dag*, 19% angav *nogle dage om ugen*, 8% angav *sjældent*, og 1% angav *aldrig* (figur 21). Frem til 2019 er der meget små ændringer, mens andelen, der angiver *hver dag*, falder markant i 2020.

Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor knap 80% angiver at bevæge sig *hver dag* i frikvarteret, angiver lidt færre elever fra specialklasserne daglig frikvartersbevægelse.

Går du til noget i fritiden?

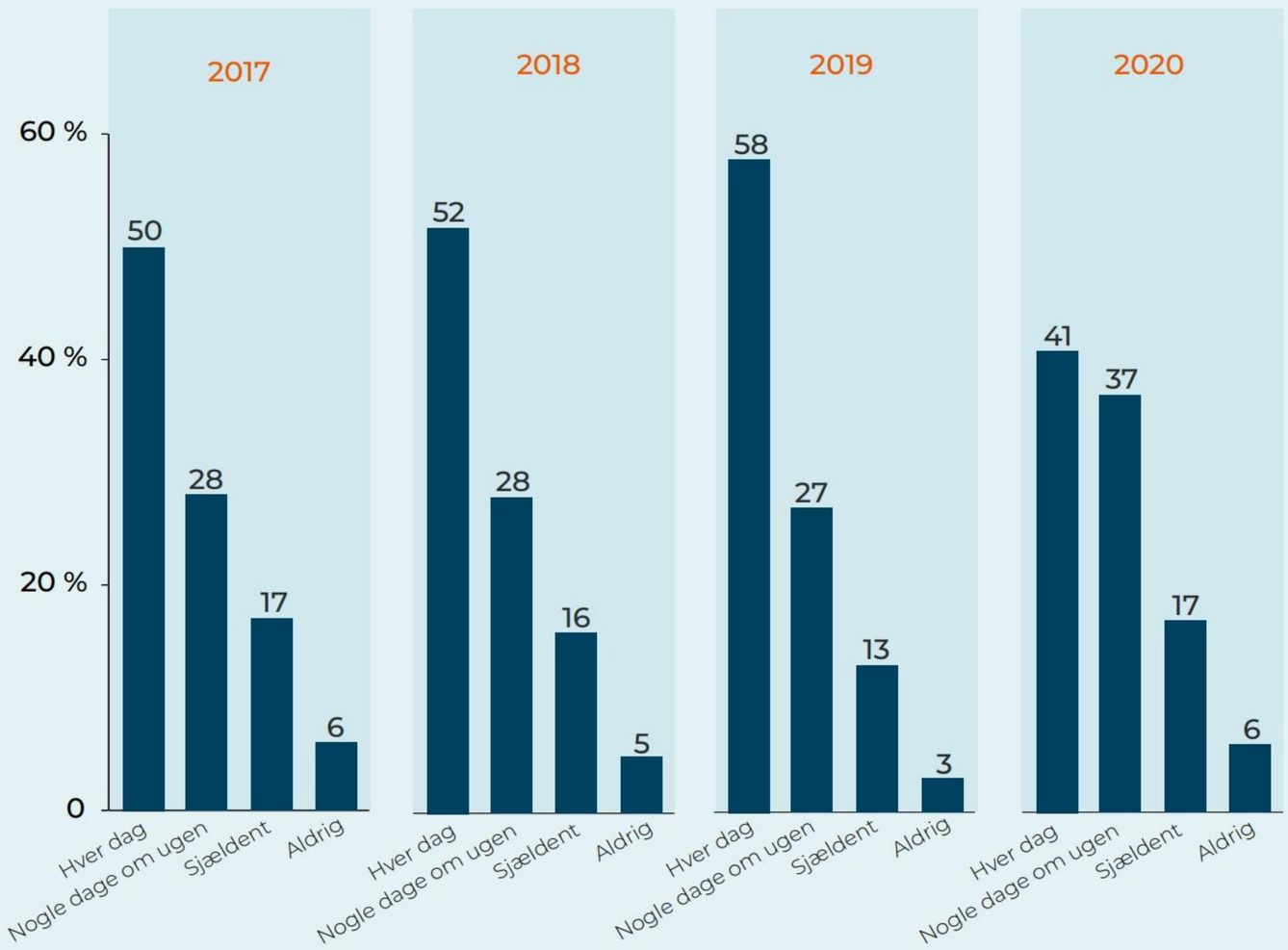
I figur 22 kan man se, hvor mange af specialklasseeleverne, som har gået til enten sport, træning eller dans – spejder – eller teater eller drama i fritiden i perioden 2017-2020.

Der er ikke sket de store ændringer i fordelingen af elevernes svar gennem perioden, hvor mellem 41-45% angav at gå til noget i fritiden (figur 22).

Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor ca. 75% angav at gå til noget i fritiden, angiver færre elever fra specialklasserne at gå til noget i fritiden.

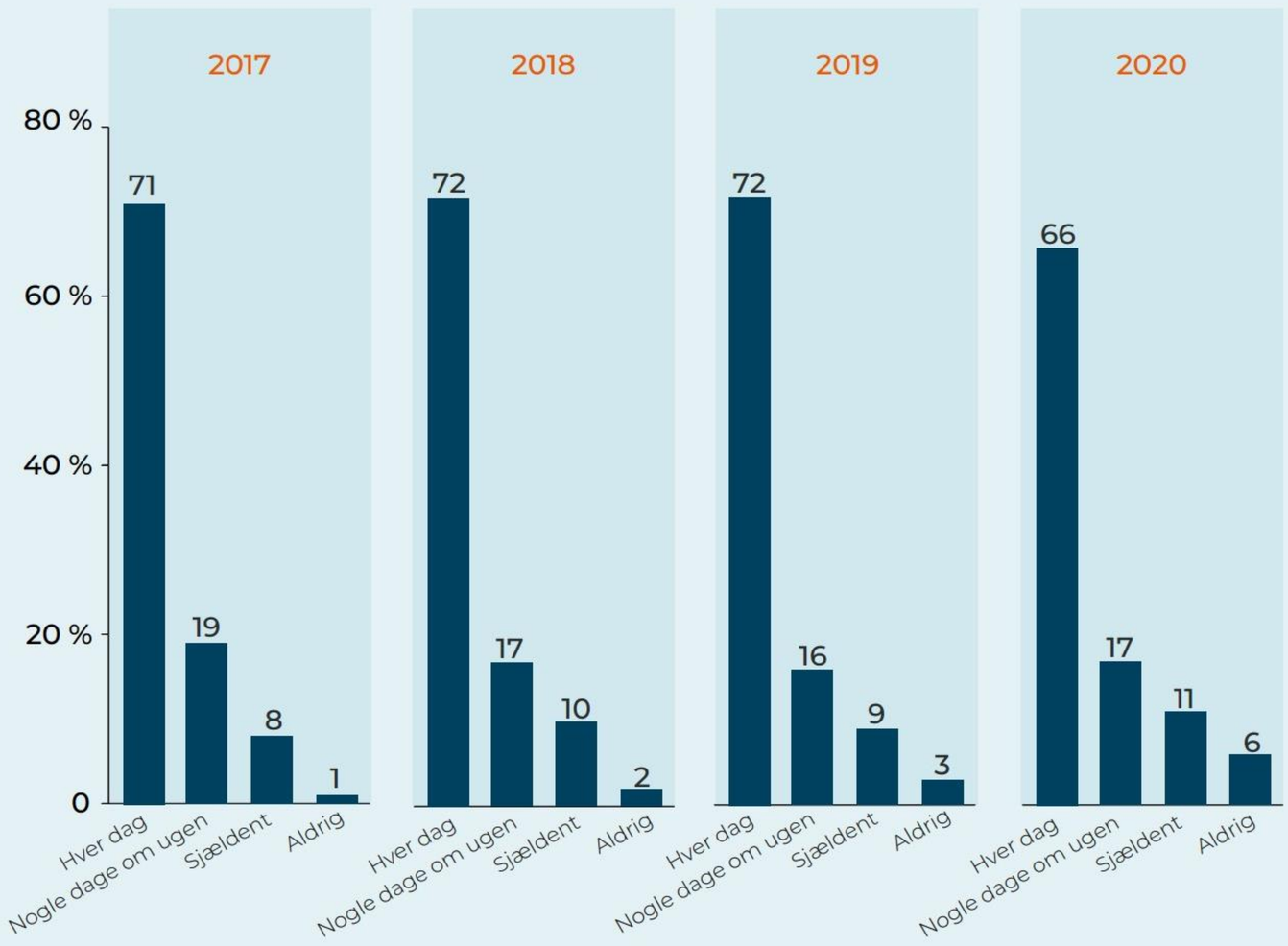
Hvor tit bevæger du dig i timerne?

Figur 20: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i timerne?"* for alle specialklasser fra 2017 til 2020.

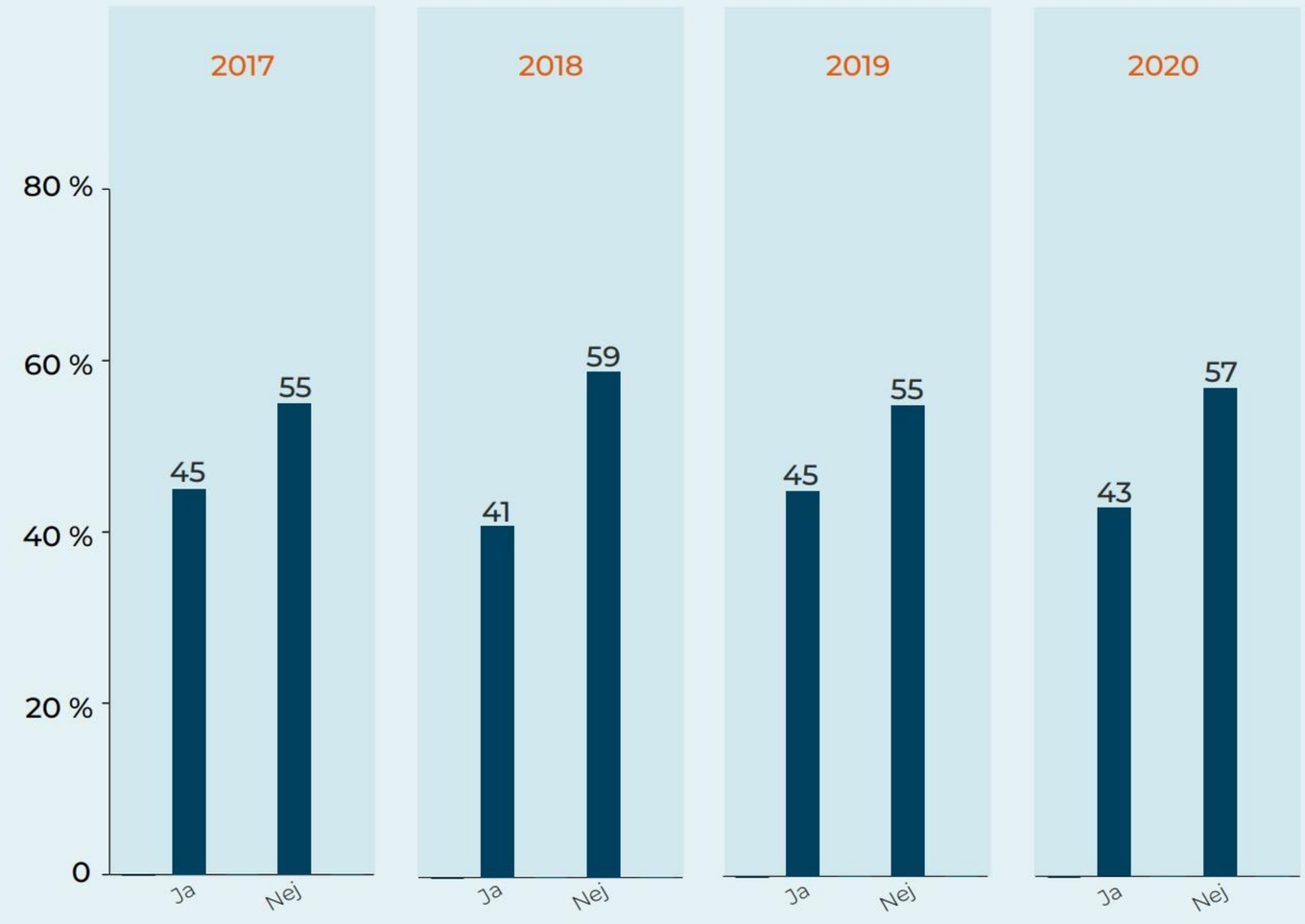
Hvor tit bevæger du dig i fritiden, så du bliver svedig eller forpustet?

Figur 21: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?"* for alle specialklasser fra 2017 til 2020.

Går du til noget i fritiden?

Figur 22: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Går du til noget i fritiden?"* for alle specialklasser fra 2017 til 2020.

Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne (fra fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

I 2017 angav 7 % af eleverne, at de havde besøg *nogle dage om ugen*, 10% angav *nogle dage om måneden*, 47% angav *sjældent*, og 36% angav *aldrig* (figur 23). Overordnet set er der en negativ udvikling på dette spørgsmål, hvor flere elever angiver færre besøg udefra i perioden. Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor ca. 15% angiver aldrig at få besøg, angiver flere elever fra specialklasserne ikke at få besøg udefra.

Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen (hos fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

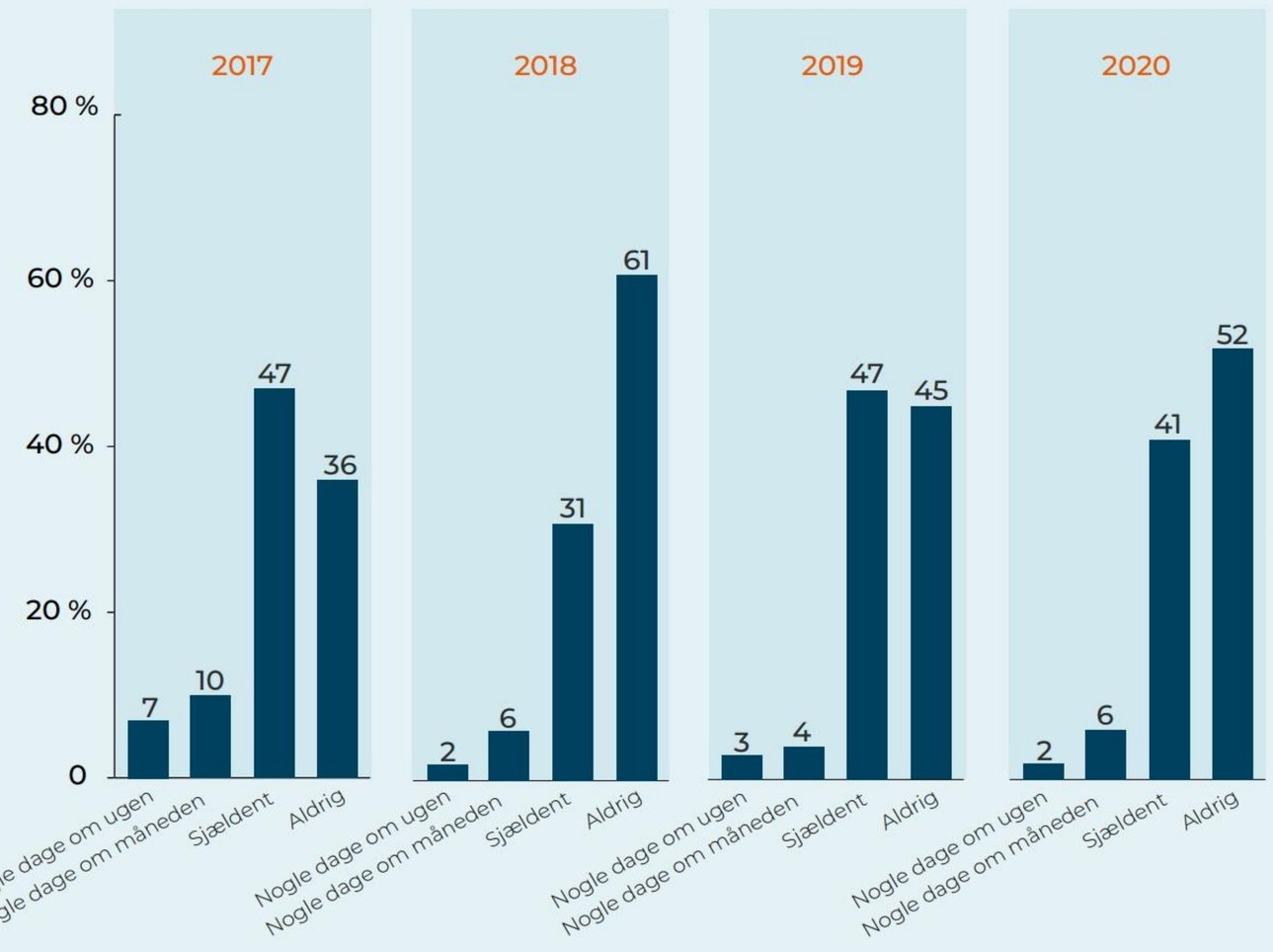
I 2017 angav 33% af eleverne, at de havde været på besøg *nogle dage om ugen*, 25% angav *nogle dage om måneden*, 32% angav *sjældent*, og 10% angav *aldrig* (figur 24). Overordnet set er der en negativ udvikling på dette spørgsmål, hvor flere elever angiver færre besøg uden for skolen i perioden. Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor ca. 12% angiver aldrig at være på besøg, angiver flere elever fra specialklasserne, at de ikke kommer på besøg uden for skolen.

Hvor tit er du glad og i godt humør?

I 2017 angav 25 % af eleverne, at de var i godt humør *altid*, 47% angav *det meste af tiden*, 20% angav *noget af tiden*, 7% angav *lidt af tiden*, og 2% angav *aldrig* (figur 25). Overordnet set er der en positiv udvikling på dette spørgsmål, hvor flere elever angiver oftere at være i godt humør. Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor ca. 5% angiver lidt af tiden eller aldrig, angiver lidt flere elever fra specialklasserne, at de kun er glade og i godt humør lidt af tiden eller aldrig.

Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne?

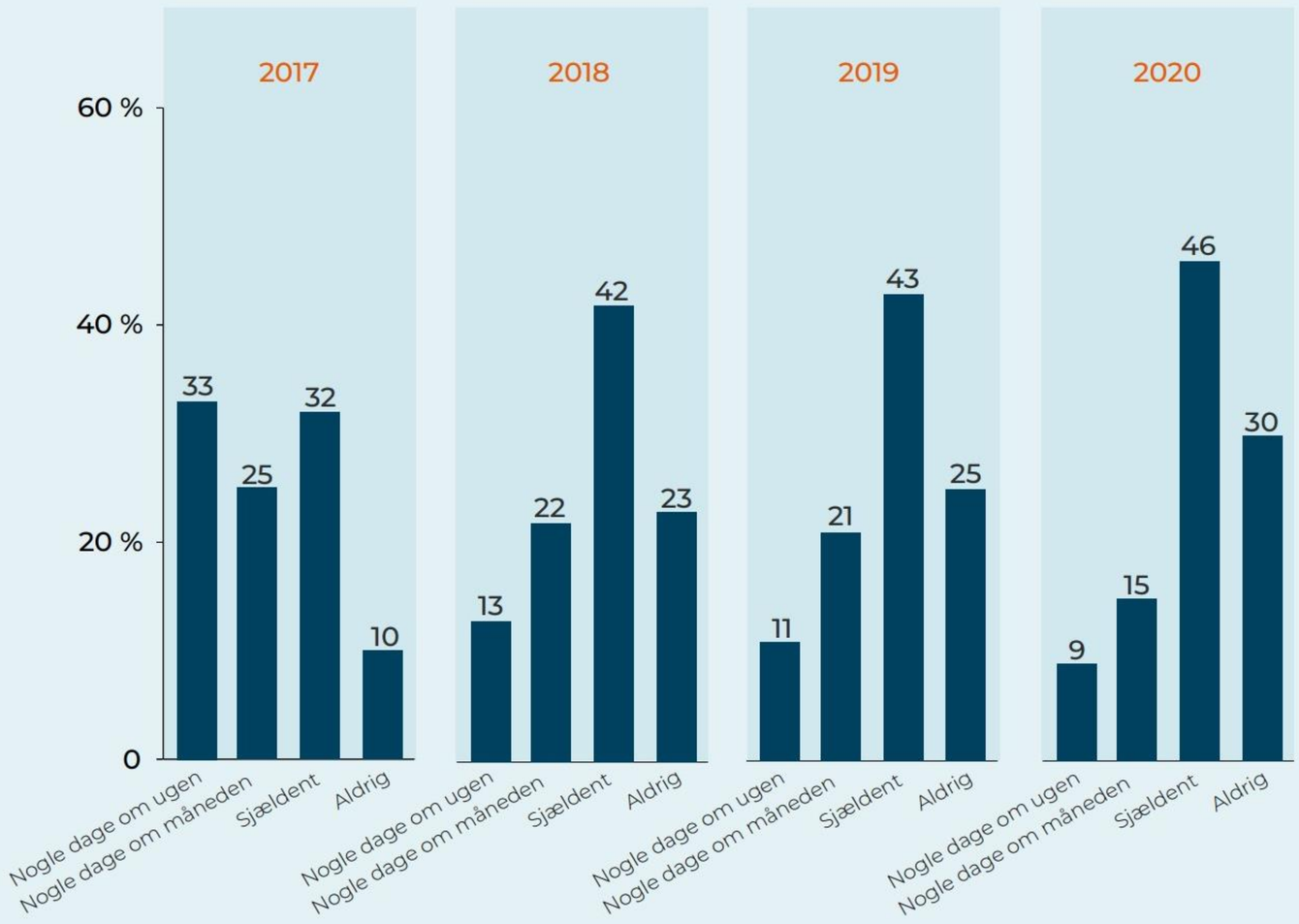
Figur 23: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne?"* for alle specialklasser fra 2017 til 2020.

Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?

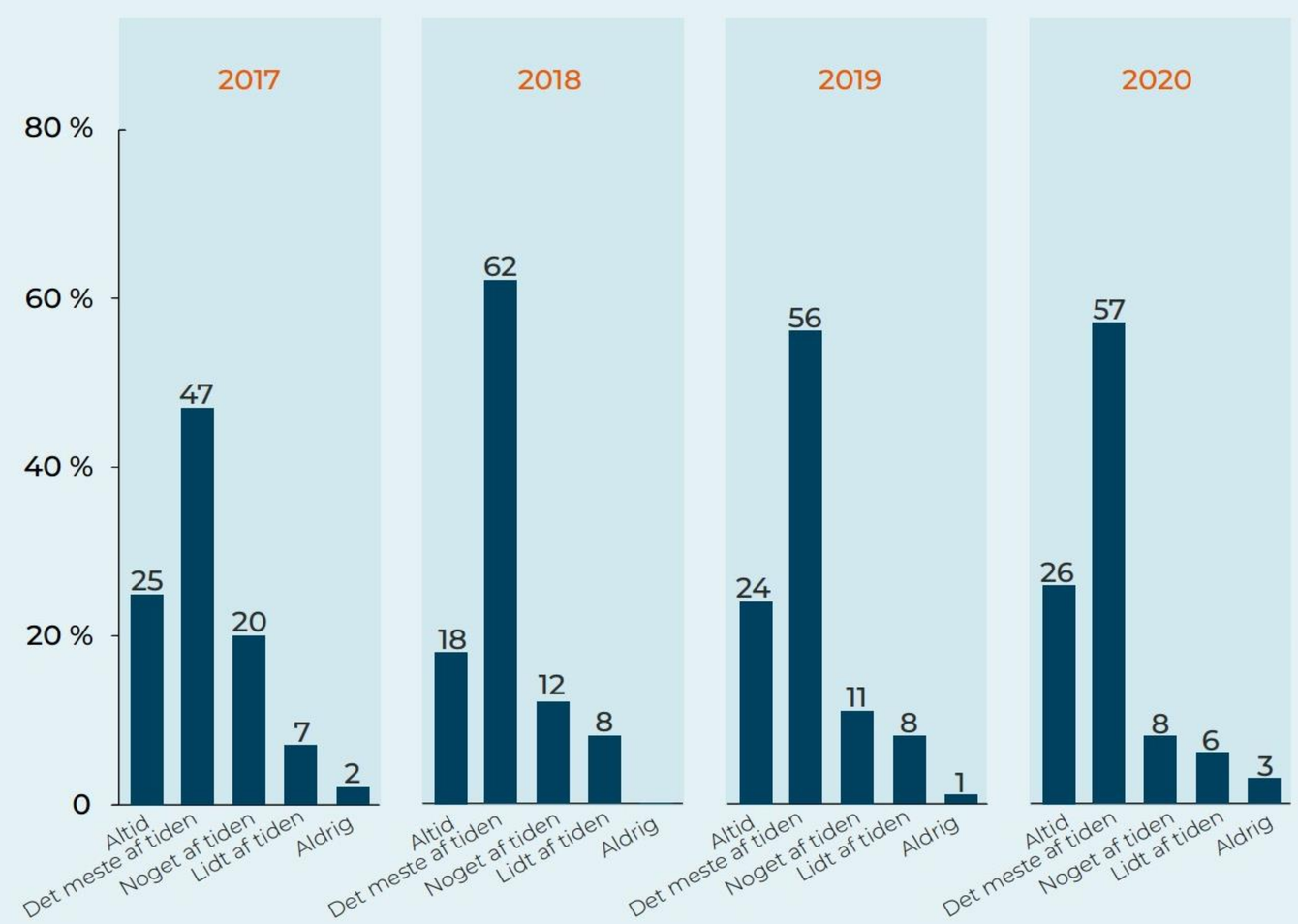
Figur 24: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?"* for alle special-klasser fra 2017 til 2020.

I 2017 var spørgsmålet *"Hvor ofte er I væk fra skolen i skoletiden?"*

Hvor tit er du glad og i godt humør?

Figur 25: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er du glad og i godt humør?"* for alle specialklasser fra 2017 til 2020.

10. AABENRAA

10. Aabenraa er Aabenraa Kommunes skole for elever i 10. klasse Skolen har et elevtal på ca. 200 elever pr. skoleår og modtager hvert år et nyt elevhold. Dansk, matematik og engelsk er de tre eneste obligatoriske fag på skolen. Derudover bliver fagene fysik/kemi, tysk og spansk tilbudt. Eleverne har yderligere mulighed for at vælge linjefag ud fra deres uddannelsesplan og interesser. Eksempelvis er linjefagene *Idræt og sundhed* og *Adventure* udbudt i indeværende skoleår. Undervisningen på skolen veksler mellem almindelige skoleuger, tværfaglige uger, linje- og projektuger, praktik, brobygning og fællesaktiviteter.

Hvordan er det gået på 10. Aabenraa?

Sundheds- og bevægelsesrådet, som indbefattede de to daværende koordinatorer og den daværende skoleleder, blev etableret i efteråret 2018. I samarbejde med skolens personale fik rådet blandt andet til opgave at definere et *bevægelsesbegreb* for 10. Aabenraa. Bevægelsesbegrebet skulle fx være med til at guide, hvad bevægelse betyder på 10. Aabenraa. Rådets funktion var også at udpege, planlægge, koordinere og udbrede skolens indsatser.

Den daværende skoleleder havde en aktiv rolle i udbredelsen af *SundSkole 2020*, der blandt andet bestod i at tage projektet op på personalemøderne for at øge lærernes engagement og involvering i projektet.

Nedenfor ses et par eksempler på indsatser igangsat i løbet af projektperioden:

Gratis og sund morgenmad: Skolen indførte gratis og sund morgenmad et par gange om året. Indsatsen blev arrangeret i samarbejde med skolens kantine og var et værdsat tilbud blandt eleverne.

Fælles idrætsdag: Med sammenhold og fællesskab som overskrift gennemførte skolen fælles idrætsdage og fælles gå-ture (fx walk & talk i undervisningen).

Rygestop: For at sætte fokus på unges rygevaner gennemførte skolen rygestopkurser. Det var en succes, idet flere af eleverne som resultat heraf stoppede med at ryge.

Nyt linjefag med fokus på sundhed og træning: I skoleårene 18/19 og 19/20 udbød skolen linjefaget Sundhed & Træning med det formål at øge elevernes opmærksomhed på sundhed generelt.

I løbet af projektperioden gennemførte skolen idrætsskole- og bevægelsesskolecertificeringerne. Fem lærere fra skolen deltog i idrætsskolecertificeringskurset. Ifølge den tidligere koordinator var alle efteruddannelsesforløb både relevante og inspirerende. Især idrætsskolecertificeringen – som blev gennemført som et særligt tilrettelagt forløb – havde en positiv påvirkning på skolens idrætsundervisning. Helt konkret, ændrede skolen praksis i tilgangen til eleverne herunder nye pædagogiske metoder med fokus på inklusion og medbestemmelse. Der blev også indført en intern prøve i linjefaget idræt og sundhed med henblik på en yderligere kvalificering af idrætsundervisningen.

Bevægelsesskolecertificering og det efterfølgende arbejde i rådet medvirkede også til, at skolens personale i højere grad blev opmærksomme på vigtigheden af bevægelse i løbet af skoledagen. Det resulterede blandt andet i, at de inddragede flere bevægelsesaktiviteter i undervisningen.

Skolen brugte flittigt Kelstrup Naturskole og Grejbanken. Helt konkret bestod udflugterne til naturskolen af forskellige workshops, hvor eleverne fx fik indblik i koblingen mellem natur og fysisk aktivitet. Udstyr fra *Grejbanken* blev blandt andet brugt i særlige undervisningsforløb.

Selvom nogle lærere var skeptiske over for *SundSkole 2020*, oplevede koordinatoren, at størstedelen af skolens medarbejdere bakkede op omkring indsatserne og generelt om *SundSkole 2020*:

> "Faktisk må jeg rose mine tidligere kollegaer. De var meget åbne for at lave nogle ting."

Koordinatoren fortalte, at arbejdet med indsatserne i høj grad foregik i samarbejde mellem medarbejdere i 10. Aabenraa. Blandt andet stod rådet løbende for at holde medarbejderne orienteret om projektet og sparrede desuden med dem omkring indsatserne.

Opmærksomhedspunkter for 10. Aabenraa

Behov for tilpasning af indsatser

Grundet skolens særlige forhold, fortalte koordinatoren, at der var behov for at tilpasse aktiviteter til deres praksis. Et konkret eksempel på en tilpasning var, at skolen udvalgte indsatser, som var relevante for netop deres elevgruppe. En indsats, der blev fremhævet i den sammenhæng, er deres rygestopkurser, som synes særlig relevant for elever i netop denne aldersgruppe. Et andet eksempel er, at 10. Aabenraa tilpassede indsatser, så de blev implementeret med et særligt fokus på de tre obligatoriske fag. Det var, ifølge koordinatoren, blandt andet tilfældet for de workshops, der blev gennemført på Kelstrup Naturskole.

Skolen værdsatte og aktivt brugte den inspiration, som de fik gennem sparring med kommunens andre skoler omkring *SundSkole 2020*. Koordinatoren savnede dog sparring med skoler, hvis forhold og praksis er mere sammenlignelige med deres skoles.

Organisatoriske rammer

En anden udfordring, som den daværende koordinator fremhævede, var skolens begrænsede muligheder for at gennemføre fysiske tiltag. Der var blandt andet et konkret ønske om at opsætte forskellige redskaber på gangarealerne, men på grund af regler om flugtveje kunne dette ikke lade sig gøre:

> "Det er der (bevægelse red.), hvor det oppe hos os har haltet lidt, fordi vi ikke har fået lov til at sætte nogle fysiske ting op. Jeg ved godt, at man kan lave det på anden måde end fysisk, men samtidig så når man har de lange moduler, så er det rigtig godt at komme op og ud af sin klasse og lige få rystet det hele og set noget andet."

Ifølge den tidligere koordinator havde det en stor betydning for skolens implementering af *SundSkole 2020*, at skolens praksis adskiller sig fra almindelig folkeskolers praksis. Med andre ord så gav det en vis fleksibilitet i hverdagen, at skolen ikke er underlagt de samme forpligtelser som almindelige folkeskoler. Skolen består fx kun af én årgang og arbejder med et begrænset antal obligatoriske fag. Medarbejderne havde dermed mulighed for i højere grad at målrette indsatser til specifikke fag samtidig med at have tid til at implementere og koordinere indsatser i fællesskab.

Udvikling på effektmål for 10. Aabenraa

10. Aabenraa deltog ikke i den supplerende spørgeskemaundersøgelse i 2017, da den nationale trivselsundersøgelse ikke indbefattede dette klassetrin. Fra 2018 til 2020 er der medtaget besvarelser for mellem 108 til 177 elever pr. år. På baggrund af at 10. Aabenraa er en helt ny årgang hvert år og et relativt lille antal, skal forskelle mellem målingerne tages med forbehold.

Hvor tit bevæger du dig i timerne?

I 2017 angav 19 % af eleverne, at de bevægede sig i timerne *hver dag*, 31% angav *nogle dage om ugen*, 31% angav *sjældent*, og 19% angav *aldrig* (figur 26). Frem til 2020 falder andelen, der bevæger sig i timerne hver dag, men til gengæld falder andelen, der angiver aldrig at bevæge sig i timerne, også.

Sammenlignet med svarfordelingerne for 0.-9. klasse, hvor 37% angiver daglig bevægelse i timerne, angiver færre elever fra 10. klasse, at de bevæger sig hver dag i timerne.

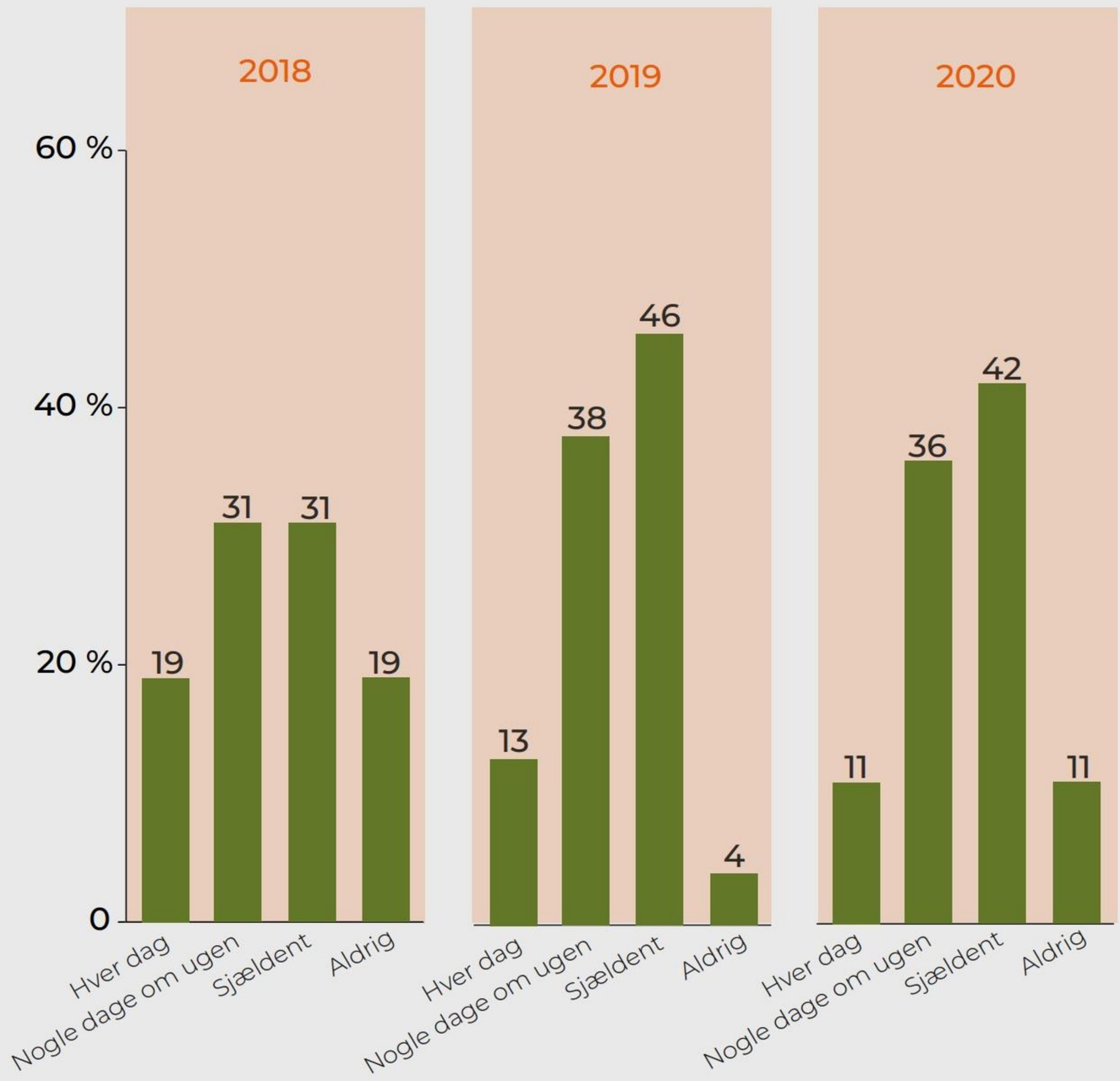
Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?

I 2017 angav 56 % af eleverne, at de bevægede sig i frikvarteret *hver dag*, 22% angav *nogle dage om ugen*, 20% angav *sjældent*, og 2% angav *aldrig* (figur 27). I 2019 var der flere elever, der angav at være aktive hver dag i frikvarteret. Det faldt dog igen året efter.

Sammenlignet med svarfordelingerne for 0.-9. klasse, hvor knap 80% angiver at bevæge sig hver dag i frikvarteret, angiver færre elever fra 10. klasse daglig frikvartersbevægelse.

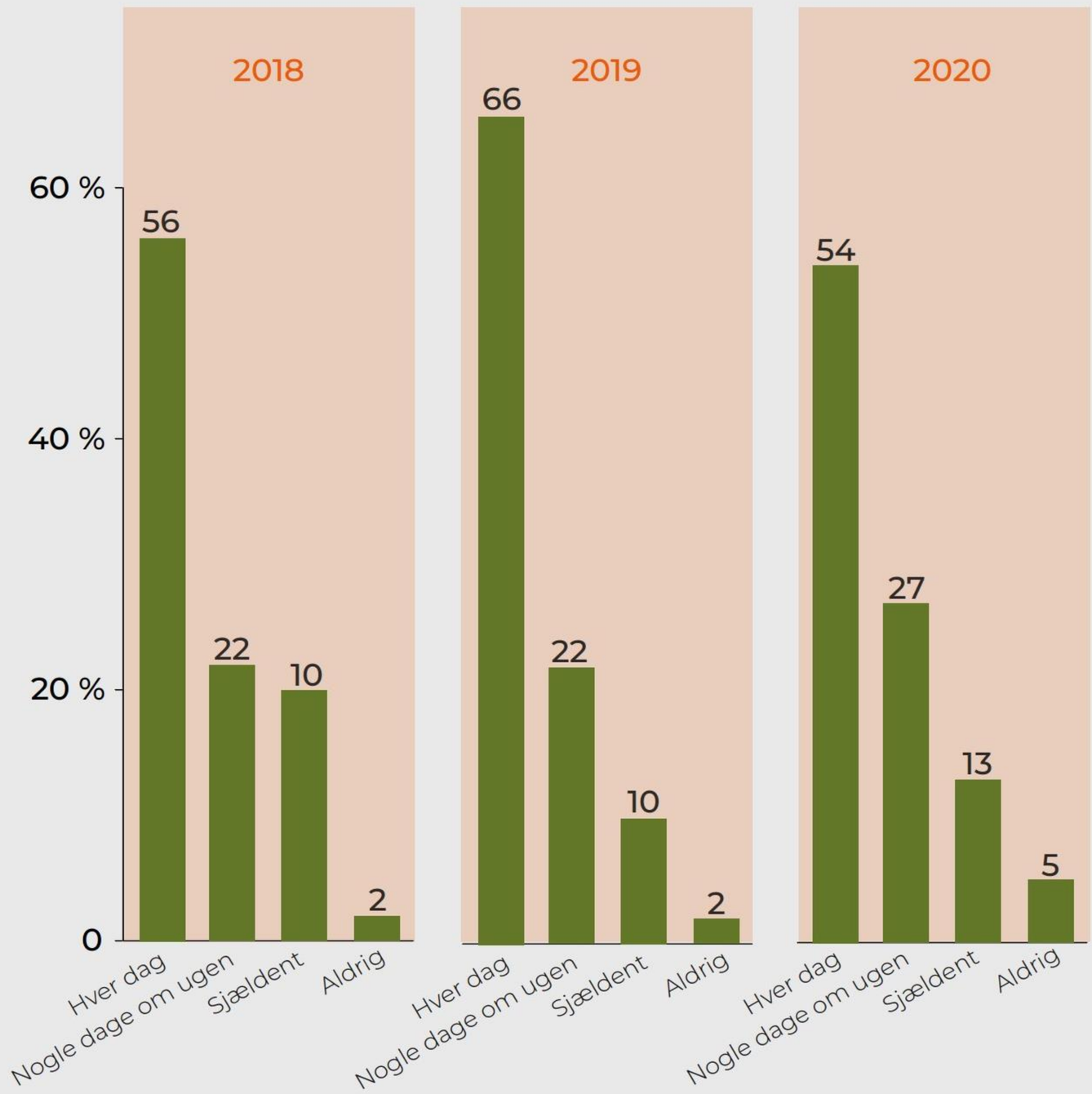
Hvor tit bevæger du dig i timerne?

Figur 26: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i timerne?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?

Figur 27: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit bevæger du dig i frikvarteret?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

Går du til noget i fritiden?

I figur 28 kan man se hvor mange elever fra 10. klasse, som har gået til enten sport, træning eller dans, spejder eller teater eller drama i fritiden i perioden 2018-2020. Færre elever angiver at gå til noget i fritiden i 2019.

Sammenlignet med svarfordelingerne for 0.-9. klasse, hvor ca. 75% angiver at gå til noget i fritiden, angiver færre elever fra 10. klasse at gå til noget.

Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne (fra fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

I 2017 angav 2% af eleverne, at de havde besøg *nogle dage om ugen*, 8% angav *nogle dage om måneden*, 64% angav *sjældent*, og 26% angav *aldrig* (figur 29). Overordnet set er der en positiv udvikling på dette spørgsmål, hvor flere elever angiver at de oftere har besøg udefra.[15]

Sammenlignet med svarfordelingerne for 0.-9. klasse, hvor 14% angiver aldrig at få besøg i 2020, angiver lidt flere elever fra 10. klasse aldrig at få besøg udefra i 2020. Til gengæld oplever ca. 1/3 del af eleverne fra 10. Aabenraa, at få besøg nogle dage om måneden, hvilket er mere end dobbelt så mange som i 0.-9. klasse.

Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen (hos fx idrætsklubber, museer, firmaer eller sygehuse)?

I 2017 angav 8 % af eleverne, at de havde været på besøg *nogle dage om ugen*, 42% angav *nogle dage om måneden*, 41% angav *sjældent*, og 9% angav *aldrig* (figur 30).

Der er en positiv udvikling fra 2018 til 2019, men efterfulgt af en markant negativ udvikling i 2020.

Sammenlignet med svarfordelingerne for 0.-9. klasse, hvor mellem 26% og 31% angiver at være på besøg minimum nogle gange om måneden (2017-2020), angiver flere elever fra 10. klasse, at de kommer på besøg uden for skolen.

Hvor tit er du glad og i godt humør?

I 2017 angav 20 % af eleverne, at de var i godt humør *altid*, 57% angav *det meste af tiden*, 9 % angav *noget af tiden*, 9% angav *lidt af tiden*, og 4% angav *aldrig* (figur 31).

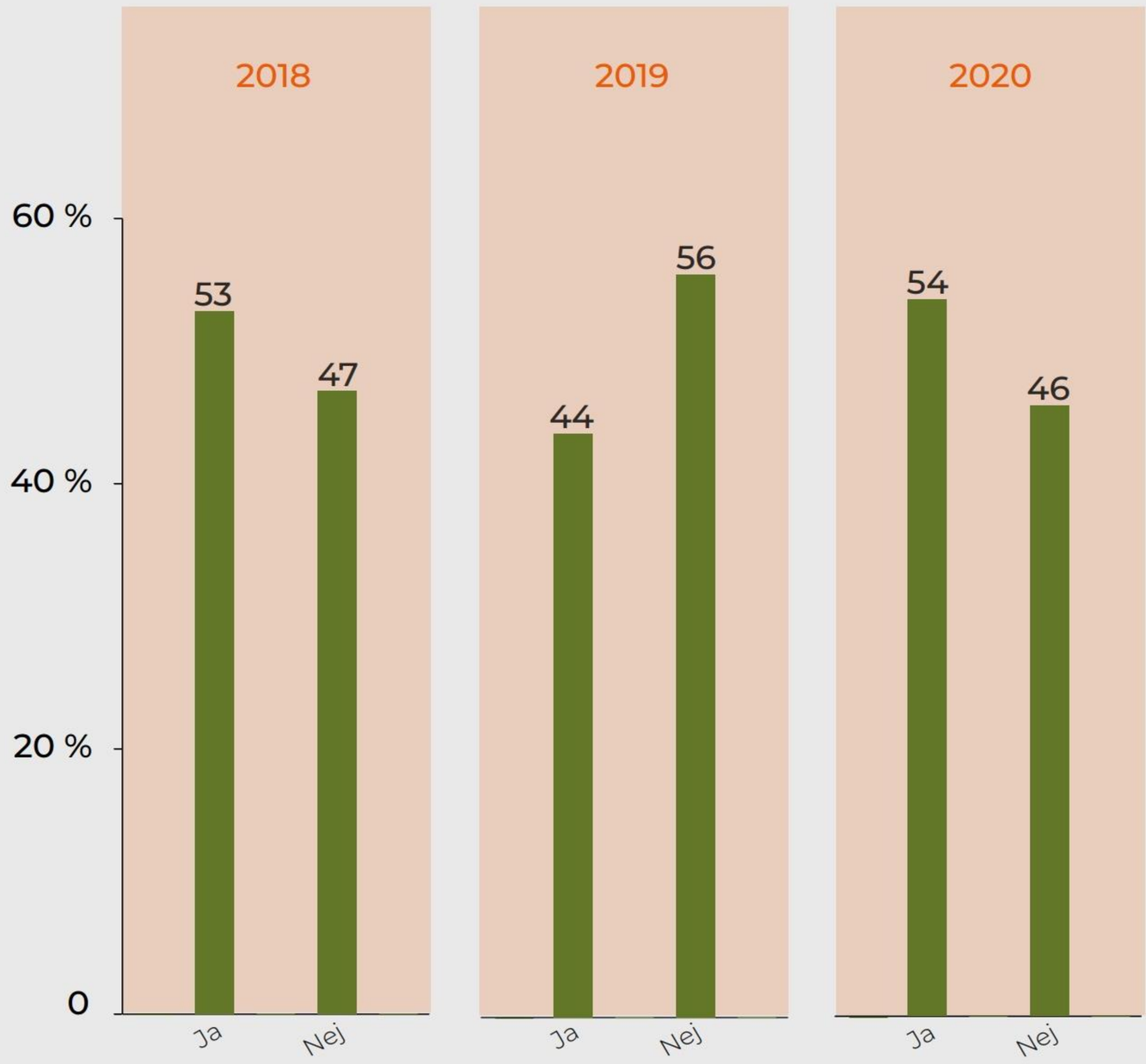
Der er store variationer i dette spørgsmål over de tre år. I 2019 findes den største andel af elever, der oftest er glade og i godt humør.

Sammenlignet med svarfordelingerne for almenskolerne, hvor ca. 5% angiver lidt af tiden eller aldrig, angiver lidt flere elever fra 10. klasse, at de er glade og i godt humør *lidt af tiden* eller *aldrig*.

15. Især spørgsmålet om besøg på skolen og besøg udenfor skolen kan være påvirket af covid-19 i 2020 undersøgelsen.

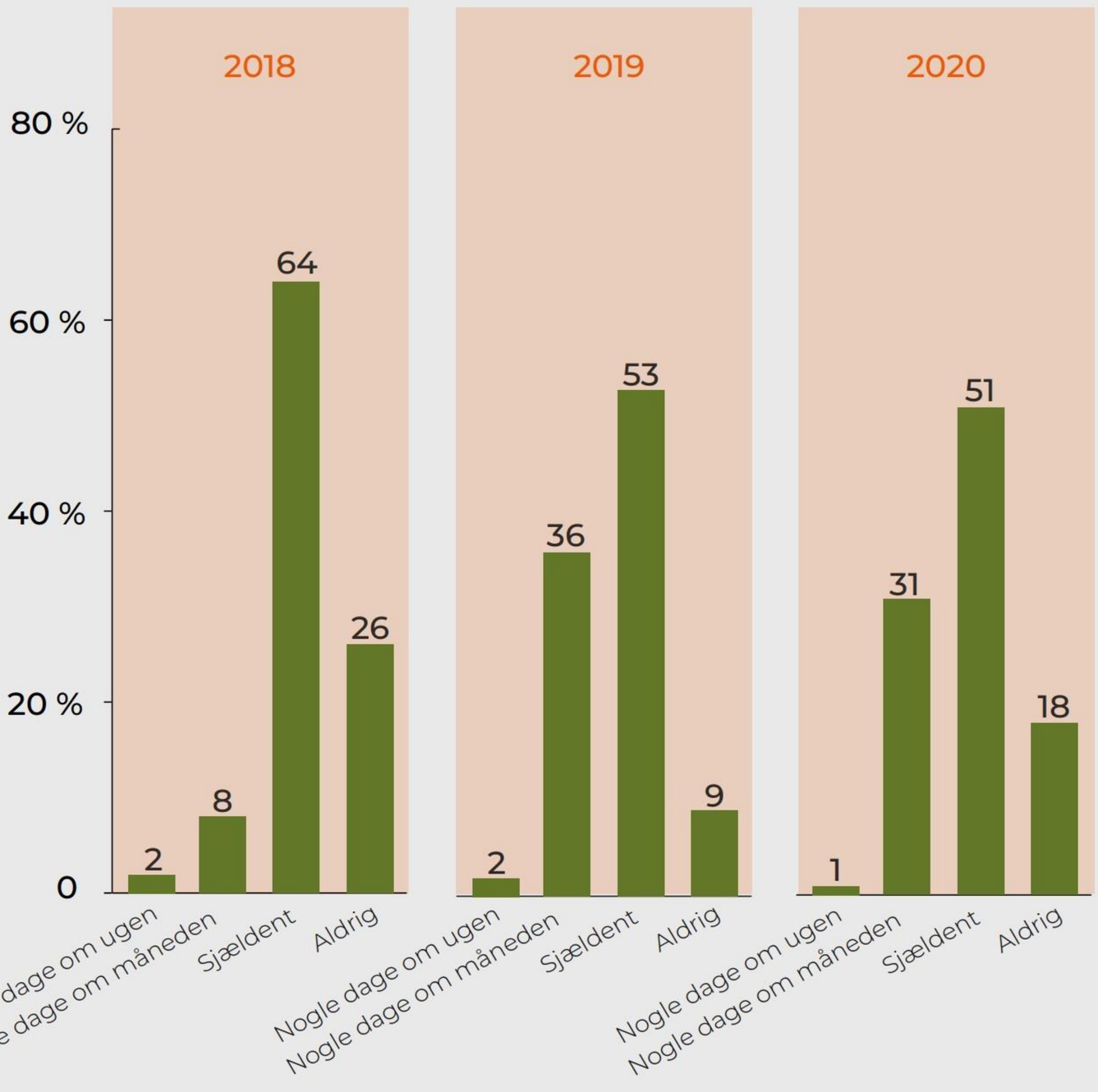
Går du til noget i fritiden?

Figur 28: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Går du til noget i fritiden?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

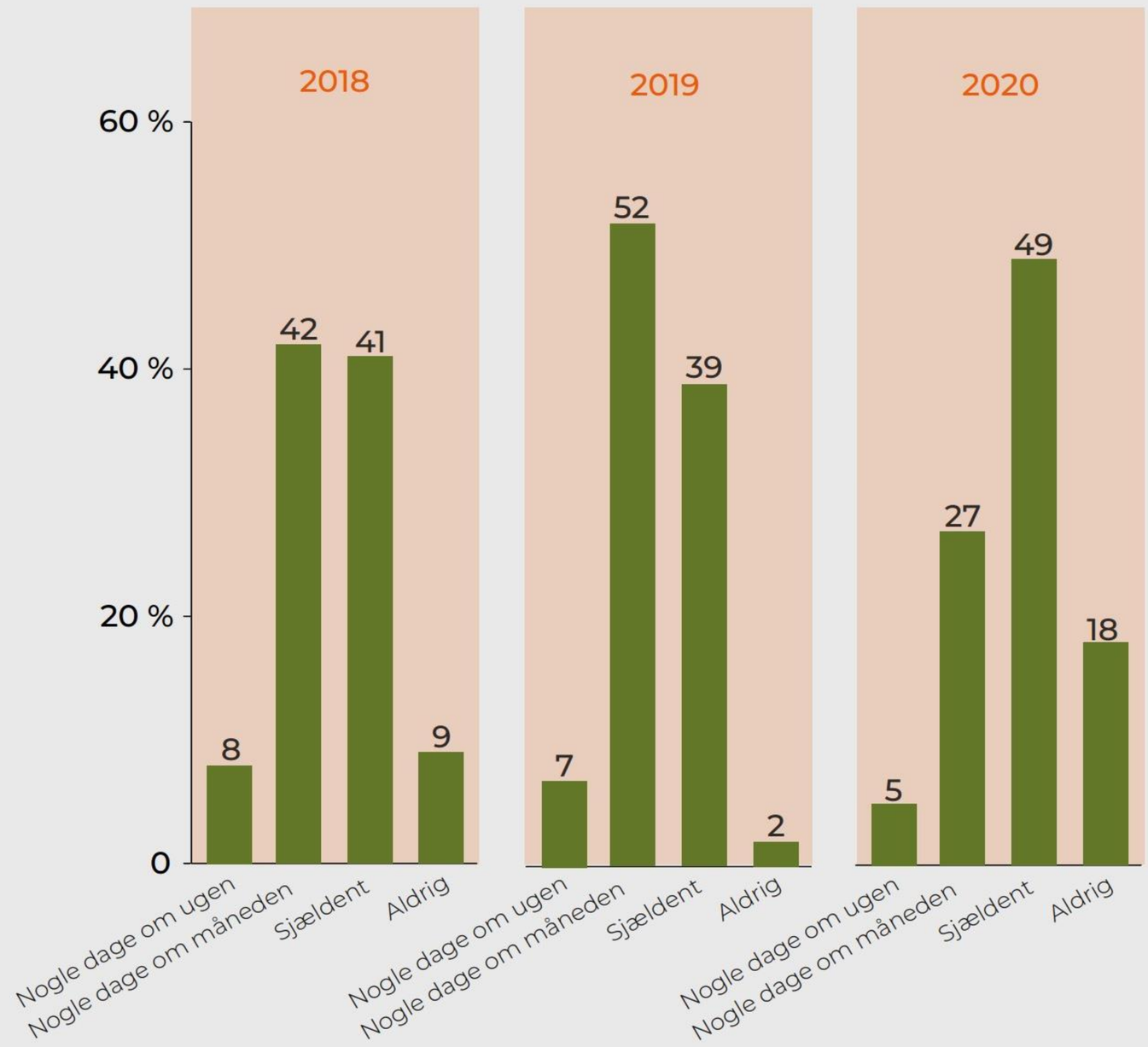
Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne?

Figur 29: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit har I besøg af personer udefra i timerne?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

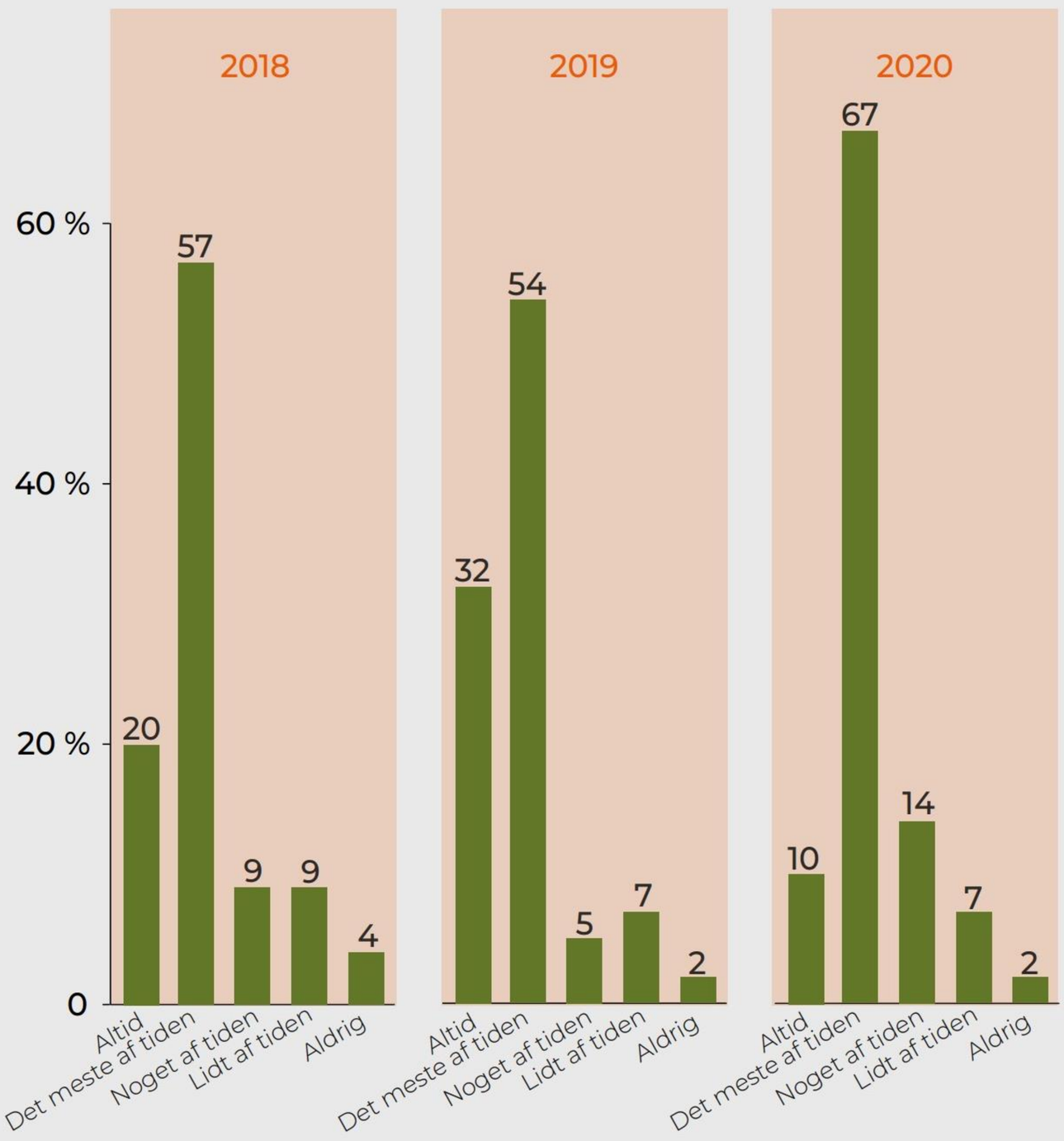
Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?

Figur 30: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er jeres klasse på besøg uden for skolen?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

Hvor tit er du glad og i godt humør?

Figur 31: Svarfordeling på spørgsmålet: *"Hvor tit er du glad og i godt humør?"* for 10. klasse i perioden 2018 til 2020.

DEL 4: PERSPEKTIVER OG OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

I rapportens sidste del sættes der fokus på, hvordan læring og erfaring fra *SundSkole 2020* kan anskues i et større perspektiv. Samtidig gives der til sidst et bud på syv opmærksomhedspunkter for forankringen af arbejdet med sundhed og bevægelse på folkeskolerne i Aabenraa Kommune.

PERSPEKTIVER

Ved udgangen af 2020 skal denne eksterne evaluering være med til at svare på, hvad Aabenraa Kommune og de 20 deltagende skoler har fået ud af deltagelsen i *SundSkole 2020*. Effektanalyserne viser, at der var positive udviklinger i forhold til en aktiv og mere varieret skoledag. Samtidig viser analyserne, at der på flere indikatorer er plads til forbedringer. På indikatorerne for trivsel, læring og aktiv fritid var der små positive resultater på enkelte indikatorer, men overordnet set kommer *SundSkole 2020* ikke i mål med de ambitiøse målsætninger. Udviklingen i elevindikatorerne for idrætsundervisningen er små, men ud fra interviews med koordinatorerne er der grund til at tro, at det faglige niveau i idrætsundervisningen er styrket.

Hvis man løfter blikket til andre undersøgelser og forskningsprojekter, viser det sig, at det overordnet er svært at påvirke skoler udefra til en anden praksis på sundheds- og bevægelsesområdet. En gennemgang af videnskabelige interventionsprojekter, der havde til formål at øge elevernes fysiske aktivitet, viste samlet set begrænsede effekt (Møller et al., 2019). Her blev det blandt andet fremhævet, at interventioner, der havde et snævert sigte på fysisk aktivitet, havde større chance for effekt. *SundSkole 2020* er et eksempel på et multikomponent projektprogram med flere delprojekter og definerede effektmål indenfor flere forskellige områder. Det giver i praksis god mening at arbejde med et bredt sundhedsbegreb, men samtidig nedsætter det sandsynligheden for at kunne påvise effekter på specifikke indikatorer. I øvrigt kan de mange delprojekter, lokale indsatser og forskelligartede mål være medvirkende til, at medarbejderne på skolerne har oplevet projektet som uklart og stort. I relation til en nyligt publiceret evaluering af skolereformen angiver lærerne, at bevægelse i undervisningen er en meget bred ambition, og de savner mere konkrete værktøjer til, hvordan det skal implementeres i praksis (Jensen et al., 2020). Det kan også siges at være en af udfordringerne med *SundSkole 2020* – at formålet bliver så bredt og altfavnende, at essensen bliver utydelig.

Med skolereformen fra 2014 fulgte store forandringer for skolerne i Danmark, hvilket også skyldes ændringer i lærernes arbejdstidsaftale (Jensen et al., 2020). Udrulningen af reformens elementer blev delvist pålagt kommunernes centrale skoleforvaltninger, der har haft til opgave at understøtte skolerne og være retningsangivende i forhold til reformens elementer. Den type central støtte og retning har for nyligt været efterspurgt på bevægelsesområdet, hvor blandt andet Børne- og Undervisningsministeren har efterlyst mere kommunalt engagement (Sørensen,

2020). *SundSkole 2020* er et eksemplarisk forsøg på centralt kommunalt engagement i forhold til reformens fokus på bevægelse. Kommunen har blandt andet investeret i efteruddannelse, opdyrket og integreret flere *åben skole* tilbud og styrket muligheden for udlån af materialer via *Grejbanken*. Der er desuden angivet en organisatorisk struktur for skolerne med råd, møder og koordinatorer, der har haft til hensigt at tilpasse *SundSkole 2020* til de enkelte skoler og styrke det lokale ejerskab. Overordnet set har Aabenraa Kommune udviklet sig i den ønskede retning i løbet af projektperioden, men det har også på nogle områder været et udfordrende samarbejde mellem parterne. Udover de betydningsfulde faktorer for implementering, som er belyst i del 1, kan der umiddelbart peges på flere centrale udfordringer, som sættes i perspektiv herunder.

Langt de fleste interviews med skoleledere og koordinatorer bakker grundlæggende op om elementerne i *SundSkole 2020*, men nogle steder savnes stærkere opbakning fra ledelsen og medarbejderne. Dette genfindes også i et studie fra Norge, hvor skoleledere i en kommune blev spurgt, hvorfor de havde fravalgt at deltage i et forløb med fokus på at skabe mere bevægelse i skolen (Skage og Dyrstad, 2019). Skolelederne fandt indsatsen relevant og vigtig, men afstod alligevel fra at tage del. De primære årsager var; 1) generel projekttræthed og manglende overskud hos medarbejderne, 2) manglende ledelsesressourcer til at støtte projektet og 3) uklarhed om hvad deltagelse præcist indebar, og hvilke gevinster der var i det. Disse tre årsager kan relateres til implementeringen af *SundSkole 2020*, hvor flere interviews pegede på lignende problemstillinger. Efter reformen har skolerne skulle tilpasse sig de nye krav og strukturer, og samtidig er der andre sidebende udviklingsprojekter i Aabenraa Kommune, som skolerne har skulle forholde sig til. Derudover er skolerne udfordret, når det gælder organisationernes kapacitet til projekter og udvikling. Lærerne angiver ofte, at de mangler tid til at udvikle og forny deres undervisning, hvilket ikke er blevet bedre efter arbejdstidsaftalen, hvor lærerens forberedelsestid blev reduceret.

Skolesystemet i Danmark er præget af en høj grad af selvbestemmelse hos den enkelte lærer og hos den enkelte skoleledelse, og der kan ofte opleves modstand mod centrale krav fra blandt andet skoleforvaltninger (Skolelederforeningen, 2019). Ved den tydelige prioritering og retningsanvisning, som Aabenraa Kommune besluttede i forbindelse med *SundSkole 2020*, tog man et centralt ansvar og dermed også noget af den selvbestemmelse fra skoleledelsen og lærerne, som de var vant til. Flere ledelsesinterviews bevidner, at de savnede mere involvering og indflydelse på projektprogrammet. At sende alle på obligatorisk kursus i bevægelsesskolecertificering angives, af flere af koordinatorerne, som positivt – fx til at udvikle et fælles sprog om bevægelse. Samtidig gav det også udfordringer i forhold til ressourceforbrug til vikardækning, og alle lærere har givetvis ikke været lige motiveret for den obligatori-

ske efteruddannelse. Et andet eksempel på en lignende central kommunal involvering i bevægelse i skolen er *Svendborgprojektet*, hvor den kommunale forvaltning har spillet en helt central rolle. I en evaluering af projektimplementeringen fremhæves det, at tidlig inddragelse, fysisk tilstedeværelse på skoler og et ligeværdigt partnerskab mellem skoler og forvaltning har været medvirkende faktorer til et stærkt lokalt ejerskab (Nielsen, 2018). Derudover skal det også nævnes, at deltagelse i *Svendborgprojektet* var frivilligt for skolerne.

SundSkole 2020 udsprang af arbejdet med Aabenraa Kommune som breddeidrætskommune, hvor der var flere delprojekter med fokus på fritidslivet. I den kommunale forvaltning var projektsekretariatet organiseret i Kultur- og Fritidsafdelingen men samtidig med et ønske om at styrke samarbejdet mellem tre forvaltninger (Børn & Skole, Kultur, Miljø & Erhverv samt Social & Sundhed). Samtidig var det ambitionen, at projektprogrammet skulle være med til at understøtte kommunens samlede politik på børne- og ungeområdet samt på kultur- og sundhedsområdet (Aabenraa Kommune, 2015a).

I slutningen af 2020 hvor det er tydeligt, at *SundSkole 2020* blev et mere ensporet skoleprojekt, kan det umiddelbart virke uhensigtsmæssigt, at projektsekretariatet ikke var organiseret direkte i skoleafdelingen. Enkelte skoleledere giver udtryk for samme undring over, at projektet ikke var placeret i skole-forvaltningen. Det kan have medvirket til, at projektet blandt koordinatorer og skoleledere blev opfattet som kommunens projekt. I litteraturen fremhæves manglende detaljeret kendskab til skolemiljøet i sundheds- og bevægelsesprojekter, som et generelt problem i andre lignende projekter (Skage, 2020). Der ses her en tendens til, at projekterne er planlagt ud fra et sundhedsperspektiv, og at de ofte mangler praktisk viden om skolernes hverdag, hvilket giver udfordringer for implementeringen (Skage, 2020).

Som angivet af Skolelederforeningen er der modstand mod for meget central styring, som er karakteriseret ved krav, styringsredskaber, mål og dokumentationskrav. De ønsker i højere grad involvering, medindflydelse og valgmuligheder (Skolelederforeningen, 2019). I *SundSkole 2020* har der været både central styring og mulighed for lokal tilpasning, men flere skoleledere peger på en for stram styring. Det har været meget tydeligt fra projektsekretariatets side, hvilke overordnede leverancer skolerne skulle opnå, og langt de fleste skoler er nået i mål med de definerede leverancer. Alle skoler har nedsat et sundheds- og bevægelsesråd, de fleste har udarbejdet en handleplan, skolerne er certificerede, og de fleste indrapporterer de lokale indsatser. Men går man lidt dybere er der også tegn på, at hensigterne om ejerskab og blivende ændringer ikke blev opfyldt under *SundSkole 2020*. I nogle tilfælde bliver de eksterne krav til "skal-opgaven", der skal overstås med mindst mulig arbejdsindsats for nogle andres skyld. En forstærkende faktor i dette kan være hensynet til finansierin-

gen fra den eksterne donor, som i *SundSkole 2020s* tilfælde er A. P. Møller Fonden. Kommunen får således også et ansvar overfor fonden, som har fokus på, at bevillingsmidler anvendes som tiltænkt, og at de opstillede leverancer og målsætninger opnås. På trods af at A. P. Møller Fonden har lagt stor vægt på ejerskab hos skolerne og accepteret justeringer i projektet, kan der være en øget risiko for, at balancen bliver rykket mere mod central styring og mindre mod lokalt ejerskab.

Den centrale projektstyring har været effektiv og medvirkende til, at de fleste af projektets leverancer er gennemført. Samtidig er der dog tegn på, at *SundSkole 2020* har manglet afgørende ledelse på flere niveauer. Ledelsen skal i dette tilfælde forstås bredt og med formål om at give projektet legitimitet, prioritering og opbakning. I Ledelseskommissionens 28 anbefalinger til bedre offentlig ledelse fremhæves blandt andet ledernes afgørende rolle i at motivere medarbejdere, sætte retning og være synlige (Ledelseskommissionen, 2018). Dette er i tråd med sundheds- og bevægelseskoordinatorernes ønske om aktiv ledelse på skolerne, som er behandlet i del 1 i denne rapport.

Ledelsesansvaret – og ansvaret for at give projektet en klar profil – er ikke kun placeret hos skolelederne, men også i den centrale forvaltning. Her spiller placeringen af projektsekretariatet i Kultur- og Fritidsafdelingen givetvis også ind, da projektet ikke har været centralt placeret i skoleforvaltningen.

Det har ikke været en del af nærværende undersøgelse at klarlægge de interne kommunale ansvarsområder, men det er sandsynligt, at skoleforvaltningen og skolecheferne i perioden har haft andre og egne dagsordner, som i højere grad har fået ledelsesmæssig prioritering. Selvom de ikke har haft reelt ledelsesansvar, havde både projektsekretariatet og sundheds- og bevægelseskoordinatorerne på skolerne ligeledes et ansvar for og indflydelse på projektets ledelse. Det var ikke kun et ansvar for styring og koordinering, men også at kommunikere projektets relevans og vision og gennem gode eksempler styrke lærernes og pædagogernes motivation for indsatserne. Både lokale ambassadører og ekstern support har i andre projekter vist sig afgørende for lærernes motivation for bevægelse i skolen (Pander og Sørensen, 2018).

Som afslutning på denne evaluering fremhæves syv opmærksomhedspunkter, der kan tages fat på i det kommende arbejde med at forankre initiativerne i *SundSkole 2020* og arbejdet med en aktiv og varieret skoledag.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

1. Bevægelsesskolecertificeringerne har været god inspiration, men der er et fortsat ønske om og behov for kompetenceudvikling og inspiration for at fastholde og udvikle den aktive og varierede skoledag. Koordinatorerne foreslår blandt andet erfaringsudveksling på og mellem skolerne.

2. Sundheds- og bevægelseskoordinatorerne har udført en vigtig funktion på skolerne ift. SundSkole 2020, men det er også en svær opgave at løse, hvis de er alene om det. Under interviews er der foreslået, at flere medarbejdere skal løfte ansvaret sammen. Det er ligeledes afgørende, at opgaverne defineres tydeligt på skolerne, og at skoleledelse tager medansvar.

3. På flere skoler er der arbejdet med handleplaner og lokale indsatser, men nogle skoler har stadig et stykke arbejde at gøre, inden bevægelse og sundhed er forankret i skolens værdier og praksis. De erfaringer, skolerne har gjort sig i projektfasen, kan danne afsæt for skolernes individuelle afklaring og fremtidige planlægning. Under interviews er der forslag om at skabe en fælles vision på skoler og inddrage skolebestyrelser samt elevråd.

4. SundSkole 2020 har opbygget en værdsat Grejbank og et stort udbud af lokale åben skole tilbud. Der er dog en udfordring med kommunikation og logistik, som mangler gode løsninger. Under interviews er der forslag om flere udlånsdepoter og mere promovering af tilbud, som bør foregå lokalt på skolerne.

5. Idrætsskolecertificeringerne er blevet positivt omtalt, og flere giver udtryk for et styrket fagligt idrætsunderviser-miljø. Det er vigtigt at fortsætte med at støtte dette miljø på og mellem skolerne. Eventuelt kan idrætsfaggruppen inddrages yderligere i arbejdet med at forankre sundhed og bevægelse generelt på skolerne.

6. En del skoleledere følte sig ikke involveret i beslutningen om SundSkole 2020, og der er flere steder ikke opnået det lokale ejerskab, som var ambitionen. I den kommende fase er det afgørende, at skolerne involveres, og at der gives mulighed for lokale tilpasninger af arbejdet med sundhed og bevægelse. Der skal samtidig sikres fuld og aktiv opbakning fra ledelsen på alle niveauer i kommunen.

7. Skolerne er generelt presset på tid og ressourcer, og der er flere sideløbende udviklingsprocesser. Samtidig er skolerne ofte udsat for udskiftning af ledelse og medarbejdere, hvilket nedsætter ressourcerne til skoleudvikling. Ambitionsniveauet bør derfor afspejle skolernes individuelle kapacitet og kunne tilpasses løbende.

Litteratur

Aabenraa Kommune (2015a). *SundSkole 2020 – Folkeskolen i bevægelse mod læring, sundhed og trivsel.* Lokaliseret d. 10. december 2020 på: http://sundskole2020.dk/media/4009584/sundskole2020_redigeret.pdf

Aabenraa Kommune (2015b). Ansøgningstekst SundSkole 2020. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2018a). *Afrapportering til A. P. Møller Fonden*. Aabenraa Kommune. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2018b). *Åben skole spørgeskema til undervisere 2018*. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2019a). *Afrapportering til A.P. Møller Fonden.* Aabenraa Kommune. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2019b). *Åben skole spørgeskema til undervisere 2019*. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2020a). *Afrapportering til A.P. Møller Fonden.* Aabenraa Kommune. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2020b). *Kvalitetsrapport for folkeskolerne i Aabenraa Kommune. Skoleårene 2017/18 og 2018/19*.

Aabenraa Kommune (2020c). *Åben skole spørgeskema til undervisere 2020*. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2020d). *Samlet oversigt over udlån i Grejbanken 2018-2020*. Internt dokument.

Aabenraa Kommune (2018-2020). *Åben skole: Oversigt over partnerskaber*. Interne dokumenter.

Bertelsen, K. (2020). *Samlet evaluering af tre idrætsskolecertificeringsforløb fra 2016-2020.* Udgivet af det nationale videncenter for kost, motion og sundhed, KOSMOS, UC SYD.

Bundsgaard, J. & Kreiner, S. (2019). *Undersøgelse af de nationale tests måleegenskaber.* Aarhus Universitet, 2. udgave, 2019.

DIF (2019). *Medlemstal 2019.* Lokaliseret d. 29. december 2020 på https://www.dif.dk/da/politik/vi-er/medlemstal

Durlak, J. A. & DuPre, E. P. (2008). Implementation Matters: A Review of Research on the Influence of Implementation on Program Outcomes and the Factors Affecting Implementation. *American Journal of Community Psychol, 41*:327–350.

Hedal, M. (2016). *Aabenraa i Bevægelse: Kommunen som digital idrætsinnovatør.* Lokaliseret den 10. december 2020 på: https://www.idan.dk/nyhedsoversigt/nyheder/2016/a840_aabenraa-i-bevaegelse_kommunen-som-digital-idraetsinnovatoer/

Jensen, V. M., Bjørnholt, B., Mikkelsen, M. F., Nielsen, C. P. & Ladekjær, E. (2020). *Den længere og mere varierede skoledag – En analyse af reformens elementer.* Udgivet af VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

KOSMOS (2020). *Bevægelsesskolecertificering – samlet evaluering*. Udgivet af det nationale videncenter for kost, motion og sundhed, KOSMOS, UC SYD.

Ledelseskommissionen (2018). *28 anbefalinger til bedre ledelse*. Lokaliseret d. 30. december 2020 på: https://www.lederweb.dk/artikler/ledelseskommissionen-28-anbefalinger-til-bedre-ledelse/

Møller, N.C., Pedersen, J., Rasmussen, M. G., & Østergaard, L. (2019). *At sætte børn i bevægelse – fra viden til handling. Fysiske aktivitetsinterventioner*. Udgivet af Forskningsenheden Exercise Epidemiology og Centre of Research in Childhood Health, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Naylor, P. J., Nettlefold, L., Race, D., Hoy, C., Ashe, M. C. et al. (2015). Implementation of school based physical activity interventions: a systematic review. *Preventive Medicine, 72*:95-115.

Nielsen, J. V. (2018). Mere idræt i skolen – implementeringserfaringer fra Svendborgprojektet. *MOV:E 7*, nov. 2018.

Pander, H. & Sørensen, C. (2018). Implementering af projektet Trivsel og Bevægelse i Skolen på Vissenbjerg Skole. *MOV:E 7*, nov. 2018.

Skage, I. (2020). *Fysisk aktivitet i skolen, fra kunnskap til praksis: Muligheter og utfordringer ved å implementere fysisk aktiv læring som didaktisk verktøy i skolen.* Ph.d.-afhandling, University of Stavanger, 2020.

Skage, I. & Dyrstad, S. M. (2019). 'It's not because we don't believe in it...': Headteachers' perceptions of implementing physically active lessons in school. *BMC Public Health 19*, 1674.

Skolelederforeningen (2019). *Giv alle folkeskoler mere selvbestemmelse*. Lokaliseret d. 30. december 2020 på: https://www.skolelederforeningen.org/media/43857/40-forslag-til-forbedring-af-folkeskolen.pdf

Sundhedsstyrelsen. *Guide til sundhedsindekset WHO-5*. Lokaliseret d. 29. december 2020 på: https://www.regionsjaelland.dk/Kampagner/broen-til-bedre-sundhed/Materialer/PublishingImages/WHO5%20skema.pdf

Sørensen, K. K. (2020). Hvad stiller vi op med bevægelse: To akrobater, en minister og toppen af skoledanmark gik ind i et rum. *Politiken, Skoleliv*, 24. januar 2020.

UVM (2019). *Bred enighed om at sikre elevers oplysninger bedre i de nationale trivselsmålinger*. Lokaliseret d. 29. december 2020 på: https://www.stil.dk/aktuelt/uvm/2019/jan/190117-bred-enighed-om-at-sikre-elevers-oplysninger-bedre-i-de-nationale-trivselsmaalinger

UVM - Uddannelsesstatistik. Lokaliseret d. 29. december 2020 på: https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/main.aspx

VIVE (2020). *Evaluering af de nationale test - tværgående evalueringsrapport*. Udgivet af VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Webkilder

www.sundskole2020.dk

www.skoletjenesten.dk

www.fjordskolen-aabenraa.aula.dk

www.ungaabenraa.dk (10. Aabenraa)

www.uddannelsesstatistik.dk

www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/den-aabne-skole

Rapporten præsenterer den eksterne evaluering af projektprogrammet SundSkole 2020. Evalueringen blev gennemført af Forsknings- og Implementeringscenter for Idræt, Bevægelse og Læring i efteråret 2020. Formålet med rapporten er at belyse effekt- og implementeringsperspektiver.

Med støtte fra A.P. Møller Fonden igangsatte Aabenraa Kommune i 2016 projektprogrammet, SundSkole 2020. Formålet var at understøtte læring blandt kommunes folkeskoleelever gennem et fokus på sundhed, trivsel og bevægelse. Vejen til målet skulle gå gennem seks delprojekter, som tilsammen udgjorde et ambitiøst og omfangsrigt projektprogram.

FIIBL
FORSKNINGS- OG IMPLEMENTERINGSCENTER FOR IDRÆT, BEVÆGELSE OG LÆRING

Erhvervsakademi og Professionshøjskole

U C S Y D

SDU